nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 35 lir

TRST, nedelja 16. oktobra 1960

Leto XVI - Št. 248 (4711)

Mladinski dan

Danes se bo prvič zbrala v Trstu na stadionu «1. maj» mladina iz slovenskega zamejstva in gostje s sosednjih področij matične domovine. Na stadion «1. maj» bodo prišli Koroščі, Benečani, Goričani z obeh strani meje, Koprčani in seveda v velikem številu Tržačani iz mesta ter iz okoliških vasi. Ta širok odziv mladine iz najrazličnejših krajev daje «Mladinskemu dnevu» poseben pomen in vrednost.

To bo priložnost za tesnejše povezovanje, za ustvarjanje medsebojnih prijateljskih stikov, za zbližanje in za kovanje novih načrtov. Seveda pa se pomen tega dne ne ustavi samo na tem — lahko bi rekli praktičnem si, — obeležiju. Pomen je širši, saj priča, da za mladino ni in ne more biti pregrad in mej.

Zlasti je pomembno, da prireditelji niso samo Tržačani temveč z istim ponosom in prizadevnostjo tudi Goričani ter Beneški Slovenci. Odpasti morajo razlike med Slovenci, ki živimo v Italiji, saj imamo opravka s podobnimi težavami, istimi nalogami in jih skupno lahko mnogo bolje in uspešneje rešujemo ter si pri tem med seboj složno pomagamo.

Podčrtati je tudi treba, da bodo po dolgih letih ponovno prišli v Trst Koroški, ki bodo še zlasti dragi gostje.

Pobuda za organiziranje «Mladinskega dne» pa je hkratno tudi izraz tesnejši, da se slovenska napredna mladina med seboj strne in tesneje poveže, da doseže v javnem življenju tisto mesto, ki ji pripada in da vztrajno in odločno rešuje vrsto vprašanj, ki jo tarejo.

Biti moramo aktivni in prispevati za reševanje sodobnih vprašanj, ki so tako v Trstu kot Gorici in Benečiji izredno pereča. Izredna statistika pravi, da je samo na Tržaškem brezposelnih preko tri tisoč mladincev starih manj kot 21 let. Dejanski položaj pa je mnogo slabši, saj je na osnovi raznih anket znano, da to pomeni dosega okoli deset tisoč. Zato mora mladina iskati zaposlitev drugod, v Milanu ali drugih državah, kar še posebno ostro vpliva za Benečijo, v kateri je izseljevanje kronični bolezen.

Težak gospodarski položaj našega področja pada tudi v prvi vrsti na plečih prav mladih ljudi, tako delavcev, ki zaman iščejo zaposlitev v tovarnah, kot tudi absolventov srednjih in višjih strokovnih šol. Slovenska napredna mladina do vseh teh vprašanj ni in ne more biti ravnodušna.

Poleg teh vprašanj, ki tarejo tako slovensko kot italijansko mladino in ki jih je treba tudi skupno obravnavati in reševati, pa ima slovenska mladina v Italiji in v Avstriji važno nalogo, da brani svoje narodnostne pravice. To je sedaj še zlasti važno, saj pri nas fašizem, na Koroškem pa nacizem, spet dviga glavo. Med seboj se sedaj slučajno kregajo toda, proti Slovencem pa nastopajo brezobzirno tako na Koroškem kot v Italiji.

Braniti moramo naše pravice do slovenskih šol in doseči, da oblasti ne bodo delale več krivičnih razlik med Slovenci, ki prebivajo v raznih pokrajinah iste države. Odločno in vztrajno se je treba ob sodelovanju napredne italijanske mladine, boriti, da se v Trstu, v Gorici in Benečiji uveljavijo načela republikanske ustave, ki zagotavljajo naše narodnostne pravice. Tudi v Benečiji, Gorici in v Trstu je treba uveljaviti vsa določila posebnega statuta, ki predvidevajo zaščito naših narodnostnih pravic.

Boriti se je treba za uveljavitev dvojezičnosti, za stvarno uradovanje v slovenščini, za pravično zastopstvo v vseh javnih ustanovah, kot je to točno določeno v memorandumu in kar se že toliko let po podpisu še vedno ne izvaja. Na javnih uradih na določenih področjih bi že zdavnaj morali biti dvojezični napisi. Prenehati je treba z raznovrstnim, mnogokrat podtalnim, zahrbtnim in zato še toliko bolj nevarnim, pritiskom proti Slovencem.

Prvi «Mladinski dan» je torej izraz prijateljstva in sodelovanja med slovensko mladino, je pa tudi istočasno izraz naporov, da pride do enotnega odločnejšega nastopa z vključitvijo mladine v socialno borbo in za zaščito naših narodnostnih pravic. V ta namen pa moramo narediti korak naprej, mladi ljudje se morajo bolje združiti, ustvariti je treba večjo povezanost.

«Mladinski dan» bo dan veselja, sproščenosti, razigranosti, plemenitega športnega tekmovanja, istočasno pa tudi izraz borbenosti, predanosti in zavesti vse napredne tržaške, goriške, beneške in koroške mladine.

BOGO SAMSA

V nedeljo 16. oktobra bo na stadionu 1. maj prvi «Mladinski dan», na katerem se bo s tržaško mladino zbrala mladina iz Koroške, Slovenske Benečije in Goriške. Prišli bodo kot gostje tudi mladinci iz Nove Gorice in Kopra.

Dopoldne od 9. ure dalje bodo sportna srečanja v odbojki, namiznem tenisu in streljanju z zračno puško.

Popoldne bo ob 14. uri nogometna tekma med Tržačani in Goričani, sledé pozdravi gostov in kulturni spored. Dan se zaključi s plesom in petjem.

Na vse prireditve so vabljeni, da se udeleže v obilnem številu mladinci in mladinke, pridejo pa naj tudi odrasli in starejši, ki bodo dobrodošli gostje.

Tržaška in goriška mladina je priredila letos dva obsežnejša izleta: preko dve sto mladincev si je na prvem ogledalo tovarno cementa v Anhovem, na drugem pa je preko tri sto mladincev obiskalo tovarno motorjev Tomos v Kopru. Slika je z drugega izleta in kaže živahno skupino mladincev pred tovarno Tomos

Mac Millan se zavzema za sestanek na najvišji ravni med predstavniki zahodnih velesil in Sovjetske zveze

V tem smislu je poslal pismo de Gaullu, Adenauerju in drugim predsednikom zahodnih vlad - Svoje mnenje o tem je obrazložil tudi na kongresu angleške konservativne stranke - Na sestanku naj bi skušali rešiti predvsem nemško in berlinsko vprašanje - Angleška resolucija v OZN za ustanovitev komisije izvedencev, ki jo je bil Mac Millan predlagal v svojem govoru v skupščini

LONDON, 15. — Mac Millan je poslal generalu de Gaullu, Adenauerju in drugim predsednikom zahodnih vlad osebno pismo, s katerim jih poziva na nove napore za sestanek najvišjih s Sovjetsko zvezo. Vsebina pisma ni bila še objavljena in zato tudi ni znana. Vendar pa domnevajo, da Mac Millan vztraja prav zaradi sedanjega poslabšanja položaja, naj se ne zgubi stik s Hruščevom. Zato bi lahko sklicali novo konferenco najvišjih, takoj ko bi v Belo hišo prišel novi ameriški predsednik, to je januarja ali februarja 1961.

Čeprav ni bila vsebina pisma objavljena, je mogoče iz govora, ki ga je imel Mac Millan danes na kongresu konservativne stranke v Scarboroughu, razbrati utemeljitve, ki jih Mac Millan navaja v podkrepitev svojega predloga. V svojem govoru je Mac Millan izjavil, da je popolnoma naklonjen novi konferenci, na kateri bi skušali rešiti vprašanje Nemčije in Berlina s pogojem, da njegovi zahodni zavezniki sprejmejo nov sestanek s Hruščevom.

«Nihče, je nadaljeval Mac Millan, ne more dvomiti, da bo Velika Britanija ostala zvesta svojim zavezništvom in da je trdna članica koalicije «svobodnih držav», toda mislim, da to ne pomeni, da se moramo nenehno posvečati propagandistični bitki s Sovjetsko zvezo z ostrimi polemikami. To, kar moramo storiti, je, da odločno branimo naše stališče nasproti sovjetskemu bloku. Ne smemo kapitulirati, temveč moramo skušati zmanjšati nasprotja in z vsemi mogočimi sredstvi spodbujati splošno izboljšanje odnosov in omejitev napetosti.

Mednarodni položaj se je znatno poslabšal od maja dalje. Smešno bi bilo to zanikati. Poslabšal se je zaradi nove vrste sporov in zaradi uporabljanja glavne skupščine OZN v propagandne namene. Poslabšal se je, ker so bila pogajanja prekinjena. Kljub temu pa mora biti naš smoter, povrniti se k ozračju pretekle pomladi. Potrebno bo obnoviti pogajanja o Nemčiji in o Berlinu.

Med razgovori, ki sem jih imel s Hruščevom, sem mu rekel, da je treba berlinsko in nemško vprašanje načeti na pravičen način zaradi razumnih želja nemškega ljudstva, in to s pogajanji in ne s silo. To je potencialno nevarno vprašanje s stališča vzhodnih kakor tudi zahodnih držav. Če bomo lahko dosegli konferenco na vrhu v ta namen, in tudi v druge namene, in če se bosta moja dva družabnika, predsednik ZDA in francoski predsednik strinjala, sem popolnoma naklonjen taki konferenci. To sem izjavil tako privatno kakor tudi javno.»

«Sila, je nadaljeval Mac Millan, ni rešitev v jedrskem svetu, ker bi se njena uporaba končala s splošnim uničenjem. Drugo sredstvo so pogajanja, da pride do postopne spremembe položaja. Hruščev misli s svoje strani, da je sovjetski način življenja najboljši in da, če se bo miroljubno sožitje ohranilo, bo prav gotovo zmagal. Maocetung in Cuenlaj se ne strinjata s tem stališčem. Mnenja sta, da samo oborožen spopad lahko reši vprašanje. V tem je spor. Če mi je dovoljeno, ne da bi veljal za nesramnega, da se pridružim temu sporu, sem prisiljen reči, da se tudi jaz strinjam z Rusi in nasprotujem kitajskemu stališču.»

V zvezi s svojim potovanjem v OZN je Mac Millan izjavil: «Bilo je nepozabno izkustvo. Nisem bil povsem gotov, da bom lahko storil kaj dobrega, če odidem na skupščino OZN. Prav gotovo nisem želel pomagati igri Hruščeva. Vendar mi je lord Home poslal poziv, naj pridem v New York. Zadovoljen sem, da sem šel. Bilo je izredno zborovanje: voditelji skoraj sto držav, ki zajemajo, z nekaterimi znatnimi opustitvami, skoraj vse države sveta.»

Mac Millan je zatem govoril o vprašanju nevtralnosti: «Mnogo se je nedavno govorilo o ustanovitvi nevtralnega bloka. To je točno; so države, ki niso članice niti enega niti drugega velikega vojaškega zavezništva, toda tudi tiste države Commonwealtha, ki vodijo politiko nepovezovanja, nasprotujejo komunizmu. Te države niso duhovno nevtralne, kakor so vojaško. Dejansko ne obstaja pravi nevtralni blok. Od časa do časa se v skupščini OZN ustvari neke vrste povezava v posebne namene, toda med temi državami ni temeljne enotnosti. Te države so nevtralne v smislu, da se ne mislijo vmešavati v spore med velikimi državami. Te države imajo važno vlogo na svetu. Toda zaradi čudnega paradoksa, bi bila ta nevtralnost hudo ogrožena, če ne bi bilo moči Zahoda.»

O razorožitvi je Mac Millan izjavil: «Kljub razočaranjem, ki smo jih doživeli, in zaradi dejstva, da do sedaj nismo uspeli pri naših naporih, da prepričamo Rusijo, naj sprejme naše iskrene predloge, bomo vztrajali. Rusi izjavljajo, da želijo splošen sporazum o razorožitvi in da šele tedaj, ko bo uresničen ta sporazum, bodo razpravljali o nadzorstvu. Obtožujejo nas, da hočemo nadzorstvo, toda ne razorožitve. Jasno je, da to ni naše stališče; mi hočemo istočasno razorožitev in nadzorstvo v vseh razdobjih. Če se hoče res doseči sporazum, sem prepričan, da se bo našel način, da se razumemo. Kakor je izjavil lord Home v četrtek, bo angleška vlada nadaljevala svoje napore, da odstrani nesoglasja, da ugotovi prave točke nesporazuma in da jih skuša rešiti.»

(Nadaljevanje na 8. strani)

«Kaj se pa ti dereš, smrklja?»
«Jaz še nimaaam atomske bombeee...!»

Aktualni portreti

IVO ANDRIC znani jugoslovanski pisatelj, za katerega trdijo v dobro obveščenih krogih v Stockholmu, da je med glavnimi kandidati za letošnjo Nobelovo nagrado za literaturo. Stevilna Andričeva dela so že prevedena v tuje jezike in njegovo ime je danes znano po vsem kulturnem svetu.

HUGH GAITSKELL voditelj angleških laburistov je doživel na strankinem kongresu težak poraz, ko je bila zavrnjena uradna resolucija stranke o vprašanju obrambe. Če bo Gaitskell prisiljen odstopiti, bo njegov naslednik verjetno Harold Wilson, ki načeluje levemu krilu stranke.

KHALIFA BIN HARUB sultan Zanzibarja, je umrl 9. t. m. v starosti 81 let. Rodil se je v Muscatu l. 1879, v Zanzibar pa je prišel leta 1893. Po abdikaciji svojega svaka je l. 1911 postal sultan. Zanzibar je — kot znano — od leta 1890 britanski protektorat po formalni prošnji takratnega sultana. Pogreb je bil dan kasneje.

ANTHON ZARBA ameriški državljan, katerega je kubansko vojaško sodišče obsodilo na smrt skupno s še 12 drugimi kubanskimi uporniki proti Castrovemu režimu. Zarba je bil član skupine «komandosov», ki so se 5. okt. izkrcali na Kubi, da bi organizirali upor. Priznal je, da se je vkrcal v Miamiju v ZDA.

GUGLIELMO GIANNINI 13. t. m. je umrl v Rimu v starosti 69 let poslanec Guglielmo Giannini, ki je l. 1944 ustanovil znano politično skupino «Uomo qualunque», ki se je kmalu spremenila v instrument reakcije proti antifašistični koaliciji. Giannini je bil tudi komediograf in je napisal kakih 50 gledaliških del.

Sedem dni v svetu

Delo OZN

V glavni skupščini OZN se je v preteklem tednu nadaljevala splošna razprava, ki se bo zaključila v ponedeljek z govorom predstavnikov Cipra in Indije. Medtem pa se oživlja dejavnost vseh odborov, ki so doslej delali v senci razprave in polemik v plenumu skupščine, tako da razne aktivnosti niso pritegnile potrebne pozornosti delegatov na zasedanju. Vsebinsko in politično široka razprava poteka v skrbniškem odboru, ki obravnava zapletena vprašanja odvisnih afriških in drugih dežel. Tretji odbor razpravlja o vprašanju stanovanjske graditve, za kar je dalo pobudo devet držav, med njimi tudi Jugoslavija. Razen tega so članice OZN na posebnem sestanku razpravljale o prispevku v poseben sklad za razširjeni program tehnične pomoči. Verjetno se bodo v ponedeljek začele tudi seje posebnega političnega odbora, katerega dnevni red vsebuje letos veliko število važnih mednarodnih vprašanj.

Med splošno razpravo v skupščini sta prevladovala vprašanje likvidacije kolonializma in vprašanje razorožitve. Stevilni afriški voditelji in voditelji nevezanih držav so odločno podprli stališče, da je treba takoj začeti likvidacijo kolonialnega režima in priznati podložnim deželam popolno neodvisnost. Zlasti je bila ostra debata o zadevnem sovjetskem predlogu, in sicer v zvezi z odločitvijo, ali naj se o tem razpravlja v plenumu skupščine al. pa v političnem odboru. Med debato je prišlo do zelo burnih in ostrih razprav ter do ostrih besednih spopadov. Dogodilo se je nekaj, kar se v skupščini še ni zgodilo. Stevilni delegati so s pestmi razbijali po klopeh ter vpili. Predsednik pa je tako močno tolkel s predsedniškim kladivcem po mizi, da se je to razbilo.

Razumljivo je, da se je okoli tega vprašanja, že ko je šlo za zgolj proceduralno vprašanje dvignilo toliko hrupa. Saj gre za vprašanje, ki najbolj v živo zadeva kolonialistične in imperialistične države, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da je končno prišel čas, ko mora to sramotno stanje izginiti s površja zemlje. Zlasti se razburjajo imperialistični krogi v ZDA, ki bi hoteli v Afriki z novo obliko gospodarskega kolonializma nadomestiti prejšnje kolonialne države, ki so bile prisiljene umakniti se pred valom osvobodilnega gibanja, ki je zajel vso Afriko. Vendar pa si niti ZDA niti Velika Britanija niso upale vsaj za sedaj nastopiti proti želji večine afriških in azijskih držav, ki so podprle sovjetski predlog, naj se o tem razpravlja v plenumu. Brez glasovanja so vsi delegati sprejeli sovjetski predlog. Vprašanje je, kako se bodo ravnale kolonialne in druge zahodne države, ko se bo začela razprava o bistvu zadeve, t. j. o tem, naj se takoj omogoči neodvisnost vsem še podložnim deželam. Vendar pa pomeni tudi ta začetek pomemben uspeh naprednih protikolonialnih sil. ZDA se morajo pač ozirati tudi na spremenjeni položaj v OZN, kamor je bilo letos sprejetih petnajst novih držav od katerih štirinajst iz Afrike. S tem je zelo ogrožena mehanična večina, ki so jo doslej imele ZDA v skupščini. To se je pokazalo tudi med glasovanjem o kitajskem predstavništvu v OZN.

Zahodna resolucija proti sprejemu Kitajske je dobila letos le osem glasov večine, lani pa petnajst in leta 1952 še 35. Posebno je značilno, da se je letos vzdržalo 22 delegacij. V New Yorku ugotavljajo, da ameriške mehanične večine ni več.

Do ostrih besednih spopadov je prišlo v skupščini tudi med razpravo o sovjetski pritožbi proti ZDA zaradi ameriških vohunskih poletov nad sovjetskim ozemljem. Skupščina je po zelo ostri debati sklenila, da bodo o tem razpravljali v političnem odboru, dočim je SZ zahtevala, naj se razpravlja v plenumu skupščine. Prav tako je bil zavrnjen sovjetski predlog, naj se o razorožitvi razpravlja v plenumu. Tudi o tem bodo razpravljali v političnem odboru. Hruščev je pred svojim odhodom iz New Yorka na seji skupščine izjavil, da bo SZ vztrajala na reorganizaciji tajništva OZN. Izjavil je tudi, da se SZ ne bo udeležila dela političnega odbora v zvezi z razorožitvijo, če ne bodo v njem dosegli ustreznih rezultatov. Na koncu pa je Hruščev zaželel skupščini uspeha, se opravičil zaradi svojih ostrih besed in je poudaril, da oblika ni toliko važna, če so osnovna stališča konstruktivna. Pred odhodom je stisnil roko tudi Hammarskjoeldu.

Delegacija SZ je že položila v skupščini resolucijo, ki povzema že znane sovjetske predloge o razorožitvi, o ustanovitvi organizacije za nadzorstvo nad razorožitvijo, v kateri bi sodelovale vse države članice OZN, ter o reorganizaciji tajništva OZN. ZDA, Velika Britanija in Italija pa so predložile zahodno resolucijo, ki povzema že znano zahodno stališče o razorožitvi.

Pred odhodom iz New Yorka je Hruščev tudi izjavil, da so po njegovem mnenju nekatera znamenja, ki vlivajo nekaj upanja, da bodo najvažnejša mednarodna vprašanja urejena s pomočjo Organizacije združenih narodov.

Velik odmev na Titov govor

Velik odmev po vsem svetu je imel govor maršala Tita v Beogradu ob njegovem povratku iz New Yorka. Mednarodni tisk je temu govoru posvetil mnogo pozornosti in ga zelo pozitivno ocenil. Zlasti se v mednarodnem tisku poudarja vedno uspešnejša dejavnost izvenblokovskih držav, na katere morajo velesile odslej mnogo bolj računati kakor v preteklosti. Saj se je število teh držav znatno povečalo s sprejemom novih afriških držav v OZN.

Tito je v svojem govoru obrazložil vzroke, zaradi katerih se je odločil, da se osebno udeleži zasedanja skupščine OZN in poudaril, da je skupno z drugimi državnimi voditelji hotel poskusiti prispevati vse mogoče, da bi se mednarodni položaj, ki ni ravno rožnat, popravil, in da bi napetost popustila. Toda kljub naporom vseh nevezanih držav se je med debato v skupščini OZN začelo vedno bolj uveljavljati ozračje hladne vojne. Poudaril je, da so nevezane države zelo vznemirili ostri govori. Zato so se on, Nehru, Naser, Nkrumah in Sukarno odločili, da sestavijo dokument, ki bi ga skupščina lahko sprejela. Ta dokument je imel takšno vsebino, da je bilo zares težko, da bi bil kdor koli proti njemu in da se ne bi strinjal z njim. Večina v skupščini je te napore pozdravila. Sestavili so resolucijo s pozivom Eisenhowerju in Hruščevu, naj se sestaneta in vpričo predstavnikov vsega sveta pokažeta dobro voljo, da upoštevata, kaj mislijo drugi narodi in ogromna večina človeštva, ki želi mir, in da bi pokazala, da želita tudi onadva v korist miru žrtvovati nekaj svojega prestiža.

Toda na žalost se je zgodilo, da so s pomočjo raznih mahinacij in z raznimi spletkami uspeli razdeliti tisto večino, ki je bila za resolucijo. Zaradi tega so predložitelji resolucije to umaknili, ker je na podlagi omenjenih mahinacij ostala močno okrnjena in ni imela več prvotnega duha. Vendar pa ves svet ve, da je ne glede na razne mahinacije večina za pomiritev ne pa za nadaljnjo napetost in za prenašanje hladne vojne v skupščino. Moralna zmaga je na strani nevezanih držav. Res je, da danes še ni videti popolnega učinka te zmage, videti pa ga bo v nadaljnjem razvoju mednarodnih odnosov.

Zatem je Tito poudaril, da je na sedanjem zasedanju prišlo do novega pojava, ki ga velesile niso pričakovale. Nova sila je prišla do polnega izraza. Res je obstajala latentno že prej, a je niso priznavali, temveč so jo podcenjevali in so govorili o njej kot o nekakšnem poskusu ustvariti tretji blok itd. To nova sila, ki je prišla do izraza, ne pripada blokom. Globoko jo navdihuje prizadevanje po miru. Ta sila je tako narastla, da so jo začele upoštevati tudi velesile. Tito je tudi poudaril, da nevezane države pomenijo veličastno število, ogromen del človeštva. Ta sila je prišla do polnega izraza in v tem je njena zmaga. Te države nočejo biti glasovalni stroj, marveč hočejo ohraniti svojo individualnost in svobodo svoje države, da bi lahko delovale v smeri ublažitve napetosti in da bi lahko govorile tisto, kar mislijo.

V zvezi s predlogom za reorganizacijo OZN je Tito izjavil, da ga večina članov ni sprejela. To pa zaradi tega, ker se nove azijske in afriške države bojijo, da bi tudi začasno ne izgubile svojega edinega upanja v današnjem napetem položaju. Ce

(Nadaljevanje na 8. strani)

— Cuj, Jakec, ma ti presneti Nabrežinci jemajo prou vse sreče! Jem bojo poprauli uado, jem bojo organizirali pobiranje škovac, jem bojo znižali taše, jem bojo nardili ano novo farmačijo u Sesljani, jeh bojo dosti vzeli u službo h komuni jen kej jest znam kej še.

— Ma Mihec moj zlati, pej ki si tu slišau; pej kadu bo vse tu naredu?

— Ma sej vsi govorijo! So oblubi demokristjani, de če zmagajo u Nabrežini, de bojo nardili vse tu jen še več.

— Videš, spet si pozabu, de se prpraulajo volitve jen vzameš vse zares, kar aden oblubla. Tudi tisti ke se sposode ombrelo prave, de jo bo prnesu nazaj ma kadar jo ambot dobi, ga ne videš več. Pej sej be blo dosti tistga, ke zdej oblublajo, lahko vre narjeno jen so glih uani krivi, če ni! Kej ni tou vre ta žepan naredet tolko reči, tisto zastran uade, zastran daukou, zastran služb? Ma ta višji na prefekturi so zmiri rekli de ne. De ni soudou, de nej se ranžirajo 'ku morejo. Jen tisti ke komendirajo na prefekturi so spet demokristjani. Glih ta višja oblast, ke je demokristjanska, ni pestila naredet tolko reči. Zdej pej tisti Rinaldini oblubla vse, samo de bojo volili njega. Ma njemi ni mari ne za uado, ne za drugo. Njemi je mari samo, de dobi glase. Jen če pr Nabrežinskemi komuni marsikej manka, nej se prime ses svojemi prjatli pr governi, 'ke če be teli, be blo vre vse zrihtano. Kej misleš ti, de uani kandidirajo u nabrežinski občini samo s krščanske lebezni do Nabrežincou? Bejži, bejži!

— Ma ja, zastopem, de za volitve je zmiri dosti čakol jen tudi znam, de be nas demokristjani narrajši utopili u žlici uade; ma znaš, so rekli te reči taku zares...

— Se zna, de se delajo, ku de govorijo zares, zatu, de be jem kašen vervau jen de be premotli 'kašnega Slovenca. Zdej za volitve znajo demokristjani govort tudi po slovensko; ku so že. Kolko kart jen prošen je vre poslau naš žepan za naredet — denmo reč — tisto farmačijo! Ma vse se je nekam zgebilo jen zataknelo glih na prefekturi. Jen kej misleš, uani ke tolko govorijo, de be vzeli nove ledi u službo, kej misleš, de be vzeli domačine, nabrežince? Uani be vzeli svoje ledi, tašne ke so pršli buhzna odkod, ne miga nabrežince. Sej delajo taku pousod. Sej glih zatu be teli dobet komando pr Nabrežinskem komuni, de be delali po svoje, 'ku be teli uani. Jen zdej mamejo ledi, de be jem dali svoj glas. Dat njem glas be blo glih taku, ku de be se sami sebe cabali u ta zadno.

— Ja, ja, videm, de jemaš ražon. Videš, ma so tudi mene skori zmotli.

— Sej te neč ne zamerem. Ke jezike jemajo dobro namazane. Ma človek more prej dobro premislet. Zatu ke uani, če be nam res teli dobro, be lahko vre nardili al pej pestili naredet vre tolko reči; sej jemajo u rokah škarje jen platno od'kar je vojska končala. Kej se ne spouneš, kaku so nečko poslali u Nabrežino komesarja za podpisat an ordine za tisto ezulsko naselje, zatu ke ga žepan ni tou? Za'kej niso nardili taku tudi za davke, če so jeh res teli znižat. So mogli poslat komesarja tudi za dent nove ledi u službo, če je res, de slovenski žepan tega ni tou naredet. Videš, jest mislem, de je lahko zastopet.

— Jakec, zdej zastopem jen nej čekolirajo kar čejo, jest znam svoje.

— Eko, videš!

ALI VEŠ...

— da bodo s prihodnjim majem na progi Moskva—Rim uvedli direkten vlak s spalnimi vagoni. Tako pišejo moskovska «Izvestija», ki hkrati poročajo, da je bil glede tega sklenjen sporazum, po katerem bo prvi vlak odpeljal iz Moskve proti Rimu in da v Brestu, na sovjetski meji, ne bo treba presedati, ker da bo ogrodje vagonov napravljeno tako, da bodo mogli takoj spremeniti širino med kolesi iz širokega sovjetskega na ozki evropski tir. Vožnja med obema prestolnicama bo trajala tri dni. Dolgo je bilo treba čakati, da so se v Rimu odločili za to, kajti doslej je Moskva s takimi direktnimi vlaki povezana le s Parizom, Dunajem, Berlinom, Beogradom, Helsinki in drugimi prestolnicami vzhodnih evropskih dežel.

***

— da bo perzijski cesar vendarle dobil moškega potomca in dediča. Že dvakrat se je nesrečni cesar moral razporočiti, kajti prejšnji ženi mu nista mogli roditi naslednika za prestol. Farah Diba pa bo baje tej zahtevi perzijske ustave ustregla. Vsaj tako napoveduje dr. Jahanshah Saleh, ki ni le perzijski minister za zdravstvo, pač pa tudi zelo dober ginekolog. V tem smislu se je ginekolog izrazil na svečanosti, ki so jo perzijski cesarici priredili pred dnevi ob njenem 22. rojstnem dnevu.

***

— da Brigitte Bardot izgublja na svoji popularnosti. Radio-Luksembourg je te dni napravil anketo med svojimi poslušalci, če je B.B. še popularna tudi po zadnjem poizkusu samomora. Od 6.000 pisem, ki jih je uredništvo dobilo, je 86 odstotkov anketiranih poslušalcev [illegible] proti Brigitte Bardot, 9 odst. se nad njo navdušuje, ostali pa niso ne za ne proti. Pravijo, da se vrv, če jo preveč vlečeš, zna tudi utrgati. Morda se je Brigittina vrv že utrgala...

***

— da bodo italijanskim vojakom enkrat na teden verjetno postregli s pohanimi piščanci. Poslanca Badini-Confalonieri in Alpino sta namreč predlagala, naj bi vojakom, ki služijo rok, postregli enkrat na teden s takim mesom, ker bi se s tem ublažilo kritično stanje trgu kurjereje. Poleg tega pa da je kurje meso za [illegible] lir pri kg cenejše od govejega.

***

— da bodo verjetno vsi uslužbenci bencinskih črpalk v nočnih urah svoje obrate zaprli. Po znanih dveh tragičnih incidentih v Rimu in Bustu Arsiziu, kjer sta bila nameščenca bencinske črpalke v nočnih urah umorjena in oropana, so uslužbenci bencinskih črpalk zagrozili, da zahtevajo v nočnih urah stražo, ker da bodo sicer črpalke zaprli.

***

— da postajajo francoski fašisti vedno bolj nestrpni. Knjigarnarji v Toulousu so te dni dobili posebno grozilno pismo v ciklostilu razmnoženo s podpisom «Zbora Rdeče roke», v katerem «neznanci» knjigarnarje pozivajo, naj odstranijo iz izložb vsa knjižna dela podpisnikov znanega «manifesta 121». Kot je znano, so med temi podpisniki najbolj znana imena francoskega sodobnega slovstva, kot na primer Jean Paul Sartre, Francoise Sagan, Simone de Beauvoir...

***

— da se je med vrste [illegible] predsedniškega kandidata Kennedyja, ki kandidira za demokratsko stranko, vključila tudi žena pokojnega predsednika ZDA Roosevelta, ki je kandidatu Kennedyju poklonila zbirko [illegible] Rooseveltovih volilnih [illegible]. Ne bi bilo morda napak, [illegible] bi gospa Roosevelt [illegible] posredovala tudi [illegible] Kennedyju pokojnega [illegible] ne poglede [illegible], ki so bili [illegible] sevelta, ki so bili [illegible] gačni od Kennedyjevih.

***

— da se obeta črncem [illegible] ZDA lepša bodočnost... [illegible] republikanec Nixon kot [illegible] mokrat Kennedy kar tekmujeta med seboj, kdo bo [illegible] sproti črncem, po [illegible] veda, velikodušnejši. [illegible] da postajata kandidata [illegible] naklonjena črncem le [illegible] da bi si priborila njih [illegible] sove, kajti z druge strani [illegible] mo, da se je na primer [illegible] Kennedyja opredelil tudi [illegible] ni rasist guverner Faubus, [illegible] ima vse drugačne odnose [illegible] črncev.

***

— da bi v Zahodni [illegible] čiji vendarle radi nekaj [illegible] brega storili. V vseh [illegible] nameravajo vrteti 35 [illegible] trajajoči film, ki nosi [illegible] «Hitlerjugend». Namen [illegible] ukrepa je, prikazati [illegible] nji nemški šolajoči se [illegible] ni, da je bil nacizem [illegible] tej sicer pozitivni pobudi [illegible] dajamo, da 35 minut [illegible] verjetno ne bo moglo [illegible] zaleči, ko pa so otroci [illegible] stalno pod vplivom [illegible] šolskih in srednješolskih [illegible] teljev oziroma profesorjev, [illegible] ki so v pretežni večini [illegible] zelo daleč od antinacizma.

Celovški dnevi od 8. do 11. oktobra

Proslava 40-letnice plebiscita v znamenju velikonemškega duha

Protislovenska provokacija lista «Kleine Zeitung» - V povorki odlikovanja s kljukastim križem, dviganje rok in petje nacističnih popevk

Slovenski manjšinski koroški tisk prinaša obširne komentarje o proslavah 40-letnice plebiscita, s katerim je bila južna Koroška z večino 59.04 odst. priključena Avstriji. Kot smo v našem dnevniku že bežno poročali, so te proslave izzvenele po eni strani v lepih besedah uradnih vladnih predstavnikov, po drugi strani pa v tipičnem velikonemškem duhu protislovenskega sovraštva in mržnje, in v duhu nacistične preteklosti ter v konkretnih grožnjah proti slovenski manjšini.

Središče in višek proslav je bil v Celovcu, uvod vanje pa je pomenilo provokatorsko pisanje lista «Kleine Zeitung» češ, da je v izložbi slovenske knjigarne v Celovcu razstavljen doprsni kip maršala Tita, česar «domovini zvesti Korošci nikakor ne morejo trpeti» itd. Sledilo je zbiranje sumljivih nacističnih tipov pred knjigarno in njihovo izzivanje, končno pa tudi grozilni listek z grožnjo: «Če Titovo doprsje ne bo izginilo do danes zvečer, potem se ne more jamčiti za ničesar.» Sledil je nečitljiv podpis s kratico BHK, kar naj bi očitno pomenilo «Bund heimattreuer Kaerntner».

Če ne bi knjigarne zastražila policija, bi jo podivjana drhal verjetno razbila, čeprav «Titovo doprsje» ni bilo nikako Titovo doprsje, temveč samo kip slovenskega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca, ki je bil razstavljen ob desetletnici njegove smrti. Hujskači pri «Kleine Zeitung» so to sicer dobro vedeli, kar pa jih ni prav nič motilo, saj je bil njihov cilj izzvati protislovenske demonstracije.

«V takem vzdušju — piše «Slovenski Vestnik» — so se pričele glavne deželne proslave 40-letnice plebiscita. Hujskanje po tisku, odkrite grožnje proti Slovencem in policijska straža pred slovensko knjigarno, to je bil uvod v prireditve, ki naj bi služile spravi in sožitju med obema narodoma ter pomiritvi v deželi. Zato ni čudno, da je na prireditvah tudi tokrat prevladoval duh, ki je bil že vedno značilen za plebiscitne proslave na Koroškem. Velikonemški duh narodne nestrpnosti.

Sicer so posamezni govorniki, posebno zvezni predsednik Schaerf, deželni glavar Wedenig in celo bivši vicekancler Schumy, katerega koroški Slovenci kot nekdanjega deželnega glavarja zaradi protislovenskih ukrepov nimamo ravno v dobrem spominu, v svojih govorih poudarjali potrebo po sožitju med nemško in slovensko govorečimi državljani. Toda že kancler Raab, očitno pod vtisom nacionalističnih hujskačev, je smatral za potrebno govoriti o vindišarjih ter o nujnosti zakona za manjšine in če je kot dokaz širokosrčnosti navajal položaj Gradiščanskih Hrvatov, potem vemo, kako si predstavlja «pravično» rešitev manjšinskega vprašanja, kajti za Gradiščansko doslej še sploh ni bil sklenjen noben manjšinski zakon.»

«Slovenski Vestnik» potem opisuje veliko ponedeljkovo povorko po Celovcu in pravi:

«Istemu vzdušju je v pretežni meri odgovarjala tudi povorka, za katero so baje izdali okrog milijon šilingov. Posvečena naj bi bila deželi, njeni zgodovini, njenim ljudem in njihovemu delu, toda če izzvamemo nekaj redkih prikazov iz koroškega gospodarstva, potem moramo ugotoviti, da je bila povorka na eni strani izrazito srednjeveška in muzejska, prikrojena namenu, da bi s potvarjanjem zgodovinskih dejstev dokazali «čisto in večno» nemški značaj Koroške; po drugi strani pa je bila očitna manifestacija velikonemškega in nacističnega duha.

Ni bilo videti slovenske besede in ne slišati slovenske pesmi, zato pa toliko več hajlanja, strumnega korakanja (pri katerem so mnogi še iz stare navade dvigali roko v nacistični pozdrav) Abwehrkaempferjev, raznih študentskih združenj, Kameradschaftsverbandov in Volksdeutscherjev, medtem ko so «koroški gvanti» očitno nadomeščali prepovedane nacistične uniforme, saj so na njih poleg «koroških križcev» bingljala tudi najrazličnejša odlikovanja iz druge svetovne vojne, mnoga celo okrašena s kljukastim križem. Tega dejstva ne more zanikati nobeno demantiranje; pisec tega članka je bil priča, ko je bil vodilni policijski oficir izrecno opozorjen na posamezne nosilce takih odlikovanj, vendar očitno ni smatral za svojo dolžnost, da bi ukrepal v smislu zakona.

V povorki tudi ni bilo ne videti ne slišati besedo «Avstrija», ki jo zaman iščemo tudi v tiskanem oficielnem sporedu deželnih prireditev 10. oktobra. Bilo je kot pred 40 leti, ko «Nemčija» niso smeli vpiti, «Avstrija» niso hoteli reči, zato je bil njihov bojni klic pač «Koroška». (Morda so v Koroški tudi tokrat gledali «staro vojvodino rajha», saj so v povorki pod vodstvom bivšega SA-Standartenfuehrerja Steinacherja posebno številno korakali ljudje, katerim rjava nastrojenost ne izvira le od «koroškega gvanta», marveč so jo z dejanji demonstrirali zlasti v nacistični dobi.) Ravno to dobo pa so pri vseh proslavah dosledno zamolčali, ko so govorili o bojni pripravljenosti, kadar je bila domovina v nevarnosti, kajti sicer bi morali priznati, da smo bili na Koroškem Slovenci edini, ki smo se borili proti nacifašizmu in s tem za vzpostavitev neodvisne demokratične Avstrije, medtem ko so današnji «koroški junaki» še pridno slavili ter uživali «zmago v nemški noči».

Ob teh dejstvih se prav nič ne čudimo, da je bilo iz ust udeležencev povorke v večernih urah 10. oktobra slišati po celovških ulicah znano pesem: «Wir wollen weiter marschieren, wen alles in Scherben faellt, denn heute gehoert uns Deutschland und morgen die ganze Welt...». Res značilen zaključek plebiscitnih proslav, ki ga je verjetno narekovalo «okrepčilo» po gostilnah; toda še vedno velja pregovor «In vino veritas» (V vinu je resnica)!

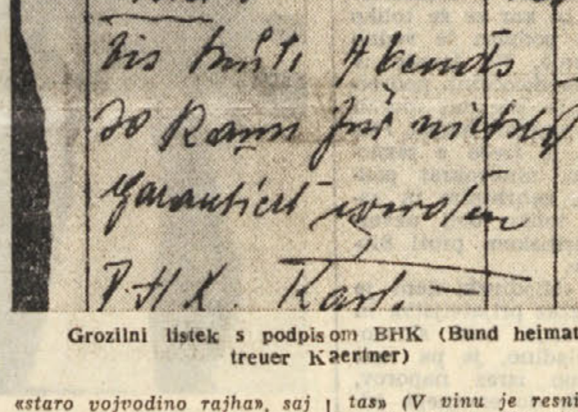
Wenn die Tit-Büste
nicht verschwindet
bis heute 4 abends
do Raum für nichts
garantiert werden
B.H.K. Kärnt.

Grozilni listek s podpisom BHK (Bund heimattreuer Kaertner)

«Slovenski Vestnik» zaključuje svoj komentar k proslavam z naslednjo ugotovitvijo:

«Celovške in druge proslave gesla «Kaernten frei und ungeteilt» niso le žalile slovenskega ljudstva na Koroškem in odpirale stare rane, temveč so žalile vsakogar, ki mu resnica in pravica ter ljubezen in spoštovanje niso le prazne besede, temveč srčna stvar. Stevilnim stvarnim opazovalcem se niso le gabili nacionalistični podvigi, ki so jim bili priča. Zelo so obsojali dejstvo, da je bilo pri proslavah prezrto avtohtono prebivalstvo dvojezičnega ozemlja, ki je leta 1920 z vero v republiko in demokracijo glasovalo za Avstrijo in ki je v letih 1943—45 množično prelivalo kri za njeno osvoboditev izpod nacizma. Zgražali so se nad tem, da so to prebivalstvo ob navzočnosti najvišjih predstavnikov države lahko izzivali proti, ki so že leta 1920 pri koroškem plebiscitu imeli v mislih le veliki nemški rajh in ki so leta 1938 izdali Koroško in Avstrijo v krvavi objem nacizma.

Avtohtono prebivalstvo jezikovno mešanega ozemlja je na tako že večtedensko izzivanje odgovorilo po svoje: Ostalo je doma.»

«Naš tednik-Kronika» piše v zvezi s proslavami 40-letnice plebiscita, da so «pozabili dosledno dejanski smisel ljudskega glasovanja, namreč dejstvo — da sta na Koroškem dva naroda, ker bi brez tega ne bilo glasovanja in da to dejstvo nalaga posebne naloge in dolžnosti. Po vsem praznovanju pa je moral opazovalec ugotoviti, da za koroško in avstrijsko oblast Slovencev ni in da so vodilno vlogo pri vseh proslavah igrali tisti, ki so 10. aprila 1938 pripravili in izvedli glasovanje s katerim je bila zbrisana naša država z evropskega zemljevida.»

Glasilo gradiščanskih Hrvatov «Hrvatske Novine» pa je v komentarju na Raabove izjave, da ni s hrvaško manjšino v Gradišču nobenih problemov enostavno zapisalo: «K tem izjavam lahko dodamo samo to: Če misli gospod kancler da ni glede nas Hrvatov na Gradiščanskem nobenih takih problemov, ki bi jih ne bilo mogoče rešiti, potem se z njim strinjamo. Ali pa je to samo stara pesem: Hrvati na Gradiščanskem imajo tako vse...?»

V sredo 12. t. m. je bil v Tokiu umorjen voditelj japonskih socialistov Inejiro Asanuma. Med javnim zborovanjem je skočil nanj 17-letni študent Kinja Jamaguči in ga z dolgim nožem dvakrat zabodel v srce. Po atentatu je policija komaj preprečila, da ni množica fašističnega napadalca živega raztrgala. Atentat je znova razburil japonsko javnost, ki se čedalje bolj odločno upira reakcionarni politiki vladnih krogov

RADIO TELEVIZIJA

Nedelja, 16. oktobra 1960

Radio Trst A

8.00: Koledar; 8.30: Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00: Kmetijska oddaja; 9.30: Iz slovenske pesmarice; 11.30: Oddaja za najmlajše; 12.30: Glasba po željah; 13.00: Kronika tedna v Trstu; 14.45: Kvintet «Vatroslav Lisinski»; 15.00: Glasbena fantazija; 15.40: «Jam-session», razmotrivanja o jazzu; 16.00. Popoldanski koncert; 17.00: Plesna čajanka; 17.40: Operne arije; 18.00: Turistični razgledi; 19.15: Melodije iz filmov; 20.00: Sport; 20.30: Orkestra Melachrino in Barclay; 21.00: Iz zakladnice slovenskih narodnih pesmi; 21.30: Koncert zbora «Gian Battista Martini» iz Bologne; 22.00: Nedelja v športu; 22.10: Večerni ples; 23.00: Glasba iz davnih časov.

Trst

7.15: Oddaja za kmete; 9.30: Danes na športnih igriščih; 14.30: «El Campanon»; 20.10: Kronike in rezultati športne nedelje.

Koper

7.15: Jutranja glasba; 8.00: Domače novice; 8.05: Kmetijska oddaja; 8.30: Jutranji glasbeni program; 9.00: Reportaža: «Pred vrati — Spaček»; 9.15: Zabavni zvoki; 9.45: Pojeta N. Knežević in M. Novosel; 10.00: Prenos RL; 10.30: Operne skladbe; 11.00: Popotovanja; 11.15: «Opatija 1960»; 12.00: Pogovor s poslušalci; 12.10: Glasba po željah; 12.35: Zunanjepolitični pregled; 13.30: Sosedni kraji in ljudje; 14.00: Glasba po željah; 15.15: Slovenski oktet; 15.30: Veliki orkestri; 16.00: Prenos RL; 19.00: Nedelja v športu; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba.

Nacionalni program

6.30: Vremenske razmere na ital. morjih; 8.30: Oddaja za kmete; 11.15: Shearing in njegov orkester; 11.30: Oddaja za družino; 12.20: Glasbeni album; 13.30: «Antidiscobolo»; 14.15: Poje Negroni; 14.30: Poje Maria Callas; 15.45: Nogomet od minute do minute; 17.15: Simfonični koncert; 18.45: Orkester p. v. W. Stott; 19.30: Nedelja v športu; 20.00: Cha-cha-cha in calypso; 21.00: Koncert lahke glasbe; 22.05: Aktualnosti; 22.35: Koncert komorne glasbe; 23.30: Neapeljska jesen.

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Glasba za praznični dan; 11.00: Nedeljski orkestri; 13.40: Zabavna revija; 14.05: Avtorji pojo lastne pesmi; 15.00: «Discobolo»; 15.30: Pojò Gallo, Marini, Villa; 17.00: Glasba in šport; 18.30: Plešite z nami; 20.30: «Radioklub»; 21.45: Večerna glasba; 22.30: Nedelja v športu.

III. program

16.15: M. De Falla: «Homenales» in «Noches en los jardines»; 16.45: Enodejanka P. de Marivuaxa «Odkritosrčni»; 17.45: Skladbe Albinonija, Locatellija in Gabrielija; 18.30: Gledališki pregled; 19.00: Byrdove skladbe; 19.15: V biblioteki; 21.30: Wagnerjeva opera: Walkirija (II. in III. dejanje).

Slovenija

7.35: Koncert pihalnega orkestra JLA; 8.45: Iz albuma otroških pesmi; 9.00: Z zabavnimi melodijami v novi teden; 9.45: Poje Invalidski pevski zbor; 10.30: Franz Schubert: Prva simfonija; 11.00: Radi jih poslušate; 12.00: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I.; 13.30: Za našo vas; 13.45: Koncert pri vas doma; 14.15: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II.; 15.30: Drobne skladbe slavnih mojstrov; 16.00: Humoreska tega tedna; 16.20: Melodije za prijetno nedejsko popoldne; 18.24: Ferruccio Busoni: Elegična uspavanka; 18.35: Iz Blejskega kota... Kvintet Avsenik in še nekateri; 20.05: Izberite melodijo tedna! 20.50: Deset minut z zabavnim orkestrom Alfreda Scholza; 21.00: O Verdiju in njegovem delu; 22.15: Ples ob radijskem sprejemniku; 22.45: Zabaval vas bo kvintet Jožeta Kampiča; 23.05: Nočni koncert.

Imate pokvarjen televizor?
TELEFONIRAJTE na 24018
Specializirani tehniki tvrdke
«Radio TREVISAN»
Vam zagotavljajo takojšnjo intervencijo

Ital. televizija

10.15: Oddaja za kmete; 14.30: Neposredni prenos športnih prireditev; 17.30: TV za mladino: Popotovanje po Italiji, Franciji, Holandski itd.; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Kronika športnega dogodka; 19.35: TV zgodba: «Beli kunec»; 20.10: Aktualnosti tedna, 20.30: TV dnevnik; 21.05: Glasbena prireditev s sodelovanjem Katerine Valente; 22.15: V današnji Japonski; 22.50: Nedelja v športu.

PONEDELJEK, 17.

13.00: TV šola; 17.00: TV za mladino; 18.00: Tvoj jutrišnji dan; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Oddaja za dom; 19.05: **Jugoslovanski ljudske popevke in plesi**; 19.35: Oddaja za delavce; 20.05: TV šport; 20.30: TV dnevnik; 21.00: Volilna tribuna; 21.30: Film «Megle»; 22.50: Popotovanja; 23.20: TV dnevnik.

Jug. televizija

Beograd 9.30: Kmetijska oddaja; 10.00: TV film iz serije Lassie za otroke; 20.00: Sedem dni... zanimivi dogodki doma in po svetu. Zagreb 20.30: «Umberto D.» — italijanski umetniški celovečerni film.

PONEDELJEK, 17.

Zagreb 19.00: TV pregled. Beograd 19.25: Poljudna znanost in tehnika; 20.00: TV dnevnik; 20.15: Tedenski športni pregled. Zagreb 20.30: Z. Bajsić «Prevaranti» — TV drama.

IRWIN SHAW

Ogoljufana mladost

Prišla sta iz kina in se napotila proti Peti Aveniji.
— Hitler, —je vpil mali prodajalec časnikov, — Hitler. — Tisti Fletcher, — je rekla Dora, — tisti, ki je izgubil njenega očeta, veš...
— Aha, — se je spomnil Paul. Držal jo je za roko, medtem ko sta počasi hodila po temni ulici.
— Ledvične kamne ima, — je rekla ona.
— Zato tudi tako igra, — je pristavil Paul. Dora se je smejala.
— Preteklo zimo je bil na rentgenu. Je eden izmed najboljših bolnikov dr. Thayerja. Vedno ima z njim potrpežljivosti. Sedaj si prizadeva, da bi mu še letos odstranil te kamne iz ledvic.
— Naj ima srečo Fletcher, — je še dalje šalil Paul.
— Jaz sem mu navadno masirala ramena. Imel je vnetje živcev, — je rekla Dora. — Petnajst sto dolarjev zasluži na teden.
— Zato se niti ne čudim, da ima vnetje živcev.
— Povabil me je, naj pridem k njemu na večerjo. — Dora je potegnila svojo roko iz Paulove in ga krepko prijela pod roko. — On me ljubi, — je rekla.
— Ni noben čudež.
— A kaj je s teboj?
— Kako, kaj je z mano?
— Me imaš rad?
— Ne morem živeti brez tebe, — je rekel Paul in jo poljubil na lase.
— To sem si ravno mislila. — Oba sta se smejala.
Nato sta se Paul in Dora sprehajala po promenadi in izložbe. Ustavila sta se pred neko izložbo, ki je bila polna moških športnih oblek, gabardenskih širokih plaščev in svetlih srajc s kratkimi rokavi, s čudovitimi svilenimi rutami za okoli vratu. — Zdi se mi, — je pričel Paul, — kot da sem v svojem vrtu z dvema visokima Dancema, tako oblečen, podoben hollywoodskim igralcem na počitnicah.
— Kaj imaš ti vrt? — je vprašala Dora.
— Nimam ga.
— To so čudovite hlače, — je nadaljevala Dora. Prišla sta do druge izložbe.
— Včasih, — je rekel Paul, — so dnevi, ko si želim biti tako oblečen. Derby klobuk, modra srajca z naprsi in majhnim ovratnikom, čudovito kravato za pet dolarjev, a k vsemu temu burberry [illegible]. Oditi

[illegible] ...jeta dan ob petih iz urada na coctail party.
— Ti greš gotovo vsak dan na coctail party. In brez klobuka, — je rekla.
— To je druga vrsta coctail party, — se je branil Paul. Povedel jo je čez Peto Avenijo.
— Prava je tista, kjer so v poškrobljenih modnih srajcah, vsaj včasih.
— Oh, bože, — zavpije, medtem ko sta tekla, se umaknila avtobusu.
— Poglej te obleke! — Bila sta pred Sacksom.
— Peta Avenija, — je Paul, — ulica
— Lepo je, če človek ve, da kaj takega obstaja, — je klepetala Dora in opazovala rumeno obleko v bleščeče razsvetljeni izložbi ter nje ime «Tropical v Manhattanu», — Jaz tega ne bom nikoli imela.
— Gori? — je vprašal — ali k moji hiši?
— Rada imam, da to sama občutim. — Dora je gledala Paula in se mu nedolžno nasmehljala. — Samo še trenutek. — stisnila mu je — samo trenutek. Da, še gori. — Napotila proti gornjemu delu.
— Ugajajo mi ti modeli, — je rekel Paul, — vsak potopli. Lahki so, a vendar izzivalni, a kljub dostojni. Prsi so jim v pravem kotu.
— Draga, — se je smejal — je s kaširan papir. — Glej, kovček iz aluminija, — «potujte po zraku!» Videti so kot aluminij moje matere.
— Ali ne bi želel katerega
Paul je buljil v kovčke.

— Bi. Leti! Kupi kovček in odpotuj! Odpotuj na konec sveta!
— Prav tako imajo tudi kovčke za knjige. Poseben potni kovček za knjige.
— To je pravzaprav tisto, kar potrebujem, — se je rogal Paul, — namreč za moja potovanja z avtobusom vsako jutro po Peti Aveniji.
— Kaj meniš, hodi li bog po Peti Aveniji? — je vprašal Paul.
— Gotovo. Zakaj ne bi?
— Mi smo princi te dežele, — je nadaljeval Paul, — po vsem svetu ljudje hlapčujejo, da bi obogatili teh nekaj ulic, da bi jih mogli mi občudovati in vzklikati: «to je zelo lepo» — ali «odmaknite te, smrdi». Čutim se nenavadno prevzetnega, kadar grem čez Peto Avenijo.
Ustavila sta se pred izložbo Hamburg-America linije. Majhne lutke v narodni noši so plesale neprestano okrog stebra, medtem ko so jih druge lutke, enako oblečene, opazovale. Vse so se na široko smejale. «*Proslava žetve v Buckenburgu, Nemčija*» je pisalo. Stopila sta do naslednje izložbe. Priporočilo potnikom, da se okoristijo z brezskrbnimi potovanji, — je bral Paul na knjižici v izložbi. «Hapag-Lloyd prav tako nudi petindvajset odstotkov popusta vsem učiteljem za potovanje o praznikih.»
— Nekoč sem silno želela, da bi odšla v Nemčijo, — je klepetala Dora. — Poznam mnogo Nemcev in vsi so zelo dobri.
— Jaz bom kmalu šel tja, — je rekel Paul. ko sta pravkar šla mimo prometnega stražnika.
— Greš h komu na obisk?
— Da. da. Na stroške vlade. V dobro krojeni khaki uniformi. Grem, da bom končno videl to slavno Evropo, ta sedež kulture. Iz bombnika. Ah, tam na levi je «Storch» klub. dom kulture za vzhodni del 53. ulice. Poglej čudovita dekleta, mnoge izmed njih imajo prav tako prsi v pravem kotu. Glej, kako narava posnema umetnost. New York je čudovito mesto.
Dora je molčala. Tesno se je privila k njemu, medtem ko sta šla nizdol po ulici. Na vogalu sta zavila na Madison Avenijo. Obstala sta pred izložbo, kjer so bili gramofoni in radijski aparati.
— To bi si želel, — je pokazal Paul na enega izmed aparatov — pravi «Capehart», igra obenem dve simfoniji. Ležiš na hrbtu in poslušaš Brahmsa, Beethovna in Prokofjeva. Tako je vredno živeti. Ležati na hrbtu in biti avtomatsko obdan z veliko glasbo.
Dora je gledala gramofon iz mahagonijevega lesa.
— Ali resno misliš, da bo vojna? — je vprašala.
— Gotovo. Sedaj ogrevajo borce. Čakajo samo, da bodo videli, ali bo nasprotna stran imela gorjačo za levo ali desno roko, pa bodo navalili drug na drugega.
Nadaljevala sta sprehod proti dolnjemu delu mesta.
— Toda vojna je v Evropi, — je rekla Dora, — misliš, da bo zajela tudi nas?
— Razumljivo, da bo. Beri časnike.
Opazoval je izložbo, mimo katere sta šla.
— Poglej te krasne mize — «*Neslužbeno kosilo na vaši terasi, železo in steklo za obrok pred hišo*». Bilo bi čudovito jesti na terasi dobro jed z zeleno solato iz tako krasnih, pisanih krožnikov. Poleg tega opazovati hribe in jezera, a v hiši bi igral gramofon.
— To lepo zveni, — je mirno rekla Dora.
— Lahko bi vključil megafon, — je nadaljeval Paul — in ga speljal na teraso, da bi poslušala, medtem ko bi jedla. Rad imam Mozarta pri jedi, — se je smejal, ko sta šla proti izložbi neke knjigarne.
— Vedno se razžalostim, — je vzdihnila Dora, — ko vidim v izložbah knjigarn vse tiste knjige, ki jih ne bom utegnila prebrati.
Paul jo je poljubil. — Kaj si mislila, ko si me prvič videla?
— A kaj si mislil ti? — je vprašala ona.
— Mislil sem: «To dekle mora biti moje.»
Dora se je zasmejala in se stisnila k njemu.
— A jaz sem mislila — mislila sem: «Ta fant mora biti moj.»
— Ali New York ni božanski? — je vprašal Paul, — kaj si že rekla, od kod si?
— Iz Seattla, Washington.
— Čudovito je. Na Madison Aveniji sva, drživa se za roke in kupujeva za bodoče življenje...
— In četudi bo vojna, — je nadaljevala. Dora, — kaj bi se ti v to mešal? Kaj se je treba mešati v to Združenim državam?
— Bile so v zadnji vojni, ali ne? — je vprašal Paul. — Pa bodo tudi v tej.
— Zadnjič so bili ogoljufani, — se je upirala Dora. — Fantje, ki so izginili, so bili ogoljufani.
— Tako je, — je potrdil Paul, — izginili so zaradi šeststoodstotnih obresti na deleže pri naftnih poljih, za vplivna področja. Tudi jaz bi hotel imeti svoje vplivno področje.
— Tokrat ga boš imel, — ga je tolažila Dora.
— Da, in to takoj prvega dne. Šel bom naravnost do rekrutnega urada in bom rekel: «Paul Triplett, šestindvajset let, čvrst kot jeklo, ostrih oči, dobrih zob in nog; dajte mi puško! Posadite me v letalo, da bom lahko tudi jaz nekoliko uničeval.»
Vso pot po ulici sta molčala.
— Kaj se ne bojiš, da boste tudi tokrat ogoljufani? — je vprašala Dora. — Ali ne misliš, da vas bodo zopet vrgli v vojno, da bi se borili za delničarje in za naftna polja po vsem svetu.
— Seveda bo tako, — je rekel Paul.
— In ti se kljub temu nameravaš prijaviti.
— Prvi dan.
Dora je potegnila roko iz njegove. — Mar uživaš v ubijanju ljudi?
— Celo misel na to sovražim, — je počasi in mir-

(*Nadaljevanje na 5. strani*)

Pretekli teden je bila podeljena «Nagrada Italija» za dramska in glasbena dela za radio in televizijo. Nagrado za glasbeno delo za radio (ki je tudi denarno dokaj izdatna) je prejel Japonec *Akira Miyoshi*, ki ga vidimo na sliki v zbornici tržaške univerze (prvi z desne z ženo), za glasbeno igro *Ondina*

Dve Sansonijevi reviji

(Ricerche slavistiche. Lingua nostra)

Kot Slovencem nam je pri Založbi Sansoni v Firencah gotovo najbolj všeč to, da med svojimi številnimi revijami izdaja tudi odličen zbornik *Ricerche slavistiche*. Ta revija je publikacija Inštituta za slovansko filologijo na rimski univerzi; poleg prof. Giovannija Maverja urejuje revijo še uredniški odbor, ki ga sestavljajo Ettore Lo Gatto, Leone Pacini in Riccardo Piccio, ki je obenem tajnik uredništva ter tudi odgovorni urednik.

Tukaj ni mesto za ocenjevanje te strogo znanstvene revije, pri kateri ne sodelujejo samo italijanski temveč tudi drugi slavisti. Tako je na uvodnem mestu VII. zvezka (za l. 1959) razprava slavista iz Budimpešte *Miklosa Fogarasija* (Prispevki k zgodovini sufiksa -ir-ova (-iz-ir -iz-ova) v ruščini), kateri sledi razprava Čeha *Oldricha Kralika* iz Olomuca (Legenda Lavrencija iz Montecassina o sv. Vaclavu). Prva razprava ima povzetek v ruščini, druga v češčini. Italijan tudi ni *Waldemar Voisé*, ki piše o Giovanniju Giustinianu, prevajalcu knjige A. Frycza Modrszewskega «O vojni». Domači avtorji pa so *Nullo Minissi* (Reka Čermna — Potamòs Erhythrá), *Sante Graciotti* (Staro in novo v Pan Podstoli Krasickega) in *Eridano Bazzarelli* (Zapiski o pesniškem jeziku Fedora Tjutčeva).

Giovanni Maver, Sante Graciotti, Bruno Meriggi, Lionello Costantini in *Riccardo Picchio* objavljajo več recenzij o knjigah s področja slavistike, ki so izšle tako v italijanščini kot v drugih jezikih. Maver piše med drugim tudi o knjigi *Arturo Cronia, Storia della Letteratura serbo-croata*.

Na koncu zbornika je več beležk, kjer je omenjenih tudi nekaj del, ki se tičejo srbohrvaškega področja, ničesar pa ni iz slovenistike.

Niti ni treba posebej omenjati, da je zbornik na višini tudi glede tiska v posameznih slovanskih jezikih. (In tako seveda niso izpuščene kljukice na šumnikih, kakor se to marsikdaj dogaja, češ da v italijanskem alfabetu ni teh črk.)

LINGUA NOSTRA

V manjših snopičih izhaja revija, ki ji že sam naslov dovolj določa obseg obravnàvanja — Lingua nostra. Posamezni snopiči izhajajo vsake tri mesece. V primeri s prvo je ta revija še «ožja», ker zajema samo jezik. Urejajo jo trije znani strokovnjaki: B. Migliorini, redni profesor zgodovine italijanskega jezika v Firencah, G. Devoto, redni profesor glotologije na isti univerzi, in G. Folena, redni profesor zgodovine italijanskega jezika na univerzi v Padovi.

Tudi v tej reviji najdemo med sodelavci tuje znanstvenike. Tako n. pr. prav Miklos Fogarasi, ki smo ga navedli že med sodelavci prejšnje revije, piše v tej reviji o *italijanizmih v ruskem jeziku XVII. stoletja*. Za nas pa je Lingua nostra zanimiva še zato, ker iz nje spoznamo (na to smo že prej nekoč opozorili), da imamo Slovenci izrednega in zelo cenjenega italijanista dr. Stanka Škerlja, profesorja na ljubljanski univerzi. Giulio Puccioni ga v svojem članku *o nekaterih novejših absolutnih konstrukcijah* večkrat citira ter priporoča njegova dela, ki se nanašajo na obravnavano vprašanje.

Založba Sansoni izdaja še druge revije, ki jih bomo še tudi na kratko prikazali.

DVA IZVIRNA PARTIZANSKA TEKSTA PRI KOPRSKI ZALOŽBI «LIPA»

Oživljeni spomini

(Vasja Ocvirk: Soncu ni verjeti. Milan Guček: Počakaj do prihodnje pomladi.)

Bogve, če bomo Slovenci kdaj dobili tak partizanski roman, kot je n. pr. vojni tekst «Od tod do večnosti» ali «Mladi levi» ali «Goli in mrtvi». Kajti smešno bi bilo trditi, da je primerjava deplasirana; vojna je povsod enaka, le metoda je različna. Tod pri nas je prišla do veljave gverilska borba,

kje drugje spet frontalna, toda ljudje v vojaški uniformi, pa naj bo francoska, ameriška ali partizanska, govore povsod isti jezik, imajo enako srce, so pogumni ali strahopetni in so navsezadnje povsod ljudje. Res je, da so bili cilji različni in da so bile tudi poti do teh ciljev speljane po različnih kanalih, a če se je med Amerikanc. našel kak Norman Mailler in še kdo drugi, potem pač imamo tudi mi pravico doživeti krst velikega romana iz najtežjih dni slovenske in jugoslovanske zgodovine. Saj lahko čakamo: za nami je petnajst let, ko so se spomini globoko zarasli pod površilno zavest in ko iz teh korenin že lahko poženе klica spodobne, zgledne in velike pripovedi. Dve razmeroma drobni knjižici sta te dni skoraj istega dne prišli izpod rotacij tiskarne koprske založniške hiše «Lipa». Dva partizanska teksta, dve zaostali bliskavici spominov iz partizanskih dni na slovenskih tleh. Prva je.

Vasja Ocvirk:

Soncu ni verjeti

Že mogoče, da mu ni verjeti, zato je treba tembolj verjeti avtorju, ki nam to sprijeno sonce prikazuje, Ocvirku, ki menda še zdaj ne verjame soncu na besedo, je treba že koj v začetku priznati eno kvaliteto: njegov tekst je napet in ga človek brez ječanja prebere do konca. Zato je ta njegova knjiga boljša, pomembnejša in vrednejša od «Hajke» in bodo tudi bralci rajši segali po njej. Če povem po pravici, je tista beseda «roman» pod naslovom pač le bolj simbolična, kajti klasičnih elementov romana je v teh 227 straneh bore malo. Je pa to nedopovedljivo lepa, dobra in z občutkom za dramatičnost zgodbe napisana *literarna reportaža*, ki zategadelj ni nič manj, vredna ali pa celo več. Tudi Kisch in Ehrenburg se v prvi dobi svojega pisateljevanja nikoli nista pritoževala, če so ju oznamenovali z besedo «literarni reporter», saj ima ta fenomen danes že svoje zatrdno mesto v literaturi. Ocvirkova fabula je jasna, koncizna in preprosta: leta 1942 komaj ustanovljena partizanska četa, še vsa zbegana, a zatrdna v svojih ciljih, se izpod Krima pri Ljubljani prebija v bazo na Kočevskem Rogu. Na svoji poti ima opravka z izdajalci, dezerterji in pribežniki, likvidira partizana Kebra, ker je ukradel šest parov klobas, se parkrat spoprime z okupatorskimi patruljami in raste v dneh najtežjih preizkušenj. Avtorju torej s te platforme literarne reportaže ni kaj očitati, če pa vztraja, da je knjiga roman, bo moral kdaj kasneje prenesti kak hud očitek.

Ocvirk razvija karakterje svojih junakov na nek svojstven, originalen in v naših tekstih še precej nov način. Odkriva jih v dinamizmu zgodbe, v — če hočete — ritmu pripovedovanja, deloma pa tudi v kratkih, bežnih dialogih. Zavrgel je tehniko retrospektive (razen morda pri mladem Zidorju, a še ta je zgolj fragmentarna) in s tem pognal zgodbo naprej. Ko smo že pri Zidorju: ni mi docela jasno, ali je Ocvirk namenoma spredel pajčevimo nad značajem tega čudnomrkega vaškega fantiča in z njegovo vlogo v tekstu zaigral hazard s psihologijo bralca ali pa se mu je to le naključilo. Kajti tega Zidorja imam še danes, ko je že precej dni od tega, kar sem knjigo prebral, pred očmi: nikoli ni docela jasno, kdo je ubil njegovega očeta in nikoli avtor tega tudi ne pojasni do kraja. Dejstvo pa je, da se temperatura pripovedi dviguje prav ob nastopu Zidorja in ne splahni vse do konca knjige. Mimo znanih humorističnih kvalitet smo lahko tokrat odkrili Ocvirkov smisel za psihološko retuširanje njegovih junakov in — kot rečeno — za nov, klen dinamizem.

Tudi avtorjev stavek je sproščen in bo moral prenesti očitek bizarnosti, ki jo moderni literarni teksti ne dopuščajo več. Tu, v tej smeri, v uveljavitvi stavčne kompozicije, v — če smem tako reči — koloritu stavka pa bo Vasja Ocvirk moral položiti kakšno dnevno urico premišljevanja. Ni pa dvoma, da pomeni njegova druga knjiga lep prispevek v dovolj skromno zakladnico partizanske literature. S preveliko ambicijo po natrpanosti in evidentni simboliki jo je opremil Jože Pohlen.

Na tleh Slovenske Istre pa je zgradil svojo partizansko zgodbo.

Milan Guček:

Počakaj do prihodnje pomladi

Guček je bil previdnejši od Ocvirka in se ni prehitel z oznako «roman», pač pa je pod naslov zapisal te besede: «zapiski o dnevih, ko je bilo v mnogih izmed nas več hotenja in volje kot moči, da bi postorili vse, kar sta terjala od nas čas in prihodnost.» Pred časom smo na tem mestu že objavili kratek odlomek iz te Gučkove knjige partizanskih spominov, o kateri pravi avtor tako-le:

«Že dolgo, morda še predolgo sem čakal na priložnost in potrebno zbranost, da bi dokončal svojo drugo knjigo zapiskov iz dni narodnoosvobodilnega boja, da bi nekje od strani in za ro-

to pot vse, kar sem doživel pod Snežnikom, v Brkinih in Slovenski Istri od maja triinštiridesetega do julija naslednjega leta.» Da je Guček danes po poklicu filmski delavec, morebiti najbolj zatrdno spričuje njegova prva in zdaj druga knjiga: pred očmi bralca se plastično, kot na celuloidu, razvija ena sama zgodba, narejena iz tisoč drugih zgodbic in epizod. Kakor da bi nekje od strani in za rokav privlekel pred kamero naših oči in pred brstenje našega doživljanja svoje številne junake: pridejo, rečejo dve tri besede in že jih spodrine nov kader. Sproščenost takega scenarijskega pripovedovanja je bila delno pogojena tudi v metodi prve osebe in je zato tudi kontakt neposrednejši, bolj svež in vseprisoten. Gučkova knjiga pa ima še eno kvaliteto: je izrazit dokument svojega časa in kraja in v tem smislu predstavlja lep prispevek k zgodovini NOB na teritoriju Brkinov in Slovenske Istre. Njegov stavek je kratek, misel pa tudi in tam hote zadržana. Lepi in poetični so opisi prvih pomladi in sploh narave, ki jo avtor bržčas neizmerno ljubi. Romantična, pa nekoliko tudi simbolična fotomontaža v opremi Grge Košaka na ovojnici daje knjigi svojstven čar. Obe knjigi slovenskega partizanstva zaenkrat še nista velikonočni epistoli, a če soncu Ocvirkovega razvijajočega se talenta kljub temu zaupamo in pri Gučku počakamo še na eno pomlad, nam bosta oba zagotovo odkrila še tretjo dimenzijo svojega literarnega stvariteljstva

MiLi

V Trentu brez prve nagrade za gorske in raziskovalne filme

TRENTO, oktobra. — Deveti mednarodni festival planinskega in raziskovalnega filma «Mesto Trento» se je zaključil 10. oktobra po sedmih dneh, natrpanih s predvajanjem filmov, z nepričakovano odločitvijo razsodišča: da se namreč «velika nagrada» ne podeli, ker se prikazani filmi — tako pravi uradno poročilo — «niso dvignili nad povprečno raven dostojne zadostnosti»; za nagrado pa se je potegovalo 29 filmov. Odločitev je nepričakovana, ker je festival — čeprav je bil začetek zares nekoliko dolgočasen — dosegel pozneje zelo lepo višino, zlasti z italijanskim filmom Guida Guerrasia *Kanjut Sar: gora, ki ima na vrhu jezero* ter japonskim filmom, katerega avtor je Sakae Omori *Skrivnosti Himalaje*. Filma sta si vseeno priborila nagrado: prvi «zlati rododendron» kot najboljši v kategoriji gorskih filmov, drugi pa «zlatega Neptuna» kot najboljši v kategoriji raziskovalnih filmov. (Nagrado pa si deli z nemškim filmom *Dežela duhov v Južnem morju*, ki ga je posnel Eugen Schumacher v Novi Gvineji ter z njim ustvaril delo gotove in neposredne etnografske vrednosti.)

Guerrasio je že več let eden izmed najboljših italijanskih dokumentaristov. S to svojo skoraj novinarsko *reportažo* o Monzinovi ekspediciji, ki je med majem in julijem preteklega leta dosegla vrh gore Kanjut Sar (7760 m) v skupini Karakorum, je poudrl v dušo prebivalcev, tamkajšnjih dolin, ki jih muči neprestano pomanjkanje vode in ki naivno verujejo, da se na vrhu gore nahaja jezero — toda do tega jezera oni ne bodo prišli nikoli. Ne da bi se ustavljal ob efektu (spominjamo se tako imenovanih etnografskih filmov Grana in Craverija tipa *Carstvo sonca*, ki so bili pravo izdajstvo geografsko - realistične dokumentacije o šegah in navadah ljudstev) je Guerrasio podobno kot njegov nemški tovariš v omenjenem filmu pokazal z vso iskrenostjo eksotičnost krajev, in ljudi, pri čemer je uporabljal zelo primeren filmski jezik.

In treba je reči, da to niso edini dobri filmi na tem pregledu. Čeprav je bilo na festivalu samo 29 filmov, od katerih so bili le štirje iz kategorije raziskovalnih filmov, se nam zdi, da je 13 držav udeleženk (Avstrija, Belgija, Francija, Italija, Japonska, Jugoslavija, Nemčija, Poljska, Romunija, Švica, SZ, Velika Britanije in ZDA) pripomoglo, da se lahko ob pregledu v Trentu napravi slika o položaju sedanjem «gorskega in raziskovalnega filma». In mogoče je treba strogost razsodišča iskati prav v strogosti samega festivala. Vemo na primer, da je izbirna komisija letos delala zelo resno ter izločila marsikak film; in med temi so bili tudi filmi z zgodbo, ki so jih predložile velike hollywoodske družbe. In zato gre za vse, kar se je videlo — pa čeprav bi se lahko še o čem diskutiralo — vsa zasluga organizatorjem: dr. Franceschiniju in njegovim najbližjim sodelavcem Grassiju in Onoratiju, ki jim je uspelo, da je bil tudi letos festival na ravni popolne in najbolj vzgledne dostojnosti.

Spominjamo se nenadnega, hrupnega aplavza zelo številnega občinstva, ki je prisostvovalo vsakemu predvajanju, na račun neke scene v poljskem filmu *Jesen v Tatrah* režiserja Jana Riesserja. Scena ne bi bila kaj izrednega za navadno občintvo, a nam je dala razumeti, s kakšno toplino slede tukaj gorskemu filmu. In kaj je bilo v tej sceni? Mladi protagonist zgodbe, ki gre po hribovski stezi s svojim dekletom, zagleda na travi ostanke neke južine. To ga očitno vznevolji, pobere te smeti in jih spravi pod velik kamen. In v tem trenutku je vsa dvorana zaploskala. Bil je to izraz ljubezni in privrženosti goram, ki jih ima vsak gledalec — tukaj potencialno alpinist — za svoje; in zaradi tega je treba te gore spoštovati in nanje vedno paziti. «Zvezdniki» so namreč tukaj gorniki, plezalci, katerih pojav med občinstvom zbudi praznično razpoloženje.

To moramo vsekakor reči: dnevi v Trentu so najbolj mirni med vsemi filmskimi festivali. Ta ugotovitev bo lahko kaj malo izvirna, toda res je, da Trento popolnoma zajame svoje goste v neko ozračje, ki pomirjuje. Mondenske sprejeme, ki se kar po točnem urniku vrstijo v babilonskih dneh v Benetkah, Cannesu, Berlinu itd., nadomeščajo tukaj dolgi izleti: k jezerom Levico, Caldonazzo, pa tudi k Gardskemu jezeru z mirnimi intermezzi voženj z majhnimi parniki. Ali izleti v višine z žičnicami na goro Bondone ali pa na vrh Paganelle (2125 m) — iz Trenta na vrh, 1900 m višinske razlike, v 9 minutah! Vrtoglavo in rekordno!...

To je sprava človeka z goro (in zaradi tega se je letos povrnil tudi Ermanno Olmi, ki si je priboril «zlati rododendron» na osmem festivalu s filmom *Čas se je ustavil*, ter na «hitri» tiskovni konferenci izjavil, da ga priklepa Trento zaradi tega, ker tu gre zares za film brez jeze in polemike). To je nekako geslo vsega festivala, ki je razširjen tudi na razstavo knjig, posvečenih seveda goram in raziskovanju.

Jack Lemmon v filmu Apartma

Navdaja nas skušnjava, da bi govorili še o mnogih drugih filmih, toda to bi zavzelo obseg, ki taki kroniki, kot je naša, ni na razpolago. Govorili bi n. pr. o izrednem delu belgijca Tazieffa *Preiskovanje vulkana Niragongo*. Tazieff, strokovnjak vulkanološkega filma, se je spustil v krater tega afriškega vulkana v bližini jezera Kiš ter nam podal še en primer odličnega didaktičnega filma, ki je obenem znanstven in senzacionalen. Razen manjše nagrade je ta film prejel še nagrado «Africanella», ki se je letos drugič podelila. Lep je nadalje film *Direktni vzpon* Nemca Lotharja Brandlerja; spreten režiser se pač ni bal vrtoglavice pri snemanju vzpona dveh alpinistov. Potem je francoski film *Le pilier de la solitude* Helene Dassonville: trda borba, ki jo samotni alpinist bije sam s seboj in s steno, po kateri pleza in na koncu — ne da bi hoteli prezreti dobro izbiro Maria Fantina — še *Severna stena Eigerja pozimi* Edmunda Geera. Švicarska gora Eiger ima na vesti več žrtev kot vsaka druga. Ko alpinisti slišijo njeno ime, težko zadržijo srh. Film prikazuje vzpon sredi zime, ki pa se razumljivo ni dokončal. Filmsko je to ena izmed najbolj drznih in najlepših stvari ki smo jih videli na tem festivalu, ki se je lepo zaključil, čeprav brez zadoščenja, da bi bili priče podelitvi prve nagrade.

PIERO ZANOTTO

«Nagrado Italija» sta prejela tudi *Edoardo Anton* (zgoraj levo) za radijsko dramo *Bersaljerjeva zaročenka* in *Ugo Gregoretti* (zg. desno) za televizijski dokumentarij *Gattopardova Sicilija*. *Maurice Picard* (spodaj levo) je prejel nagrado RAI za radiofonsko skladbo *Za življenje nekega človeka*, *Charles Parker* (sp. desno) pa je eden izmed avtorjev nagrajenega radiofonskega dokumentarija *Pesem ribištva*

Teden dni po končanem III. festivalu jugoslovanskih zabavnih melodij v Opatiji

O najboljši popevki odloča prizivno sodišče

Prodajalec časopisov in raznašalec mleka podaljšala turistično sezono - Odkritje Opatije: Blaga Videc in Senka Velen - Kuloarske epizode in avdicijska prišepetavanja

Kdo je kriv, da se je vreme v Opatiji zakrknilo? Trmasto in žolčno je namakalo asfaltirano opatijsko «magistralo» in se tihotapilo na vse tiste male potke, ki vodijo med palmami in drugo tropsko zelenjavo pred hotele. Oktobrska Opatija je za rahločutne obiskovalce brezbožno siva, za optimiste kratka korona v partituri jeseni, za tiste, ki mislijo, da se jim po žilah pretaka verlaineovska kri, polna ljubezenskih misterijev in tihožitij. Za nas je bila čisto navadno deževna in kadar se je dalo, smo preklinjali meteorologijo.

Precej veliko festivalsko dvorano hotela «Kvarner» so organizatorji letos spremenili v nekakšno vaudevilsko manežo, le s to razliko, da nisi

Gaby Novak je žalostna

vedel, kje se moderni cirkus dveh orkestrov in dveh dirigentov, šestnajstih pevcev, treh radijsko - televizijskih napovedovalcev, treh TV-kamer, dvajset fotoreporterjev,

Djordje Marjanovič, Mario Bogliuni in Marko Novosel-Avtor in predajalca časopisov

dvakrat po tisoč in enkrat več kot tisoč publike, reklamnih panoram, reklamnih robcev in reklamnih napolitank neha in kje se začne spokojna secesija francjožefovih gol-

Jasna Benedek se otroško smeji

dinarjev, ki so cingljali v košatem lestencu in dunajski jedilni list, ki odkriva povprečno starost hotelskih direktorjev, kuharjev in natakarjev,

Pravzaprav je težko pisati o tridnevni paradi dvajsetih popevk, zlasti za tiste, ki tam niso bili, pa jih radovednost vseeno peha v branje in so pri tem vsaj tako natančni, kakor pri brskanju za oglasi in osmrtnicami.

Izbruhnil je torej prvi dan festivala zabavnih popevk v Opatiji. Kdo je kriv, da se je vreme... itd. (Beri tekst na začetku!) TV-kamere so zabrnele (dasi te kamere nikoli ne brnijo), z neke ladje v zalivu pod hotelom Kvarner pa je iluminacija zajecljala svoj dvomljivi prolog v žalostno nebo in potlej se je začelo.

Peli so novi in stari pevci. Prvi so peli dobro, drugi slabo ali vsaj slabše. Zagrebčanka Jasna Benedek je letos nadomestila popularno Zdenko Vučković, ki je na grafikonu komercialne dejavnosti Opatije visoko kotirala.

Pravijo, da je Jasna komaj kaj nad šestnajst let: njen nemutirani otroško-dekliški glas, naučeno odmerjena dekoracija nastopa, komaj spoznavna retuša fotografske poze in koketiranja do neke mere potrjujejo teorijo njene narcisne pubertete. Simpatična Makedonka Blaga Videc in Zagrebčanka Senka Velen (skrajšano od Veletanlič) sta odkrili nove poteze v profilu tega festivala: šarm nenarejenosti in ljubkost preprostosti. Blaga je po izvedbi makedonske pesmice «Uspavanka Skoplju» morala osemkrat pred občinstvo. Od novih pevcev in debutantov letošnje Opatije: «raznašalec mleka», beograjski pevec Djordje Marjanovič je pred mikrofonom najprej zaplesal (vedel je, da je bilo to tudi pred TV-kamero), potem pa najmanj štirikrat ponovil trik zaključka te popevke — v zrak je zapisal številko 86. Beograjski pevec Predrag Gojkovič ni ostal v spominu, prav tako ne Krsta Petrovič. Oba sta hušknila pred ekranom naše spoznavnosti kot nevidni senci.

«Mister Morgen» alias Ivo Robič: njegove kvalitete so zapisane v številnih avtogramih opatijskim in reškim nimficam. Prinesel je eno nagrado... avtorju teksta «Kadar se srečava». Gaby Novak: zvezda! Ena nagrada ženskemu avtorju Mariji Radič za skladbo «Izgubljena sled». (Za garderobo in frizuro niso podeljevali premij!) Beograjski dramski igralec Dušan Jakšič je letos spet ponovil svojo uspelo reprizo kneza Igorja: malo manj kakor šaljapinski basbariton z dolgimi zaključnimi notami italijanske veristične opere in nastopom boksarskega šampiona. Marjana Deržaj: (letos ni jedla klobase sredi opatijske magistrale!) šestnajsta kopija Marjane Deržaj. Ljudje so ji ploskali, ker si menda želijo kopij. Na avdiciji za predstavnike nekih inozemskih gramofonskih hiš je briljantno zapela «Basin Street Blues», dan kasneje pa se je po prečuti noči živo razburjala nad odločitvijo žirije kritikov, ki je podelila prvo nagrado Nardellijevi «Želji». Potem pa ni vedela prav povedati, zakaj je bila ta odločitev deplasirana. Bety Jurkovič, zdaj poročena Ulrich: odkar je zabredla v jarem, ne poje nič bolje. Pred mikrofonom namreč. Marko Novosel, Robičev nevarni konkurent na sceni jugoslovanske popevke. Anica Zubovič, ki je italijanski Nilli Pizzi odvzela slavo z boljšo interpretacijo popevke «L'Edera» in uspešno nastopila na lanskoletnem mednarodnem festivalu v Pesaru, je letos komaj naslutila popevko «Slutnja».

Dirigenta sta bila maestro Bojan Adamič, ki letos ni imel roke v gipsu in je tako Opatija bila ob senzacijo in beograjski Vojislav Simič, ki je pred nedavnim s svojim zabavnim orkestrom RTV Beograd odnesel I. nagrado na Evropskem jazz-festivalu v francoskem Juan les — Pinsu. Oba, Bojan (ljudje s hipertrofirano amnezijo ga kličejo Adam Bojanič) in Vojislav sta opravila svojo dirigentsko tlako na splosno zadovoljstvo: Adamič je bil očitno precej naveličan, ker mu ritmo-simfonični sestav ni nudil prav nobene možnosti za «gibnozvočni» balet pred orkestrom, Simič pa ni za cirkus in je bila njegova dirigentska vloga precej omejena in vzdržna. Tak je bil torej oder pred očmi avditorija. Če so za kulisami točili solze, ni znano, da pa so se spredale tanke pajčevine poniglavih klepetavosti, ni treba dvomiti.

V dvorani hotela «Kvarner» je bilo precej nepovabljenih in nekaj povabljenih gostov. Med odmorom sem jih iskal za izjave. Sporazumeval sem se z njimi, kakor se je dalo.

Robert Schick, generalni direktor Monte Carla: «Da, prvič sem na festivalu. Lepo, lepo.» (Pri tem se je nakremžil, da nisem vedel, kako misli ta svoj «lepo»).

Ernst Braum, predstavnik RAI iz Rima: «Žal šele prvič tu. Res sem zadovoljen nad organizacijo, tudi muzika je originalna. Morda se bomo prihodnje leto priključili za zadnji večer.»

Guenther Krenz, Westdeutsches Rundfunk, Koeln: «Prava

Poje Ivo Robič — mister Morgen ,Vojislav Simič dirigira, Bojan Adamič pa sedi, gleda in posluša

Marjana Deržaj, Milan Lindič in Bety Jurkovič-Tajinstveni razgovor

parada. Šlagerjev sičer ni, a so pesmice prikupne. Nekaj bom vzel s seboj.»

Trije iz «vzhodnega bloka». Najprej Paul Szenkuty, Madžarski Radio, Budimpešta. Najprej tri dolge pavze, globoko razmišljanje. Skratka: simptomatična procedura zavlačevanja. Potem je izjavil: «Dobro.» Grozdan Hristozov (smešno. Kristusov klic, tako nekako!), bolgarski Radio: «Odlična organizacija, popevke za rabo, zlasti makedonska.» (Mislil je popevko, ne pevko!) In še simpatični Wilhelm Dumka, predstavnik avstrijskega Radia: «Cujte, hoeren Sie, wunderschoen. Originalnost, notranji temperament, čudoviti pevci. In ta vaša slivovka, Donnerweter... vidite,

Jelka Cvetežar — Domov bi šla

tu se začenja poganski atavizem.» (Govoril je približno še pol ure in krotil svojo nemirno slo z atavizmom).

Kroniko dopolnjujeta dva sprejema: enega sta priredila zagrebško reklamno podjetje «Interpublic» in Ljetna pozornica v Opatiji, drugega pa predsednik Občinskega odbora v Opatiji. Kuloar ob vermutu in pelinkovcu. Družba slovenskih novinarjev: mrka Olga Ratej iz TT, hudičeva Alenka iz «Tovariša», krpanski Branko Senica iz mariborskega «Večera», pesnik, sicer pa kar prikupen fant Branko Soemen iz «Mladine», vsak z okostjem svoje reportaže v skritih kabinetih podzavesti.

Opatija je s festivalom zabavnih melodij podaljšala svojo sezono. (Lani in sploh doslej so bile te parade v septembru!) Tujih turistov ni nič manj in zlasti skandinavski gostje se namakajo v svetlo zrcalo kvarnerskega morja. Zadnji akordi izbranih novih jugoslovanskih popevk so izzveneli, v zaključni iluminaciji smo še zadnjič gledali panoramo lepe, stare in drage (po cenah!) Opatije. Zdaj je na vrsti Prizivno sodišče, ki bo odločilo, katera viža se bo obdržala na ulici. In to so ljudje, mladi in tisti, ki jim je se kaj do tega, da bi bili mladi.

MILAN LINDIČ

Zaključni prizor na odru festivalske dvorane — Pevcem pokianjajo cvetje

ŽELJA

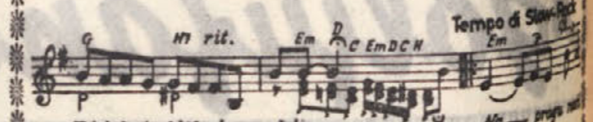

Glasba in tekst: MARIO NARDELLI

(Nagrajena s I. nagrado žirije glasbenih kritikov, z II. nagrado poslušalcev in gledalcev radia in TV in s I. nagrado občinstva v dvorani)

Zeleno pot do zvezd — pozna kdo?
Kdo tke srebrno nit do sonca?
Kdo zlate pesmi ptic še pomni?
Kdo v svetle horizonte gleda,
k nam hiti, temò razpreda?
Že je tu in kliče: jaz sem, Želja!

Noč nad menoj je, plamenica gori.
vse v meni poje, to so nade in sni.
In predem, predem noč in dan budim iz sna
in ogenj svoj delim svetli zori.
Čuj: jaz sem želja, sestra vseh hrepenenj.
Glej: sem življenje, plamen, ogenj in zvezda
Ko srcu prožim dlan, rdeč si najdem cvet.
ko k cilju pohitim — že sem pesem!

Vem za ràdost, vem za bol,
klic ljubezni poznam... vse!
Daj mi ustna, tvoj sem cvet,
cvet iz srčnih vrtov sem.

V sanjah brezdanjih iščem tvojo le sled.
V svetlih obzorjih sanjam čudežni svet.
Oko je še temno ko ustnam vrnem smeh,
ko sreči dam rokò, sem življenje!
Da... sem življenje!
Da, sem edino tvoj,
vedno tvoj,
ves sem tvoj.

Je Opatija res spodrsnila...?

Nekoč je simpatični francoski skladatelj in pevec chansonov Gilbert Becaud odgovoril sodelavcu nekega pariškega časopisa na vprašanje kakšna naj bi bila sodobna popularna popevka tako-le: «Menim, da mora dobra popevka vsebovati osnovne kvalitete dobre in izkušene prostitutke. Pomeni: mora znati najti pot na ulico in mora se znati prodajati. In kajpada: biti mora vselej pri roki, kadar jo človek potrebuje.» Ta malce drastična Becaudova izjava pa, če jo človek nekolikanj pretehta, ni niti zgrešena in ne pretirana. Prava popevka naj bi bila preprosta dvodelna skladbica, ki si jo povprečen ljubitelj te vrste glasbe mimogrede zapomni, torej skladba, ki se skoraj neopazno vseli v mansardo naše podzavesti in jo tjavdan na cesti tudi zažvižgamo, kadar nas obstreljuje ponedeljkov dolgočas.

Procedura letošnjega natečaja jugoslovanske radiotelevizije za opatijski festival je bila tudi letos taka kakor na prejšnjih dveh festivalih: strokovna žirija jugoslovanske RTV («resni» skladatelj Nikola Hercigonja, trije «zabavni» skladatelji in dirigenti Borivoje Simič iz Beograda, Miljenko Prohaska in Zagreba in Bojan Adamič iz Ljubljane, Krešimir Oblak iz RTV Zagreb ter dva književnika, in sicer Autun Šoljan iz Zagreba ter pesnik Izet Sarajlič iz Sarajeva) je od poslanih 430 popevk izbrala dvajset za izvedbo na festivalu. Precej nelogično pa je dejstvo, da žirija v isti sestavi potem še v Opatiji izbira tri najboljše popevke za nagrade. In še to: menim, da bi moral organizator, v tem primeru RTV, ohraniti anonimnost avtorjev do zadnje sekunde in da bi napovedovalec odpiral zapečatene kuverte z naslovi avtorjev šele pred občinstvom v dvorani in pred TV-kamerami. Tudi psihološko bi bila stvar s tem zanimivejša in pričakovanje bolj napeto. In: prvi in drugi dan je občinstvo v dvorani festivala na posebnih lističih glasovalo za pet najboljših popevk, ki — na podlagi samò tega glasovanja! — se uvrstijo za finale tretji dan. Torej je po tej logiki spet odvisno le od občinstva v dvorani, konkretno ob približno 600-800 ljudi, katerih deset pesmi bo prišlo na finale, kljub dejstvu, da festivalu sledi na desettisoče poslušalcev ob radijskih sprejemnikih in TV-ekranih! To so stvari, o katerih bi — vsaj za drugo leto — kazalo precej razmisliti, ker predstavljajo resno zavoro v organizaciji te največje jugoslovanske manifestacije zabavnih melodij.

16 vokalnih solistov je z večjim in manjšim uspehom letos predstavilo nekaj znanih in nekaj manj znanih avtorjev. Pravih «šlagerjev sezone» v tistem becaudovskem smislu žal ni bilo, če izvzamemo morda Privškov «Tivoli» ali Bogliunijevo popevko «Raznašalec časopisov», smo pa zato slišali nekaj skladb, ki v muzikalnem pogledu zadovoljujejo precej stroge kriterije, žal pa niso povsem originalne, se pravi, da so zasnovane po tujih konceptih. Tako je n. pr. trikrat nagrajena Nardellijeva pesem «Želja», po izrazu (in ne — kot to mnogi zmotno trdijo!) podobna italijanski popevki «Io sono il vento», toda melodično in harmonsko odlično zasnovana. Žirija glasbenih kritikov ji je podelila prvo nagrado prav zaradi trdnega muzikalnega koncepta in evidentne iskrenosti avtorjevega intimnega sveta, deloma pa tudi zaradi finega, poetičnega teksta izpod peresa samega avtorja.

Originalne, motivično lepo izpeljane so še nekatere popevke, n. pr. Stamačeva «Plešite sence», makedonska «Prispivna na Skopje» (Uspavanka Skoplju) avtorja Petra Peševa, «Mavrica, lepa mavrica» Alfonsa Vučera (prvič na festivalu), «Slutnja» Angela Vlatkoviča in do neke mere tudi Bogliunijev «šlager» «Prodajalec časopisov», ki mu je žirija kritike podelila drugo nagrado zaradi sodobne ideje teksta.

Pevci — med njimi precej novih imen — v glavnem niso razočarali Mladi Zagrebčan Vice Vukov je svojemu avtorju prinesel tri nagrade, pri vsem tem pa je najbolj zanimivo to, da je nekatere fraze zapel skoraj za pol tona previsoko. (Ko mu je to eden od članov žirije razodel, se je skoraj razpočil od prepotentne razkačenosti) Anica Zubovič, sicer pevka z bogato muzikalnostjo, je bila — tokrat prvič na festivalu — obremenjena s kompleksom neke «lastne, individualne interpretacije»: rezultat je bil ta, da smo slišali docela spremenjeno melodično linijo, ki bi lahko mirno nosila drug naslov in navajala drugega avtorja. Isto velja za Beograjčana Jakšiča in nekatere druge pevce z «imenom». Mlada Jasna Benedek (nekakšno nadomestilo otroški Zdenki Vučković) se je do kraja skregala z intonacijo in jo skušala nadomestiti z dekorativnostjo malih glissandiranih predložkov. Žal ji tudi ta tegobni poskus ni uspel. Zadovoljili so Ivo Robič in Marko Novosel, nesrečna Jelka Cvetežar je uvod v Klemenčičevo popevko «Domov bi šel» speljala na napačno pot in se našla šele pri refrainu. In tako naprej. Makedonka Blaga Videc in Senka Velen, obe prvič na festivalu, pa sta s svojim glasom in naturno interpretacijo ne le zadovoljili, ampak navdušili občinstvo in tudi žirije.

Če torej primerjamo letošnji III. festival jugoslovanskih zabavnih melodij z obema prejšnjima, lahko ugotovimo, da je v eksaktnosti melodij in harmonij precej napredoval, da pa v ničemer ni izpolnil pričakovanj glede hitrih, drobnih in ljubkih popevk «za vsakdanjo rabo».

Tudi v tehničnem smislu nadaljuje radio-televizija s staro tradicijo slabih prenosov in zoprnega izgovarjanja na linke in repetitorje in s še bolj neznosno tradicijo nepojmljivo smešnega stila «jedrnatosti» in «serioznosti» treh napovedovalcev, ki so pred vsakim začetkom vseh treh večerov ukradli sporedu najmanj 15 minut za dolgo deklamatorsko klobaso naštevanja posameznih pevcev, članov žirij in bedaste reklame, ki človeka navdaja z grozo. Ali je res vredno zaradi tistih par belićev kvariti strukturo programa z reklamo, ki je letos nadomestila zanimive improvizirane pogovore z občinstvom in člani posameznih žirij. Mislim, da tuji vzori v tem pogledu niso koristni, ker dokazujejo določeno osiromašenje duha, podčrtana komercialna nota letošnjega festivala pa neplodnost snovanja.

Festival zabavnih mel[...] «Opatija 60» je — lahko [...]čemo — vendarle uspel. [...] dvajsetih popevk jih bo [...] set gotovo našlo pot [...] ljudi, na ulice, v parke [...] v plesne dvorane. Za to [...] poskrbela tovarna gra[...]fonskih plošč «Jugoton» [...] že prodaja plošče s pope[...] ki vseh dvajsetih popevk.

Opatija pa bo še [...] ves oktober prizorišče [...]vilnih nastopov in [...] najbolj zanimiva — [...] popevk — je torej že [...] V opatijskih kavarnah [...] natakarji nonsalantno [...] v kotu prižigajo cigarete [...] tako skrbe za dobre [...] gostov, ki tudi trideset [...]nut pri praznem lokalu [...]kajo na kavo. Toda [...] ljubeznivi kontrasti [...]nerskega zaliva in [...]sko uglašenih hotelov [...] kavarn Opatije.

MIL[...]

HOROSKOP

VELJAVEN OD 17. DO 23. OKTOBRA

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V ljubezenskih zadevah ne smete preveč verjeti lepim obljubam; dejstva so važna. V poklicnem delu boste zelo zaposleni! Zvezde so vam naklonjene.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Zelo razgibano sentimentalno življenje in prijetne dogodivščine. Pismo. Presenečenja. Lepa priložnost za potovanje in sklenitev važnih dogovorov.

DVOJCKA (od 21. 5. do 22. 6.) Privoščite si malo razvedrila in zabave, sicer boste slabo slabo razpoloženi. Obeta se vam nekaj novega v sentimentalnem življenju. Malenkostne ovire v poklicnem delu.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Razdvojenost v sentimentalnem življenju. Zanimivi sestanki in razgovori z osebo, kateri ste všeč. Normalno poklicno delo. Rešili boste kočljivo zadevo.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Presenečenja. Ugodni dnevi za sentimentalne zadeve. Lepa priložnost za izlet. Tudi v poklicnem delu vam bo sreča naklonjena. Prijetne novice.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Prijetna presenečenja. Uresničili boste nekatere svoje načrte. Plodno poslovno delo in zanimivi razgovori. Ponudba, ki vam bo zelo koristila.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Spremeniti boste morali neki svoj načrt. Potolažite se, ker ga boste lahko uresničili v boljših pogojih. Ugoden dogovor za poslovno delo in napredovanje.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Slučajna in zanimiva srečanja. Uspeh v ljubezenskih zadevah. Lepe ponudbe in možnosti za izboljšanje delovnih pogojev in postranski zaslužek.

STRELEC (od 2[...] 11. do 20. 12.) V ljubeze[...] zadevah ta teden [...] ne [...] njene; v [...] nem delu pa boste [...] lepe uspehe. Harmonija [...] delovnimi tovariši. [...]čila.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Lahko boste [...] snčili nekatere [...] načrte sentimentalne [...] tajnega [...] V poslovnem [...] realni [...] lu bodite bolj [...] neko [...]jateljstvo [...] vam bo zelo koristilo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) [...]membe v ljube[...] ženskih zadevah [...] vas bo razveselil [...] V poklicnem delu [...] boste [...] morate pa [...] segli uspeh. Malenkostne [...] potruditi. [...] premagali. [...]re boste

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Ne [...] te biti preveč [...] čutljivi, da si [...] pokvarite [...] trenutkov [...] Razjasniti [...] neko zadevo [...] drago [...] bo. Uspeh v poklicnem delu.

Ure:
OMIKRON • prodaja na debelo
Lisert • (tovarniške cene)
• pošilja urarjem
DOXA • tudi v inozemstvo
Dobavlja tudi zlatnino pod istimi pogoji

Magnaghi
Trst
Ul. S. Lazzaro 8 - Tel. 35733-36[...]

iz naših krajev

Pred upravnimi volitvami na podeželju

Lista občinske enotnosti v občini Devin-Nabrežina je izpolnila program, ki ga je predložila leta 1956

Kljub številnim težavam birokratičnega značaja je občinskim upraviteljem uspelo, da so volilni program celo prekoračili - Nad 200 milijonov lir za javna dela

Detajl iz nabrežinskih kamnolomov

Prav gotovo je največja pozornost ob letošnjih občinskih volitvah posvečena devinsko-nabrežinski občini, in sicer iz razloga, ki je vsem že več ali manj znan. Krščanska demokracija skuša s svojo z udeležbo v devinsko - nabrežinski občini razbiti obroč okoli Trsta in zavzeti nove pozicije», kar z drugimi besedami pomeni, da hoče prevzeti upravno oblast devinsko - nabrežinske občine v svoje roke. V današnjem članku bomo skušali vsaj na kratko prikazati delovanje sedanje občinske uprave, ki je bilo izredno plodno ter navesti nekaj številk, ki se nanašajo na letošnje občinske volitve.

Predvsem naj omenimo, da je bilo konec letošnjega avgusta v devinsko - nabrežinski občini 6.181 prebivalcev, volivcev pa je bilo 4.163. Med volivci je 2.016 žensk in 2.097 moških Na zadnjih občinskih volitvah leta 1956 so bile predložene 3 liste, in sicer Lista občinske enotnosti, ki je prejela 1.575 glasov, Slovenska lista, ki je dobila 536 glasov, ter združena italijanska lista «Torre» ki je dobila 848 glasov. Tu naj mimogrede omenimo, da je bila sedanja občinska uprava v rokah Liste občinske enotnosti, ki je imela v občinskem svetu 16 svetovalcev, opozicijo pa so predstavljali 4 svetovalci liste «Torre». Stevilo volivcev se je v odnosu na zadnje upravne volitve leta 1956 povečalo za skoraj 600 oseb, v glavnem priseljencev, ki so se naselili v dveh novozgrajenih naseljih.

Na letošnjih občinskih volitvah se bodo za izvolitev v občinski svet potegovale 4 liste, in sicer Občinska lista, na kateri sodelujejo kandidati NSZ, KP, SDZ, SKSZ ter neodvisni Slovenci, lista krščanske demokracije, lista PSI in lista PSDI. V občini je 8 volišč, in sicer 4 v Nabrežini, ostala pa so v Sempolaju, Mavhinjah, Sesljanu in Devinu.

Toda preidimo na kratek oris delovanja sedanje občinske uprave. Predvsem moramo ugotoviti, da je bil program, s katerim se je Lista občinske enotnosti predstavila volivcem leta 1956, v bistvenih točkah izpolnjen ali vsaj skoraj izpolnjen. Edino vprašanje, ki ni bilo do konca rešeno se nanaša na obvezo glede reklasifikacije zemljišč, toda občinska uprava je skušala rešiti tudi to vprašanje; toda ugotovljeno je bilo, da ga ni moč rešiti v tako kratkem roku, predvsem zaradi tega, ker je najtesneje povezano z ureditvijo zemljiško-knjižnega stanja raznih parcel. Vsekakor pa se tudi to vprašanje postopno rešuje.

Pri izvajanju volilnega programa je občinska uprava stremela predvsem za tem, da ga tako kvalitetno kot kvantitetno izpopolni, program sam pa po možnosti še prekorači. To jo je veljalo mnogo truda in včasih prav napornega dela, predvsem zaradi tega, ker so občinski upravitelji naleteli takorekoč vsak dan na večje ali manjše težave birokratičnega značaja. Kljub temu pa so bila vsa vprašanja prej ali slej rešena, kar je sedanji občinski upravi nedvomno v čast in ponos.

Potrebno bilo, da bi govorili o občinskem proračunu, toda prostor nam ne dopušča, da bi se dotaknili vsaj bistvenih točk oziroma postavk, ki urejujejo upravno delovanje. Omejili se bomo le na nekatera najvažnejša javna dela, ki so bila izvedena v štirih letih sedanje občinske uprave. Predvsem moramo poudariti, da je bilo od leta 1956 do letos izvršenih ali je v gradnji ali pa so pripravljeni načrti za razna javna dela v skupni vrednosti nad 200 milijonov lir. Iz lastnega proračuna je občina v teh štirih letih porabila za popravila občinskih stavb, za razna cestna dela, za ureditev pokopališč itd. skoraj 10 milijonov lir. Iz gospodarskih načrtov je bilo realiziranih za 118.510.000 lir javnih del, v teku pa so še dela v skupni vrednosti 43 milijonov lir (greznična napeljava v Nabrežini in razširitev vodovodnega omrežja). Na razpolago je vsota 39 milijonov lir, ki je namenjena za dve važni javni deli: za šolo v Ribiškem naselju in za razširitev sesljanskega trga. Glede šole v Ribiškem naselju se lahko reče, da bo njena izgradnja začela v najkrajšem času, saj so načrti že pripravljeni. Tudi razširitev sesljanskega trga, ureditev ovinka in izgradnja pločnika za pešce proti Devinu se bo začela že v kratkem, saj je podjetje Milič že sprejelo delo.

Med ostalimi najpomembnejšimi javnimi deli pa je treba omeniti naslednje: napeljavo telefona v Mavhinje, Sempolaj, Vižovlje, Medjo vas, Prečnik, Slivno in Stivan, zakar je bilo porabljenih 13 milijonov lir; za popravila, razširitev in asfaltiranje občinskih cest in trgov je bilo porabljenih približno 52 milijonov lir; ureditev greznične napeljave v Nabrežini velja 50 milijonov lir, za novo šolo v Cerovljah je bilo porabljenih 12 milijonov lir, novo javno kopališče v Nabrežini je veljalo 8 milijonov lir, 5 milijonov lir je bilo porabljenih za razširitev greznične napeljave v Devinu, 8 milijonov lir je stal novi zdravniški ambulatorij v Sesljanu itd. Predaleč bi zašli če bi hoteli naštevati še ostala manjša javna dela. Povedati pa je treba, da so bili realizirani nekateri objekti iz prejšnjih gospodarskih načrtov, predvsem Dom za onemogle v Nabrežini in pa otroški vrtec. Žal oblasti nočejo nič slišati o tem, da bi Dom za onemogle opremili in ga tako usposobili za začetek delovanja.

V zadnjih štirih letih je bilo v devinsko - nabrežinski občini postavljenih 280 novih žarnic javne razsvetljave, od tega 156 na stroške občine, ostale pa je postavila ustanova SELVEG na intervencijo občinske uprave. V Sesljanu in Devinu je občinska uprava poskrbela za zamenjavo navadnih žarnic z neonskimi, kar je omenjenima naseljema dalo lepši estetski videz. Tu je treba tudi poudariti, da je občinska uprava v gospodarskem načrtu za leto 1959-1960 predvidela poleg drugih del tudi gradnjo novega pomola v sesljanskem pristanišču, kar bo izredne važnosti za turistični razvoj Sesljana. Nadalje je predvidenih 14 milijonov lir za ureditev, razširitev in asfaltiranje raznih cest, med njimi tudi ceste Nabrežina-Slivno, 2 milijona lir pa je predvidenih za razširitev omrežja javne razsvetljave. Za vsa ta dela ima občina denar že na razpolago, sedaj pa so v delu načrti za njihovo izvedbo.

Od maja 1956 pa do teh dni je bilo v občini postavljenih tudi 5.040 metrov novih vodovodnih cevi, za kar je bilo porabljenih nad 20 milijonov lir. Od tega so imele korist predvsem tiste niše po naših vaseh in naseljih, ki še niso imeli vodovoda, tako da je danes že redka ona družina, ki ne bi imela tekoče vode.

Treba je omeniti tudi še razna javna dela, ki jih je po zanimanju občinske uprave izvedla ustanova SELAD. Tu gre v glavnem za razna popravila in razširitev cest, postavitev podpornih in obcestnih zidov, kopanje jarkov, ureditev cvetličnih gred itd. Med večjimi, deli, ki so jih izvedli delavci SELAD pa je treba omeniti cesto, ki gre od pokrajinske ceste do občinskega urada, novo cesto za občino, ureditev ceste od devinskega trga do pristanišča, popravilo ceste, ki v Stivanu veže goriško cesto v državno cesto št. 14 itd.

Glede gradnje ljudskih stanovanj je treba poudariti, da je bilo v devinsko-nabrežinski občini po posredovanju sedanje uprave zgrajenih ali bo zgrajenih 47 ljudskih stanovanj, kar sicer ni mnogo, toda če pomislimo, da je bilo od konca vojne do leta 1956 zgrajenih samo 42 stanovanj, potem to ni ravno malo.

Za zaključek še nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju devinsko - nabrežinske občine. Občinska uprava je stremela za tem, da s svojim delom pripomore k razvoju gospodarstva. Občinski svet, ki je večkrat razpravljal o ten vprašanjih, je že nakazal pot, kako bi se dalo doseči oziroma kaj bi bilo treba storiti, da bi se gospodarski položaj občine izboljšal. To se da doseči le s tem, da se povečajo dohodki v kmetijstvu ter na področju industrije in turizma. K temu je treba dodati še rešitev vprašanja občinskih kamnolomov, kar je bistvene važnosti za poslovanje občinske uprave. Toda o teh vprašanjih bomo spregovorili v posebnem članku.

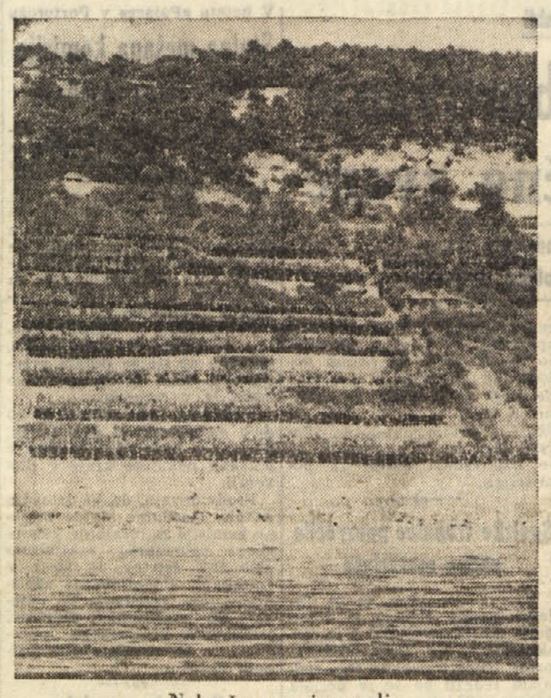

Nabrežinski vinogradi

NABREŽINA

Najvažnejši dogodek zadnjih dni je bila trgatev, a ta se nanaša na majhen del Nabrežine — na prvotno naselje ali staro vas. Z vinsko letino bo tako kot drugod: manjši in nekoliko slabši pridelek od lanskega. Vzroki so znani in jih ne bomo navajali. Radi bi povedali, da ne vemo, čemu imamo v Trstu kmetijsko nadzorništvo. Mar ni njegova naloga proučiti stanje grozdja in dati po potrebi — tako je bilo letos — temu primerne napotke. Po vsem sodeč pa se to nadzorništvo s tem ni ukvarjalo, vsaj ne zadostno, sicer bi nam bilo preskrbelo sredstvo (koncentriran mošt) za zboljšanje kakovosti vina.

Smo že v predvolilnem, sicer še mirnem kipenju, a nekatere politične žilice so že napete. Vaščani pa se nič ne razburjajo, ker se nimajo za kaj. Vedo namreč, kaj je njihova dolžnost. «Občinska lista», ki predstavlja enotnost vseh v poštev prihajajočih slovenskih in demokratičnih strank v naši občini, je že sestavljena, kandidati so volivcem znani, volivci poznajo delovanje zadnje občinske uprave, v kateri je bila polovica sedanjih kandidatov, poznajo njih prizadevanje in borbo za uresničenje narodnih in socialnih pravic tukajšnjih občanov. Cemu torej pomisleki, oklevanja, nestrpnost? Sicer pa o čem naj bi razmišljali? Ali naj se volivci opredelijo za demokristjansko listo? Za one, ki nas poznajo le mesec pred volitvami, ki se nam, ko nas potrebujejo, farizejsko smehljajo, dobrikajo, obljubljajo, skrito šepečejo in tudi, če treba, grozijo? Za one, ki nočejo, niti ne morejo razumeti naših razmer, potreb, zahtev, pravic? Iz prakse vemo, kakšna je njihova politična morala. Vemo tudi, da smo jim Slovenci, verni in neverni, v veliko napotje, in bi se nas radi čimprej odkrižali. Prav tako kot fašisti, le z razliko, da so nas fašisti z batino, ti pa nas z božanjem in jezuitskim nasmeškom. Stalno se spominjam besed priletne Kraševke: «Stokrat ljubši mi je odkrit sovražnik kot pa sladka prilizljnost! To je satan. Satan pa vam vedno obrne resnico po svoje. Tako čujemo, da mi Slovenci nočemo sožitja in prijateljstva z Italijani. Še nikoli nisem videla ne slišala, da bi se kateri Slovenec ne mogel dobro razumeti s poštenim Italijanom, ali pošten Italijan ne s poštenim Slovencem. Pošteno in pravično pa je, če se ne bratimo s takimi, ki bi nam radi zadrgnili vrat, pa če nosijo posvetno slavo ali križ. Pravica je nad vse». Tako sodi naša poštena Kraševka in z njo vred tudi vsi oni, ki dajo nekaj na svoje dobro ime, na svojo narodno čast in ponos ter na borbo delovnih ljudi za svoje socialne pravice.

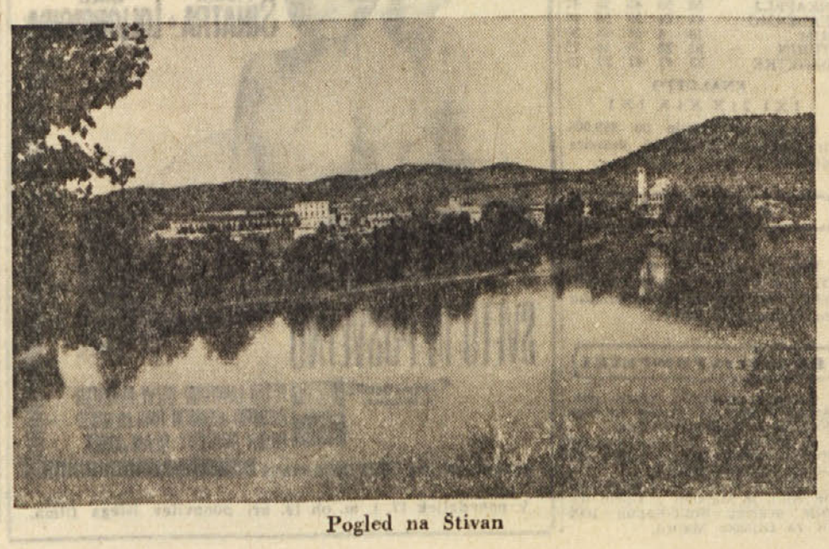

Pogled na Štivan

PRAPROT

Dvoje novih zakonskih parov iz naprednih družin ni spremenilo število naših vaščanov: Bruno Škrk, po domače Parošev, je pripeljal nevesto Silvano Škrk iz Trnovice, Silva Zidarič pa je stopila v zakonsko zvezo s Sergijem Douganom s Proseka. Želimo, da bi jim bila sreča nepretrgano naklonjena!

***

Tik pred trgatvijo smo ranono odgovoril Paul, — nikomur ne želim nič hudega. Mislim, da je sama, ideja vojne strašna. Hotel bi živeti v svetu, kjer vsakdo sedi na terasi, je s steklene mize in pisanih krožnikov, v hiši igra gramofon Mozarta in avtomatsko nameščа ploščo. Le da Hitlerju ne ugaja življenje, kakršnega si jaz želim. On je hotel drugačen svet. Nacizem, tako se imenuje ta stvar Ne bi mogel vzdržati v njegovem svetu, niti v njem ne bi hotel živeti.

— Oh, ti ne boš ubil Hitlerja. Ubijal boš fante, kakršen si sam.

— To je res, — je priznal Paul.

— Ali bi morda hotel to?

— Celo Hitlerja ne bi želel ubiti. Hotel bi ubiti idejo, enkrat za vselej ubiti idejo, ki jo zastopa on za mnoge ljudi. V letih, ki prihajajo, bom jokal za vsemi fanti, ki jih bom ubil, ali pa bodo morda oni ubili mene in bodo jokali za mano.

Sedaj sta že hodila hitro.

— In oni so verjetno isti, kot si ti, — je rekla Dora.

— Gotovo, — je soglašal Paul. — Prepričan sem, da bi tudi oni radi šli danes s teboj v posteljo. Stavil bi, da bi se tudi oni radi sprehajali ob vodometu na Rockefellerjevem trgu in da bi se s teboj držali pod roko v večeru poletne sobote in si ogledovali izložbe s športnimi oblačili. Stavil bi, da imajo mnogi izmed njih prav tako radi Mozarta, toda jaz jih bom vendarle ubijal. Z veseljem.

— Z veseljem? — se začudi Dora.

— Da, z veseljem.

Paul si je od nenadne utrujenosti pomencal oči.

— Danes z veseljem, toda čez leta bom jokal za njimi. Danes so oni namerili puško name in na življenje, kakršnega imam rad. Prežeti so z idejo, ki jo moram ubiti, da bi mogel živeti. Ah! — iztegnil je roko in ujel njeno. — Kakšen smisel ima nocoj govoriti o takih stvareh?

Dora je tarnala — Vse to je strašna prevara.

— Res je, — je potrdil Paul. — Ogoljufan bom, vem, a kljub temu bom storil to. To ni noben heroizem. V to bom prisiljen in je vseeno, kaj govorim.

— Vse to je žalostno, — je tiho tolažila Dora, — zelo žalostno.

— Gotovo je žalostno. A morda bo nekega dne bolje. Morda bo nekega dne svet pripadal ljudem, ki imajo radi Mozarta. Toda ne še danes.

Ustavila sta se pred majhno trgovino z umetninami. V izložbi je visela reprodukcija Renoirove slike, ki je prikazovala veselo družbo v čolnu na reki. Ženska na njej je ljubkovala psička pekinške pasme. Moški je bil čvrst kot zemlja, imel je rdečo brado, spodnjo obleko in slamnik na glavi. In še šaljivec z avorogim derby klobukom. Sepetal je ženski nekaj v uho, ta pa si je z rokami zatiskala ušesa. V ospredju je bil kotiček z vinom, steklenicami, kozarci, z grozdjem in jedačo.

— To sem videl v Washingtonu, — je pripovedoval Paul, — ta slika je bila v Washingtonu. Po reprodukciji ne moreš ugotoviti, kako čudovita je ta slika. Na vsej sliki lebdi neki rožnat dih nesmrtnosti. Sedaj je v New Yorku in vsak teden jo trikrat pogledam. Čudovita je, solidna in močna. Prikazuje poletje, kakršno je izginilo pred mnogimi leti.

Poljubil ji je roko.

— Pozno je že, draga. Ure se odmikajo. Greva domov.

Sedla sta v taksi in se odpeljala v stanovanje v spodnjem mestu.

PREČNIK

Predzadnjo soboto sta stopila v zakonsko zvezo domačina Lucijan Sardoč in Irma Legiša. Želimo jima na novi skupni življenjski poti polno sreče, zdravja in dobre volje!

ŠEMPOLAJ

Nihče ni pričakoval, da bo Rudolf Zidarič, najstarejši moški naše fare (5 vasi), prvi zredčil svojo «koreninsko» vrsto, saj je bil še pred letom dni kljub svojemu 82. letu izredno čvrst, živahen in prožen ter mu je njegova širokopleča in ravna postava utajila nekaj let. Še pred nekaj leti je, če je bilo treba, po mladeniško klesal kamen — prvotno se je namreč izučil kamnoseštva — posebno zabavo pa mu je nudil vrt, kjer je z veliko ljubeznijo in prizadevnostjo gojil med drugim tudi vinsko trto. Kljub svoji težki prvi mladosti, polni odpovedi in skromnosti, je bil vse svoje življenje zdrav in klen, rekli bi: mož iz starega testa. Temu staremu rodu pa je bilo treba po težkem delu in skrbeh tudi družabnosti, veselja in zabave, a k temu vselej in povsod petja. Ze po nekaj minutnem sestanku v gostilni so ubrano odmevale narodne in umetne pesmi. Pokojni, sam odlični pevec, je izredno ljubil petje. Pod fašizmom pa so se razmere temeljito spremenile, kot ostali stanovski tovariši — Slovenci je bil tudi on premeščen v Italijo in se vrnil k svoji družini šele kot upokojenec. Napredne vrste so z njim zgubile svoje pristaša, delavstvo pa še starega in disciplinirana borca za delavske pravice.

V soboto 8. t. m. smo njegove zemske ostanke izročili gomili iz kraške zemlje, v kateri je bil globoko zakoreninjen in bo v njej našel svoj mnir večni sen. Poleg številnega sorodstva in domačinov so ga semkaj spremili mnogi stanovski tovariši iz okolice. Izrekamo svojcem svoje globoko sočustvovanje!

KRIŽANKA

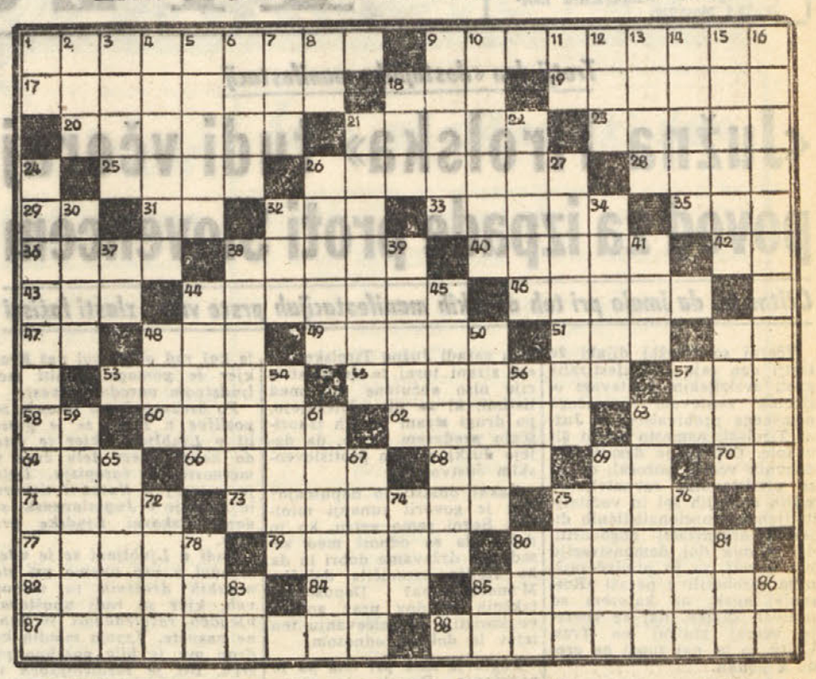

BESEDE POMENIJO:

VODORAVNO: 1. spojitev, združitev, odločitev, 9. južni del Grčije, 17. vrsta skladbe, 18. kožuhovinast rokovnik, 19. nespretnež, 20. čenčar, gobezdač, 21. fin, zelo mehek, 23. židovsko moško ime, 25. vrsta pesnika, 26. nasršen, 28. italijansko moško ime, 29. reka v Sibiriji, 31. dva v abecedi sosedna soglasnika,, 32. poudarjena pritrdilnica, 33. majhen lat, 35. naprava za odtok tekočine, 36. svetlobe, svetilke, 38. pristanišče v Grčiji, 40. nabava, 42. češka vprašalnica, 43. vrsta umetnih pesmi, 44. pripadnik evropskega naroda, 46. prebivalec Mavretanije, 47. predlog, 48. velika morska žival, 49 trdo delam, 51. vprašalni zaimek, 52. vzklik, 53. gora nad Bovcem, 55. mesto v Sloveniji, 57. domače živali, 58. igralna karta, 60. sultanova palača, 62. jugoslovanska denarna enota, 63. prostor v hiši, ki služi za shrambo, 64. svinčnica, grezilo, 66. tekmec, 68. brez glasu, 69. znak za natrij, 70. samo, 71. glinen, 73. topničar, 75. kazalni zaimek, 77. kvalificiran gradbeni delavec, 79. vas na Tolminskem, 80. zobno okostje, 82. složen, edin, 84. reka v Angliji, 85. nagnani, 87. pripravljen v pikantni polivki, 88. brez poguma.

NAVPICNO: 1. oblika množnega glagola, 2. otok v Jadranskem morju, 3. izmeček ognjenika (množ.), 4. presledni, stopnjati, 5. prenašam, 6. država v Aziji, 7. navihanec, hudomušnež, 8. vzklik, 9. napihnjen, votel, 10. prebivalec starodavnega mesta na obali Male Azije, 11. osebni zaimek, 12. dolžina med iztegnjenim palcem in kazalcem, 13. mesto ob obali severne Afrike, 14. novinec, 15. edini sin, 16. ustrežba, popolna ugoditev, 18. mesec, 21. imam opravka s števili, 22. tekam, gibljem se po zraku, 24. težnja po nadvladi nad zaostalimi narodi z velikimi naravnimi bogastvi, 26. naročilo, ukaz, 27. nikalnica, 30. najvišje božanstvo budizma, 32. tečaj, 34. varuh, 37. ako, 38. zbadljiv zasmehovalec, 39. z obotavljanjem, ne z veseljem, 41. obrtnik, 44. stara denarna enota, 45. carinski uslužbenec, 48. vrsta konjskega teka, 50. delavec, ki uporablja pri svojem delu razstrelivo, 52. tovorna žival, 54. napad, 56. glas zvona, 57. okrajšava za plemeniti, 59. naprava za pridobivanje soli, 61. mesto v severni Grčiji, 63. vrsta papige, 65. bolgarsko moško ime, 67. zasledovalen, preganjalen, 69. nataknitev na kakšno ostrino ali konico, 72. električne merske enote, 74. reka v Angliji, 75. nenabrušeno, 76. moško ime, 78. velika evropska reka, 80. lep, 81. osebni zaimek, 83. stavčna nikalnica, 85. predlog, 86. vezник.

RESITEV KRIŽANKE IZ PREJSNJE STEVIKE

VODORAVNO: *1. plug, 5. družnica, 13. slap, 17. levo, 18. rete, 19. otep, 21. Atos, 22. agent, 24. Inn, 25. enak, 26. nadlega, 28. erg, 30. taktika, 32. Ana, 34. dam, 36. ton, 37. sviti, 40. zaželen, 42. zibke, 46. Lili, 47. kamenit, 48. naklep, 49. ako, 50. april, 51. jalov, 53. umi, 54. navozi, 56. sokolič, 58. Izak, 59. Grado, 60. reditev, 61. zrela, 62. Srb, 64. lep, 65. zla, 66. Sospiro, 70. cev, 72. prevozi, 76. udar, 77. Ema, 79. črtan, 81. Amor, 82. reve, 83. Selo, 85. lira 86. dela, 87. Arad, 88. tristopet. 89. itak.*

NAVPICNO: *1. plan, 2. leta, 3. uvod, 4. goslati, 5. draga, 6. rega, 7. ute, 8. žene, 9. no, 10. iti, 11. cent, 12. apnat, 13. svetnik, 14. leni, 15. arak, 16. Paka, 23. trden, 27. eni, 29. galijot, 31. kozav, 33. zamisel, 35. metalen, 37. slang, 38. vikar, 39. Ilova, 40. ZAR, 41. želodec, 43. bluze, 44. Kemal, 45. epika, 47. KPI, 48. noč, 50. Azori, 52. liv, 55. odspred, 57. kipeč, 58. Iravadi, 61. zle, 63. Brest, 65. zrnat, 66. sura, 67. oder, 68. Sava, 69. Omer, 71. vrlo, 72. pare, 73. omet, 74. Zola, 75. Irak, 78. ali, 80. tip, 84. os.*

Pritožbe potnikov s Krasa

Avtobusno podjetje «La Carsica» vzdržuje prometne zveze od Repentabra do Cerovelj in zajema 19 spodnjekraških vasi. Je precej razsežno in zaradi rednega stika teh vasi z mestom tudi donosno področje, saj je kmalu po otvoritvi prvih prog razširilo prometno omrežje. To je že leta nazaj. Vozila so sedaj povečini že izrabljena in se močno razlikujejo od vozil drugih prog (podjetij) tako po svoji zunanjosti, a še bolj po notranjosti. Že preveč «zmečkani» in zato trdi sedeži, tresljaji (tesnosti itd. — s takimi vozili naj bi podjetje v nedogled streglo kraškim in drugim potnikom. Poglavje zase pa je čistoča v vozilih. Ne vemo, zakaj se čiščenje tako zanemarja, a opravičila ne more biti v nobenem primeru. Delovne sile ne manjka, sredstev v ta namen — mislimo — tudi ne. Nekaj žensk, ki so za tako delo najbolj pripravne, bi moglo to v redu opraviti. Krčenje izdatkov je za vsako gospodarstvo sicer važna reč, a ima svoje meje, zlasti ko gre to na račun potnikov. Teh ni volja, da se jih na vseh straneh stiska kot limone. Tako nam tudi ne gre v glavo, da mora potnik, ki vstopi n. pr. pri mitnici (dacjo) nad Barkovljami, plačati listek proti Proseku, kot da bi se peljal iz Trsta. Tako je tudi z vožnjo v smeri proti Trstu: do Proseka je ena cena (in sicer razmeroma veliko cenejša), če pa se peljemo le eno postajo dalje (do mitnice), plačamo listek do Trsta. Zakaj ta razlika, seveda vedno v škodo potnika?

Zdi se nam, da je že bilo nekoč v «Primorskem dnevniku» rečeno, da niso kraški potniki glede udobnosti vožnje pretirano zahtevni, pač pa lahko zahtevajo, da se za razmeroma drago voznino vozijo malo bolj udobno. So delovno ljudstvo in kot takšno tudi potrpežljivo in obzirno (večkrat celo preveč), a se presneto dobro zaveda, kaj mu v takem primeru — kot je ta — pritiče.

Mislimo, da bi bilo dobro, če bi se o tej zadevi pozanimale tudi prizadete občine.

OPČINE

Preteklo sredo je bila v dvorani Prosvetnega doma prva predstava Slovenskega gledališča v novi sezoni. Z zadovoljstvom smo opazili, da je dvorana deloma popravljena in da ima nove stole. Nič pa nismo bili zadovoljni z obiskom, saj bi lahko prišlo mnogo več ljudi. Priporočljivo bi bilo, da v letošnji sezoni pokažemo nekaj več zanimanja za predstave Slovenskega gledališča

BOLJUNEC

Pretekli ponedeljek je bilo v naši kino dvorani prvo volilno zborovanje, ki ga je priredila Občinska demokratična lista.

nimalo, kaj predvideva program Občinske demokratične liste za našo vas. Tako smo slišali, da je v načrtu gradnja novega poslopja za otroški vrtec, dalje nova cesta v Zaboljunec, pokritje pralnice v zgornjem koncu, ureditev kanalizacije, gradnja podpornih zidov in ureditev vaških poti.

S programom smo zadovoljni, k njemu pa bi le nekaj dodali. Namreč to, da bi bodoča občinska uprava poskrbela, da ne bi bilo več onega neznosnega ropota in prahu, ki ga povzroča delo v kamnolomu.

MAČKOVLJE

Slišali smo, da so ceste, ki vodijo v Mačkovlje, postale pokrajinske in da bo odslej zanje skrbela pokrajinska uprava. V ta namen — tako smo slišali na zborovanju Občinske demokratične liste, ima pokrajinska uprava na razpolago že 250 milijonov lir, katere bi morali porabiti za razširitev in asfaltiranje ceste od križišča do Mačkovelj in od Mačkovelj do Oreha. Upamo, da ne bo treba predolgo čakati na začetek teh del, ki so nujno potrebna.

Z zadovoljstvom smo sprejeli vest, da ima Občinska demokratična lista v svojem programu gradnjo poslopja za otroški vrtec. To je sedaj, odkar imamo vrtec, postalo nujno potrebno

Ogoljufana mladost

(Nadaljevanje s 3. strani)

Vreme včeraj: najvišja temperatura 20, najnižja 11.1, ob 19. uri 13.6, zračni tlak 1007.5 raste, veter vzhodnik jugovzhodnik 4 km, vlage 85 odst., 7 mm dežja, nebo 5 desetin pooblačeno, morje razgibano, temperatura morja 18.4 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 16. oktobra Jadviga
Sonce vzide ob 6.23 in zatone ob 17.18. Dolžina dneva 10.55. Luna vzide ob 1.46 in zatone ob 15.30
Jutri, PONEDELJEK, 17. oktobra Mira

Tretji dan «dostojnih» manifestacij

«Južna Tirolska» tudi včeraj povod za izpade proti Slovencem

Očitno je, da imajo pri teh dijaških manifestacijah prste vmes zlasti fašisti

Včeraj so tržaški dijaki že tretji dan raje «manifestirali» proti avstrijskim zahtevam oziroma zahtevam domačega nemškega prebivalstva v Južni Tirolski, namesto da bi šli v šolo. Čeprav je desničarski dnevnik včeraj poročal, da so se predstavniki ravnateljstev višjih srednjih šol in voditelji italijanskih nacionalističnih dijaških organizacij dogovorili, da je dva dni demonstracije kar dovolj, so že predvčerajšnjim razobesili v pasaži «Rossoni» lepak, na katerem so pozivali dijake, naj se zberejo včeraj zjutraj na Trgu Unità, to je, naj zopet ne gredo k pouku.

In res so se včeraj na tem trgu zbrali ter z zastavami in transparenti z običajnimi protiavstrijskimi gesli šli v povorki po mestnem središču, nato pa k Sv. Justu k spomeniku padlih. Od tu pa se je kakih 300 dijakov zopet namenilo v Ul. Veronese, da bi šli kričat pred avstrijski konzulat, toda policija je napravila pregrado in jih ni pustila naprej.

Tako smo že tri dni priča temu hrupu po mestu, namesto da bi se dijaki učili, zlasti malce zemljepisa in zgodovine, kar bi jim gotovo zelo koristilo. Njihove demonstracije proti Avstriji so jim namreč, v glavnem, le krinka za izpade proti Slovencem in proti sosednji državi. Tudi včeraj smo slišali vzklike: «Abbasso i s'ciavi!» in «Vogliamo la Dalmazia!».

Zato se lahko vprašamo, kot smo se že, kdo ima pravzaprav v rokah vajeti in vodi to mladino in zakaj ravnatelji šol dopuščajo, da se dijaki kar tri dni potepajo, namesto da bi se učili. Pri teh demonstracijah je namreč popolnoma jasno, da so plod šovinističnih in tudi volilnih špekulacij ter da jih vodijo desničarska gibanja. Tudi včeraj je spremljal demonstrante nekak «štab» v modrem avtomobilu, ki je vodil ta hrupni pohod. Da je vsa stvar izsiljena, se vidi tudi iz tega, da je res navdušenih kričačev le malo, kajti številni dijaki izkoristijo le priliko, da jim ni treba v šolo, se odcepljajo od povorke, se razhajajo in nato sprehajajo po mestu. Tako se je tukoj potem, ko so se poklonili pred spomenikom padlih vojakov, večina dijakov vračala po stopnicah na Goldonijev trg ter jih le malo krenilo proti avstrijskemu konzulatu, kar se ne bi bilo zgodilo, če bi bili res tako ogorčeni zaradi Južne Tirolske. Po eni strani torej te demonstracije niso občutene niti med tistimi, ki se jih udeležujejo, po drugi strani pa jih izkoriščajo predvsem za to, da dajejo duška svojim protislovenskim čustvom.

Zakaj oblasti to dopuščajo? Kaj je govoril zunanji minister Segni samo vetru, ko je dejal, da so odnosi med sosednima državama dobri in da bo Italija uresničila določbe Memoranduma? Dopuščanje takšnih izpadov prav gotovo ne koristijo uresničevanju teh izjav in dobrim odnosom.

Poglavje zase pri tem pa je poročanje «Piccola» in njegovega popoldnevnika, ki povelicujejo demonstracije in «visoki čut odgovornosti, ki so ga pokazali dijaki». Za «Piccolo» je torej takšno zanemarjanje pouka in napadanje slovenske mlekarice «visoki čut odgovornosti»! Če bi dijaki uprizorili takšno demonstracijo samo enkrat in bi jo omejili samo na vprašanje «Južne Tirolske», bi lahko še mislili, da gre za spontano, čeprav pretirano izražanje nacionalnih čustev; toda to vsakodnevno ponavljanje pohodov po mestu jasno kaže na politično špekulacijo, da bi se duhovi spričo bližnjih volitev vznemirili ter bi se kvarili odnosi z bližnjo državo. Vse to pa lahko koristi samo fašistom in njihovim desničarskim zaveznikom.

Razpis natečaja za opremo izložb

Tržaška hranilnica in Združenja malih trgovcev sta razpisali ob «Svetovnem dnevu štednje» natečaj za najboljši aranžma izložb. Natečaja, ki je bil razpisan z namenom, da se poudari pomen «Svetovnega dneva štednje», se lahko udeležijo vsi lastniki javnih lokalov oziroma mali trgovci. Prošnje je treba vložiti do petka tega tedna, in sicer do 19. ure. Med zmagovalce natečaja bodo razdelili 600.000 lir denarnih nagrad, tržaška trgovinska zbornica pa bo poleg tega še podelila zlate, srebrne in bronaste medalje.

V torek izročitev novih 128 stanovanj

V Ul. delle Cave so bila zaključena vsa dela pri izgradnji štirih novih stanovanjskih hiš, ki so bile zgrajene na osnovi zakona o odpravi nezdravih stanovanj. Hiše, v katerih je 128 stanovanj, je zgradil tehnični urad, upravljal pa jih bo Zavod za ljudska stanovanja.

Svečana otvoritev in predaja ključev stanovalcem bo v torek ob 11.30.

Zahvalna brzojavka tržaškega župana

Tržaški župan dr. Mario Franzil je poslal ministru Tessitoriju brzojavko, v kateri se tudi v imenu tržaškega občinskega sveta zahvaljuje poslanski zbornici za odobritev zakonskega načrta, ki se nanaša na ureditev vprašanja uslužbencev bivše ZVU. V brzojavki je župan tudi prosil ministra Tessitorija, da bi zakonski osnutek odobrili čimprej tudi senat.

IZ LJUBLJANE

Umrl je Anton Perovšek bivši tiskar «Edinosti»

V petek 14. oktobra je preminil v Ljubljani tržaški rojak Anton Perovšek strojni stavec. Pokojni je delal v tiskarni tržaškega lista «Edinost» do ukinitve izdajanja lista odnosno razpustitve tiskarne. Bil je soustanovitelj našega prvega mladinskega društva «Prosveta» pri Sv. Jakobu v Trstu ter se je aktivno udejstvoval v pevskih in drugih društvih. V prostem času je kaj rad obiskoval naš Kras, kjer je pomagal buditi med ljudstvom narodno zavest.

Po brezuspešnem iskanju zaposlitve v Trstu se je preselil v Ljubljano, kjer je ostal do konca zvest delu črne umetnosti in časopisju. Delal je najprej v Narodni tiskarni in kasneje v Jugoslovenski sedanji tiskarni Ljudske pravice.

Tudi v Ljubljani se je udejstvoval z vso vnemo pri stanovskih društvih in ustanovah, kjer so radi upoštevali njegovo razgledanost in tehtne nasvete. Vzgoja mladih kadrov mu je bila posebno pri srcu. Bil je resnicoljuben in vnet zagovornik pravic delovnega človeka. Vse življenje je bil velik ljubitelj narave, velik ljubitelj knjig in kulturnega dela, a skozi in skozi skromen in nikdar ni silil v ospredje. Vedno se je živo zanimal za naše tržaške probleme in kadar je le mogel je obiskal svoj rodni Trst. Bil je vzoren mož in skrben oče svojima sinovoma. Kdorkoli ga je poznal, ga je zaradi njegovih vrlin globoko spoštoval.

Zavratni bolezni, ki se je nenadoma pojavila, je njegova močna narava dolgo kljubovala, a po velikem trpljenju je moral podleči star komaj 57 let. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

Volilna zborovanja Neodvisne socialistične zveze

Danes
ob 11 na Proseku (pred društveno gostilno)
12 na Kontovelu (pred cerkvijo) govoril bo kandidat Josip Pečenko
11 v Sv. Križu (na trgu) govorila bosta dr. Jože Dekleva in Bortolo Petronio
12 v Nabrežini (na trgu) govorila bosta dr. Jože Dekleva in Bortolo Petronio

Jutri
ob 18.30 Trg Garibaldi (Laurenti, ing. Pečenko)
18.30 v Dolini (na trgu)
19.30 v Boljuncu (na trgu)
19.30 v Borštu

V torek 18. t. m.
ob 18 v Skednju (na trgu)
19 na Kolonkovcu pred gostilno «Alla Sorda»
19.30 v Lonjerju
20 v Ricmanjih v društveni dvorani

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Glasovnica za pokrajinske volitve

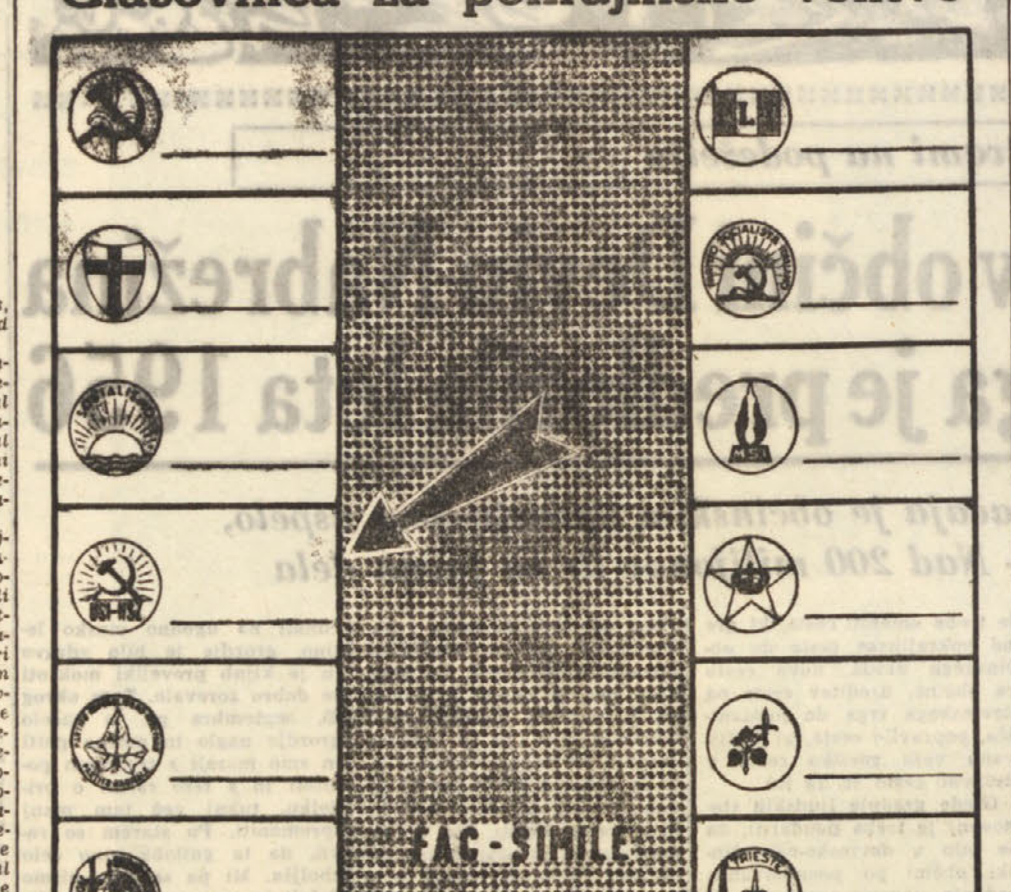

Na pokrajinskih volitvah, ki bodo 6. novembra, bo nastopilo 12 kandidatnih list, kot je razvidno z gornje glasovnice

VOLILNI ZNAK NEODVISNE SOCIALISTIČNE ZVEZE JE NA ČETRTEM MESTU GLASOVNICE, ZATO BOMO V VOLILNI KABINI PRECRTALI ZNAK NSZ

Jutri ob 18.30 na Trgu Garibaldi

Prvo veliko volilno zborovanje Neodvisne socialistične zveze

Včerajšnja zborovanja NSZ v Bazovici, Padričah, Trebčah in na Opčinah - Sestanek odbora za volilno premirje

Po zelo uspelih sestankih svojih članov in simpatizerjev na sedežih gibanja v Trstu in okolici, je Neodvisna socialistična zveza začela svojo predvolilno kampanjo na javnih zborovanjih. Nekaj teh zborovanj je bilo prirejenih že včeraj, nekaj se jih bo vršilo tekom današnjega dne, a jutri ob 18.30 bosta spregovorila tržaškim volivcem na Trgu Garibaldi tovariša Laurenti in inž. Pečenko.

Včeraj zvečer, kot smo že omenili, so se vršila prva javna zborovanja in sicer v Bazovici, Padričah, na Opčinah in v Trebčah. Volivcem v Bazovici in v Padričah je govoril kandidat NSZ na pokrajinskih volitvah tov. inž. Pečenko, medtem ko je tov. Vladimir Kenda spregovoril na zborovanjih na Opčinah in v Trebčah.

Oba govornika sta orisala na kratko volilni program Neodvisne socialistične zveze ter poudarila doslednost in načelnost NSZ v dolgotrajni borbi za delavske pravice na sploh in za narodne pravice Slovencev še posebej.

Govornika sta nadalje prikazala negativno vlogo, ki jo je vseskozi odigrala v Trstu in na Tržaškem ozemlju Krščanska demokracija. Tej stranki je treba pripisati v prvi vrsti krivdo za težak gospodarski položaj v Trstu, za pomanjkanje resničnih demokratičnih svoboščin v javni upravi ter za zapostavljanje Slovencev v javnem življenju. Borba proti političnemu in upravnemu monopolu KD in njenih desničarskih pomagačev pa ne more roditi dejanskih uspehov, če ne sloni na borbi širokih ljudskih množic za demokracijo in svobodo delovnih ljudi. Prav pomanjkanje te povezave daje negativno obeležje nekaterim političnim strankam in gibanjem (n. pr. indipendentistom in drugim) ter povzroča njihovo kolebljivost in nenačelnost.

Slabo vreme, ki še vedno prevladuje, je vsaj deloma preprečilo, da bi se volilna kampanja močneje razmahnila tekom preteklega tedna. Pričakovati je bilo namreč, da bi se to zgodilo takoj potem, ko je osrednja volilna komisija sprejela vseh 12 kandidatnih list za pokrajinske volitve in sicer že preteklega četrtka.

Če pa je bilo vse v redu s kandidatnimi listami za pokrajinske volitve, istega ne moremo trditi za občinske volitve. Okrajna volilna komisija je zavrnila namreč vse tri kandidatne liste za občinske volitve v Repentabru, ker niso ustrezale zakonskim predpisom. Podpise predlagateljev je namreč overovil župan namesto občinskega tajnika, kot predpisuje zakon. Repentaborci torej ne bodo volili svojih občinskih svetovalcev 6. novembra, temveč šele čez tri mesece.

Včeraj opoldan se je vršil na županstvu drugi sestanek stalne komisije za volilno premirje. Sestanek je bil izreden, ker se bo komisija sestajala navadno v torkih in četrtkih. Včeraj so predstavniki strank sklepali o volilnih zborovanjih od jutrišnjega dne do vključno četrtka. Nadalje je odbor obravnaval razne pritožbe, ki se tičejo nedovoljenega lepljenja znakov, posebno desničarskih strank, izven oglasnih desk. Odbor je sprejel na znanje te pritožbe ter bo pozval odgovorna vodstva teh gibanj, da preprečijo kršitve medsebojnih sporazumov, kakor tudi zakona samega, ki predvideva ostre kazni za krivce.

Na tretjem mestu je odbor ponovno obravnaval pereče vprašanje volilne propagande s strani vzporednih organizacij, ki podpirajo to ali ono listo. V tej zvezi pa še niso našli ustrezne rešitve, ker je teh gibanj in organizacij čez 80, medtem ko je na oglasnih deskah prostora samo za 20. Pričakujejo, da bodo posamezne stranke vplivale na organizacije ki jih podpirajo, tako da bo mogoče sklicati na županstvu precej nižje število predstavnikov teh organizacij.

Sporazum v CRDA

Na Intersindu so včeraj predstavniki sindikatov in ravnateljstva CRDA sklenili sporazum za delavce, ki delajo na žerjavih. Sporazum določa, da se zvišajo prejemki delavcev za 10 točk, kar pomeni od 14 do 16 lir, in sicer začenši s prvim oktobrom. Zaradi tega ne bo stavke, ki jo je napovedala FIOM za ponedeljek.

Spolzke tračnice povzročile padec motorista

Včeraj dopoldne se je 20-letni Sergio Squeri iz Ulice delle Linfe 19 peljal z motoskuterjem po Ulici Battisti proti Ulici Carducci, na zadnjem sedežu pa se je peljala njegova 27-letna sestra Anna Maria. Ko je Skueri zavozil na tramvajske tračnice, mu je spodrsnilo in oba sta zletela na tla. Medtem ko se motoristu ni zgodilo nič hudega, se je njegova sestra pobila in ranila po čelu, zaradi česar so jo sprejeli na opazovalni oddelek in se bo morala zdraviti 10 dni.

V hotelu «Palace» v Portorožu

Stalna mešana komisija tudi včeraj zasedala

Včeraj je stalna mešana komisija za izvajanje videmskega sporazuma nadaljevala svoje delo v hotelu «Palace» v Portorožu. Glavno delo so imeli seveda zopet podkomisije, ki obravnavajo vprašanje novih avtobusnih zvez ter izboljšanje že obstoječih, dalje vprašanje izboljšanja pomorskih zvez in vprašanja, ki so v zvezi s potniškim prometom.

Podkomisije so včerajšnje delo zaključile v dopoldnevu, opoldne pa sta se sestala predsednika obeh delegacij in se zadržala v razgovoru.

Stalna mešana komisija bo delo nadaljevala v ponedeljek, danes pa bodo člani komisije obiskali nekatere kraje v Sloveniji.

Predvidevajo, da bo letošnje deveto zasedanje stalne mešane komisije za izvajanje videmskega sporazuma zaključeno prihodnji četrtek, in sicer v Ljubljani. Podpisovanje zapisnikov tega zasedanja bo potekalo ob letošnji peti obletnici uveljavitve videmskega sporazuma v še posebno slavnostnem vzdušju.

Nezgoda na delu

Na delu se je včeraj dopoldne ponesrečil 50-letni Fabio Simonetto iz Ulice delle Docce 22. Delal je v remizi lokomotiv v Ulici Rampa, kjer je rušil neki zid. Nenadoma mu je bar padel iz rok na levo nogo in mu jo precej poškodoval.

«Glasbena skrinjica» na stadionu «1. maj»

Uspeh sinočnje predstave (ob goriški varianti obiska)

Zlata Rodoškova, Jožko Lukeš, Julij Guštin in Stane Raztresen - vseskozi harmonična celota

Sinočnja predstava Kaiserjeve igre v štirih dejanjih «Glasbena skrinjica» v izvedbi štirih igralcev tržaškega SG je veljala sicer že kot izvensezonska izvedba, a jo kljub temu lahko registriramo kot predsezonsko premiero. Kaiserjevo igro bi lahko imenovali kot «dramo spoznavne krivde in žrtvovanja», zasnovano z dramaturškimi elementi ekspresionističnega verizma in utemeljeno v okviru motivne verjetnosti.

Zlata Rodoškova, Jožko Lukeš, Julij Guštin in Stane Raztresen: harmonično uglašen kvartet, v katerem so vsi štirje, vsak z intonacijo osebnih gledaliških dosežkov in lastnega interpretacijskega stila, delovali z urejenostjo medsebojnih odnosov. Njihova igra je bila razpeta med skrajnosti doživljenih nežnosti in emocionalne moškosti in dramatičnih konfliktov. Bili so vseskozi harmonična celota in nagrada preskromno zasedenega, zato pa tembolj angažiranega avditorija na stadionu «1. maj» v obliki spontanih aplavzov je bila pač najmanj, kar so si igralci zaslužili; igralci in režiser Fran Žižek, ki je Kaiserjevo delo pripravil še ob zatonu minule sezone, in scenograf Jože Cesar, ki je z enotno, preprosto, a zato tembolj funkcionalno sceno simbolično poudaril ekspresionizem tega zanimivega Kaiserjevega dela. Potem še pač vsi tisti vidni in nevidni delavci, ki sleherno gledališko igro zapredajo v pajvečine svojih malih in velikih ustvarjalnosti in ki se iz dneva v dan dopolnjujejo zato, da potlej pred ustvarjenim delom zija napol prazna dvorana.

Ta napol prazna dvorana — to je pa zdaj že spet prolog za novo dramo. Za dramo, ki ima večje razsežnosti in ki je bolj žalostna.

Repertoar gledališča «Verdi»

Na tiskovni konferenci pri upravi gledališča «Verdi» je bil včeraj objavljen repertoar prihodnje sezone. Ne da bi se danes zaradi pomanjkanja prostora spuščali v podrobnosti, navajamo dela, ki bodo na sporedu, z datumi premier:

Verdi, Simon Boccanegra *(12. nov.)*, Ghedini, Marija Aleksandrijska *(novost za Trst, 19. nov.)*, Puccini, Bohème *(26. nov.)*, Gounod, Faust *(3. dec.)*, Mozart, Čarobna piščal *(novost za Trst, 10. dec.)*, Musorgski, Hovanščina *(22. dec.)*. *Tu bo sezona prekinjena, kar je nekaj novega za tržaške navade; v tem času bodo nastopile nekatere dramske družine, kar je vsekakor razveseljivo. Sezona se bo potem nadaljevala:* Wagner, Tannhäuser *(21. febr.)*, Verdi, Rigoletto *(25. febr.)*, Wolf-Ferrari, Štirje grobjani *(4. marca)*, Zandonai, Francesca da Rimini *(16. marca)*, G.C. Sonzogno, Potniki *(prva izvedba)*; Menotti, Amahl in nočni gostje *(novost za Trst)*; Mascagni, Cavalleria rusticana *(vse troje 24. marca)*, baletni večer *(6. aprila)*.

Osebna razstava Klavdija Palčiča

V okviru «Mladinskega dne», ki bo danes na stadionu 1. maj je mladi tržaški slikar Klavdij Palčič uredil osebno razstavo v prostorih stadiona. Svečana otvoritev razstave bo ob 14.30. Razstava bo odprta ves teden.

Prosvetno društvo Prosek - Kontovel

Otvoritev obnovljenih in dograjenih prostorov

Prosvetno društvo Prosek-Kontovel priredi jutri ob 21. uri na sedežu društva kulturno prireditev ter razstavo slovenskega povojnega tiska na Tržaškem ob priliki otvoritve obnovljenih in dograjenih društvenih prostorov.

Občni zbor Društva slovenskih srednješolcev

Društvo slovenskih srednješolcev bo imelo v nedeljo 23. t. m. ob 10. uri v Ulici Montecchi 6, v prostorih prosvetnega društva «Ivan Cankar», svoj redni letni občni zbor. Vljudno vabljeni vsi dijaki.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 16. t. m. ob 17. uri Dyaliscope barvni film:

PREPOVEDANE LJUBEZENSKE ZGODBE

(Storie d'amore proibite)
Igrata: GABRIELE FERZETTI, ANDRE' DEBAR

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 16. t. m. ob 14. uri film:

Nekoč je bilo majhno brodovje

Igra JERY LEWIS

V ponedeljek 17. t. m. ob 16. uri ponovitev istega filma.

Sporočilo staršem šoloobveznih otrok

Šola se je začela. Zato Vas opozarjamo, da če boste kupili zvezke, šestila, nalivna peresa, šolske torbe in vse kar potrebujete za vaše otroke v PRODAJALNICI PAPIRJA IN TISKARNI U. BERNARDI, Trst, Ul. Mazzini 44, VAM BODO DAROVALI NALIVNO PERO.
Postregli Vas bodo v slovenščini.

Slovensko gledališče v Trstu

Danes 16. oktobra ob 17. uri v Zadružnem domu na Kontovelu

«Glasbena skrinjica»

Igra v štirih dejanjih
Spisal GEORG KAISER
Prevedel Janko Moder
Režiser: Fran Žižek, k. g.
Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Pierre Chaudraz - Jožko Lukeš, Noelle: Zlata Rodoškova, Paul Chaudraz - Julij Guštin, Farmelin, župan - Stane Raztresen.

V torek, 18. oktobra ob 20.30 v kino dvorani v Skednju
V nedeljo, 23. oktobra ob 20. uri v kino dvorani v Križu

«Glasbena skrinjica»
GEORG KAISER

KINO

Fenice 14.00 «Izgubljeni svet». Barve De Luxe. Michael Rennie, Fernando Lamas.
Excelsior 14.30 «Sladke prevare», Christian Marqand, Katherine Spaak.
Filodrammatico 14.30 «Mlin kamnitih žensk». Film grozote. Scilla Gabel. Prepovedano mladini.
Grattacielo 14.30 «Rocco in njegovi bratje». Film Luchina Viscontija.
Arcobaleno 13.15 «Neizprosni». Burt Lancaster, Audrey Hepburn.
Supercinema 14.00 «Toto, Fabrizi in današnja mladina». Franca Marzi, Rina Morelli.
Alabarda 14.30 «Zarekel sem se, da te ubijem», technicolor, Carmen Sevilla, Raf Vallone.
Aurora 14.00 «Via Margutta».
Capitol 15.00 «Pogovori karmeličank», Jeanne Moreau, Alida Valli.
Garibaldi 14.30 «Predrzen vlom običajnih neznancev», Vittorio Gassman, Renato Salvadori, Nino Manfredi.
Cristallo 14.00 «Dolga noč 43», Belinda Lee.
Impero 14.00 «Pohujšanje pod soncem», technicolor, Sandra Dee. Zadnji dan.
Italia 14.00 «Joselito», technicolor. Joselito. Velik uspeh.
Massimo 14.00 «Tarzan, mož-opica». Pustolovščine v džungli. Denny Mueller, Joanna Barnes.
Moderno 14.00 «Mož, ki je živel v prihodnosti», technicolor, Rod Taylor, Alan Joung. Zadnji dan.
Astoria (bivši San Marco) 14.00 «Lovci», scopecolor, Robert Mitchum, Robert Wagner.
Astra 15.00 «Poldrugi vojak», Renato Rascel.
Vittorio Veneto 14.30 «Zabave sobotne noči», Jeanne Valerie, Roberto Risso, Scilla Gabel. — Prepovedano mladini.
Marconi 14.00 «Ali Baba in 40 tatov», technicolor, Maria Montez, John Hall.
Savona 14.00 22.00 «Zgodba redovnice», Audrey Hepburn, Peter Finch.
Ideale 14.30 «Indijanci na meji», technicolor.
Odeon 14.00 «Mayerling», Charles Boyer, Danielle Darrieux.
Skedenj 14.00 «Bilo je nekoč majhno brodovje», Jerry Lewis.

STE VIDELI NOVE TELEVIZORJE pri
Radio Trevisan
ULICA S. NICOLO 21

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 15. oktobra se je rodilo v Trstu 12 otrok, umrlo je 8 oseb, poroke ni bilo nobene.

UMRLI SO: 59-letni Guido Sirìani, 55-letna Teresa Perini, 75-letni Pantaleo De Pasquale, 78-letna Jožefa Piščanc vd. Bernetti, 62-letna Maria Sestan por. Ceppi, 62-letni Franc Mezgec, 85-letni Arturo Covach in 87-letna Pia Bonoe vd. De Giovanni.

OKLICI: zidar Elio Usilla in gospodinja Anna Grandi, zastopnik Franco Rastelli in gospodinja Liliana Viler, težak Elio Jugovaz in delavka Emilija Milotič, podoficir finance Romolo Salvatori in gospodinja Natalizia Calella, železničar Beniamino Apigalli in šivilja Luciana Martucci, litograf Armando Di Tommaso in delavka Anna Maria Cecinato, karabinjer Enrico Verdone in uradnica Giuseppa Neglia, inženir Pier Luigi Mulachie in uradnica Carla Marchesi, delavec Italo Della Valle in gospodinja Liliana Dean, mizar Silvano Gianello in šivilja Maria Fabian, prodajalec Claudio Coceani in prodajalka Livia Cassetti, mehanik Claudio Mosetti in delavka Rosaria Rigamonti, geometer Edgardo Cattaneo in učiteljica Asteria Decleva, prodajalec Galliano Marega in prodajalka Emma Bitic, mehanik Michele Candela in likarica Pasqua Lucchi, trgovec Sirio Tumburus in gospodinja Giovanna Svagl, trgovec Umberto Cannone in gospodinja Michela Baldassarre, podjetnik Alberto Braicovich in gospodinja Silvia Zadnich, šofer Lino Paoletti in gospodinja Anna Maria Maurich, tesar Ettore Saletnig in delavka Ada Crevatin, delavec Ruggero Scherlich in delavka Franca Carloni, skladiščnik Severino Sinico in gospodinja Romanita Braico, mehanik Ezio Gamboni in Annamaria Scarabot, inženir Carlo Schaffer in uradnica Gertrud Galemann, mehanik Mario Rabar in gospodinja Caterina David, podbrigadir karabinierjev Raffaele Mastrogiacomo in gospodinja Addolorata Miggiano, šofer Alberto Muegiz in učiteljica Maria Rapozzi, tehnični uradnik Arlo Ruprecht in učiteljica Liliana Pastrovicchio, tolmač Giovanni Ricciardi in uradnica Glora Bertole, karabinjer Pasquale Vandra in gospodinja Berta Valvason, stražnik javne varnosti Antonio Razzano in učiteljica Liliana Biancone, živinozdravnik Tullio Zullani in uradnica Maria Baltezzi, delavec Domenico Secchi in vezilja Giuseppina Pettorosso, delavec Benito Gallone in delavka Stella Cherin, šofer Giuseppe Fucka in gospodinja Luigia Masten, težak Pietro Alagna in gospodinja Angela Pisano, radiotehnik Giovanni Maiola in prodajalka Loreta Godina, stražnik civilne policije Bruno Pressi in čistilka Gloria Decolle, pomorski kapitan Bruno Privileggi in učiteljica Giulia Cova, visokošolec Sergio Quargnali in gospodinja Nerina Ferluga, umetniški mojster Vittorio Porro in umetniška mojstrica Laura Gentilli.

LEKARNE ODPRTE DANES

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. sv. Justa 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; dr. Miani, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo, Ul. Bernini 4; Giusti, Furlanska cesta 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7.

LOTERIJA

BARI	10	52	57	48	17
CAGLIARI	52	38	85	64	13
FLORENCA	28	62	88	64	6
GENOVA	83	26	41	2	11
MILAN	29	33	43	31	12
NEAPELJ	58	50	45	55	47
PALERMO	44	64	39	56	16
RIM	19	4	48	35	30
TURIN	53	28	38	16	75
BENETKE	23	43	47	30	72

ENALOTTO

1X1 21X X1X 1X1

Dvanajstice dobijo po 899.000 lir, enajstice 38.800 in desetice 4500 lir.

IZLETI

IZLETI SPDT

Dne 13. novembra priredi SPDT izlet v Idrijo z ogledom rudnika. Na povratku planinsko martinovanje v Divači.

DAROVI IN PRISPEVKI

Ob prvi obletnici smrti pok. Andreja Sparala daruje soproga 5000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina Lojzeta Budina daruje Angela Pahor 500 lir za Dijaško Matico.

Namesto cvetja na grob pokojne Alojzije Malalan z Opčin daruje družina Sosič-Kapun 1000 lir za Dijaško Matico.

Iz sodnih dvoran

Stroga obsodba posiljevalca štirinajstletnega dekleta

Obsojen begunec, ki je vdrugič ilegalno prekoračil mejo pod tujim imenom

Na kazenskem sodišču se je včeraj moral zagovarjati 53-letni Stefano Bazzo iz Ul. Pescheria 4, ki je bil obtožen, da je izkoriščal prostitutke. Obtoževali so ga namreč, da je kot upravnik neke stavbe, v kateri je bila do leta 1956 javna hiša, zahteval, da štiri ženske, ki so najele stanovanja v tisti stavbi po oktobru 1956, plačajo večjo najemnino kot drugi najemniki in da je zahteval tudi nekaj denarja ko jim je oddal stanovanja v najem.

Po kratki razpravi ga je sodišče oprostilo, ker ni izvršil kaznivega dejanja.

Za zaprtimi vrati pa je kazensko sodišče včeraj sodilo 48-letnega Umberta Saulija iz Ul. Molin a vento 32, ki je zdaj na delu v Turčiji. Sauli je bil obtožen, da je od januarja 1958 do septembra 1959 posiljeval neko svojo nečakinjo staro 14 let. Zaradi take zadeve je bil Sauli že obsojen leta 1934 na 3 leta in 6 mesecev zapora, od katerih so mu pomilostili dve leti; zdaj pa ga je sodišče obsodilo na 3 leta in 6 mesecev zapora ter plačilo milijon lir odškodnine.

* * *

Oktobra leta 1956 je Mirko Starčević pobegnil iz Jugoslavije ter se prijavil tržaški policiji. V Trstu je bil nekaj mesecev, nato so ga odposlali v Bari, kjer je bil v begunskem taborišču do februarja 1957, dokler ni odšel v Francijo. Tam si je služil grenek kruh v rudnikih, pa se je spomnil na svojo zaročenko v Jugoslaviji. Odpravil se je na pot in junija 1957 ilegalno prekoračil italijansko - francosko mejo. Z vlakom se je pripeljal do Trsta, nato pa je v Miljskih hribih ilegalno prekoračil jugoslovansko mejo, a ni imel sreče, ker so ga obmejni organi prijeli. Zaprli so ga in je moral sedeti tri mesece v zaporu.

Ko so ga izpustili iz zapora je končno lahko šel domov k svojemu dekletu v Podravski Maslovini. Nagovarjal je dekle, da bi šlo z njim v tujino, toda zaročenka je bila takrat bolna in se je bala naporne poti. Toda Mirko ni hotel ostati doma in se je spet odpeljal proti italijanski meji. Srečno je prekoračil mejo in se je 23. oktobra 1958 javil na tržaški kvesturi, kjer je zaprosil za politično zatočišče in navedel drugačno ime. Imel je smolo, ker so ga imeli že zapisanega v svojih registrih in so kmalu ugotovili, da se je predstavil pod tujim imenom. Zaradi tega so ga prijavili sodišču, ki ga je včeraj obsodilo pogojno na en mesec zapora.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri GOSTINSKEM PODJETJU «NOVA GORICA» Maribor — Tržaška cesta št. 89, razpisuje delovno mesto

1. ŠEFA KUHINJE

Pogoj: VISOKOKVALIFICIRAN KUHAR — ali KVALIFICIRAN KUHAR z večletno prakso.
Nastop službe takoj. — Plača po dogovoru.
Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja do 1. novembra 1960.

Kino na Opčinah

predvaja danes 16. t. m. z začetkom ob 16. uri

Strastna zgodba nemogoče ljubezni

FRANK SINATRA • GINA LOLLOBRIGIDA

SVETO IN POSVETNO

CinemaScope Metrocolor
PETER LAWFORD · STEVE McQUEEN
RICHARD JOHNSON · PAUL HENREID
BRIAN DONLEVY · DEAN JONES
MILLARD KAUFMAN · JOHN STURGES · EDMUND GRAINGER

V ponedeljek 17. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

MALI OGLASI

BRUSINI CARLO, Trst, Ul. Battisti 20, prodaja gospodinjske električne predmete — štedilnike na drva, premog, plin, električne — trajno goreče peči «ARGO» ter na plin in električno. Olajšave pri plačilu. Postrežba na dom. — Tel. 29-041.

14-15-LETNEGA VAJENCA za mehanika in za šoferja išče tvrdka Kanobel, Via dell'Ippodromo št. 18, tel. 90-817.

«CARAVAN-COMBI OPEL, DKW in VOLKSWAGEN kupimo auto. Ponudbe na Realitetna agencija, Murska Sobota, Kosljeva 18.

KINDERFRAULEIN perfektno nemščino za 6 let starega otroka. Pisati: Carlo Avanzo, Trst, Piazza Cavana 7.

KNJIGOVODKINJA, praktično vodenja knjig, z znanjem nemškega jezika išče zaposlitev. Naslov na upravi lista.

NAPRODAJ je na Kontovelu 18 govina sadja in zelenjave ter raznih drugih artiklov po ugodni ceni. Informacije dobite pri Slovenskem gospodarskem združenju v Trstu, Ulica Fabio Filzi št. 8, tel. 37-808.

OTROŠKO POSTELJO prodam po ugodni ceni. Bratuž, Campo S. Giacomo 9, tel. 56-535.

VAJENKO z dobrimi lastnostmi sprejmemo. Moška krojačnica Vesta, Ul. Foscolo 16, tel. 41-658.

IŠČEM pekovskega vajenca. Naslov na upravi lista.

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujemo vsem, ki so se udeležili pogreba našega nepozabnega moža in očeta

Rudolfa Zidariča

Posebna zahvala gospodu zdravniku dr. Posarelliju, č. g. župniku, darovalcem cvetja ter vsem onim, ki so na kakršenkoli način počastili njegov spomin.

ŽALUJOČA ŽENA, SINOVI, SNAHE IN VNUKI

Goriško-beneški dnevnik

Dva avtobusa Štandrežcev na izlet v Dobrovo

Danes ob 12. uri bodo Standrežci z dvema avtobusoma odšli na ogled vinske kleti v Dobrovem. Udeleženci se bodo zbrali na trgu pred cerkvijo.

—«»—

Danes bo na Gradu avtomobilska gimkana

V okviru tedna Italijanskega rdečega križa bo avtomobilski klub priredil ob 14.30 gimkano na Gradu. Prireditev se bo vršila samo v primeru ugodnega vremena. Tekmovalni avtomobili bodo razdeljeni v tri kategorije, v kategorijo avtomobilov do 750 kub. cm, od 751 do 1100 kub. cm in na 1100 kub. cm. Tekmovalna proga bo izredno naporna ker bodo morali šoferi pokazati popolno obvladanje vila z zavoji okoli slamnatih bal in pločevinastih sodov. Preglavice jim bo povzročalo kopno zaviranje in vzvratna vožnja, slalom itd.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 8. do 14. oktobra rodilo 14 otrok, umrlo je 7 oseb, oklicev je bilo 5, poroke pa 4.

Rojstva: Marcello Tedesco, Mariacristina Rigonat, Luca Trevisan, Fabio Traversa, Daniela Padovan, Stefano Zotti, Attilio Hribar, Loredana Peveni, Paolo Klavčič, Alfonso Venti, Rossella Mattiassi, Roberto Piano, Marina Pian, Laura Caligaro.

Smrti: 75-letna Paolina Candoldi vd. Domiacussi, 77-letni Giovanni Vascotto, 57-letni Marino Gaspari, 60-letni občinski tajnik Carlo Gallassi, 69-letni industrijec Angelo Ciotti.

Poroke: čuvaj Alajz Miklušič tkalka Ermana Žagar, delavec Luigi Franco in Maria Zorzit, urar Augusto Boragine in Teodora Rea, mehanik Giovanni Bregant in delavka Anna Qualig.

Oklici: delavec Giorgio Crosetti in tkalka Luciana Rustija, delavec Enrico Tesolin in tkalka Anna Lenarduzzi, reprezentant Silvano Stolli in Eugenia Sinigoi, poročnik italijanske vojske Nicola Apa in učiteljica Zuliani, agent javne varnosti Antonio Pozzuto in Maria Monte.

Upravne volitve v Benečiji

Napredne liste v treh občinah

Na njih kandidirata Izidor Predan in Vojmir Tedoldi

V Beneški Sloveniji so bile predložene tri občinske kandidatne liste «Avtonomija in obnova», in sicer v občini Tipana v zahodni Benečiji kjer kandidira odgovorni urednik Matajurja Vojmir Tedoldi, ter v Grmeku in v Št. Lenardu, kjer kandidira Izidor Predan. Vse liste so popolne in je na njih po 12 kandidatov. Medtem ko sta v občini Št. Lenard napredna in demokristjanska občinska lista, so v občini Tipana kar tri, in sicer lista «Avtonomija in obnova» ter dve demokristjanski listi, ena popolna in druga, sestavljena iz treh kandidatov.

—«»—

Danes ogled Doma onemoglih

Danes ob 9. do 12. in od 14. do 17. ure si bo občinstvo lahko ogledalo Dom za onemogle v Ul. Brigata Re, ki ga je zgradila občinska uprava v bližini Ločnika in ki so ga otvorili v nedeljo ob prisotnosti ministra Tessitorija.

—«»—

Dijaška manifestacija

Včeraj dopoldne se je nekaj stotin dijakov italijanskih srednjih šol zbralo pred učiteljiščem na Verdijevem korzu, od koder so se v povorki z zastavami in transparenti odpravili v Parco Rimembranza, kjer so položili venec. Razen dijakov znanstvenega liceja so šli vsi ostali spet v šolo, kjer so nadaljevali s poukom. Manifestacija je bila v zvezi z zgornjim Poadižjem. Potekala je popolnoma mirno in ni bilo slišati vzklikov proti Slovencem kot v Trstu.

—«»—

Nesreča delavke IPL

Z nekim zasebnim avtomobilom so včeraj popoldne prepeljali v civilno bolnišnico 17-letno Nadio Batistuta iz Ul. Aprica št. 15. Med delom v tovarni IPL na Tržaški cesti ji je stisnilo kazalec desne roke med zobe stružnice. V bolnišnici so ji zdravniki ugotovili, da ji je zmečkalo zadnji členek kazalca desne roke. Zdraviti se bo morala 15 dni.

—«»—

Smrt delavca SAFOG

V tovarni Safog je včeraj ob 10.30 obšla nenadna slabost 43-letnega Artura Sandriga s Placute. Prijatelji so poklicali rešilni avto Zelenega križa, ki ga je prepeljal v bolnišnico, med potjo pa je Sandrigo izdihnil zaradi srčne kapi.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Alesani, Ulica Carducci št. 12, tel. 22-68.

Nepismen, toda politično zrel

Nositelju liste «Avtonomija in obnova v občini Tipana Vojmiru Tedoldiju se je pri zbiranju podpisnikov dogodil naslednji zelo zanimiv primer. Ivan Cenčič, star 25 let, je pristal na to, da podpiše občinsko kandidatno listo. Ko je napisal prvi dve črki svojega priimka, se mu je pero ustavilo; mladenič je pri vseh svojih najboljših letih nepismen. Ko ga je uradnik vprašal, če se zaveda, zakaj podpisuje listo, je rekel, da se tega v celoti zaveda, podpisuje, ker hoče, da bi prišli na občino takšni ljudje, ki bodo branili pravice delovnih ljudi.

Dogodek sam po sebi dovolj jasno osvetljuje, koliko si oblast prizadeva, da bi dala državljanom vsaj osnovno šolsko znanje.

Da je Cenčič podpisal listo, sta morali njegovo istovetnost potrditi dve osebi, kot na Siciliji.

Potrebe naših vasi

Občina v Podgori ne popravlja cest

V zelo slabem stanju sta Ul. Pozzo in Attimis

Prebivalci iz Podgore so se nam potožili, da imajo v vasi zelo slabe ceste, ker občinska uprava skrbi samo za glavno cesto. Za priliko naj navedemo Ul. Pozzo in Attimis. Cestišče v Ul. Pozzo je vse polno lukenj; voda je sprala ves pesek, tako da je ostalo samo debelo kamenje.

Preglavice imajo tudi prebivalci Ul. Attimis. Ker sta odtočna jarka ob strani ceste zaraščena, teče voda, ki pride s Kalvarije, v velikih potokih in vdira tudi na dvorišča. S tem povzroča škodo in pa nezadovoljstvo. Vaščani bi želeli, da bi se občina pobrigala tudi za notranje ceste in jih popravila.

—«»—

Cesta zaprta za promet

Županstvo iz Gorice nam je sporočilo, da bo Ul. G. Cantore zaprta za vsa vozila v ponedeljek in torek 17. in 18. oktobra, ker bodo polagali cevi za plin. Promet se bo lahko odvijal po Ul. Buonarotti in Alfieri.

—«»—

DAROVI

Za Dijaško Matico so darovali: Franc Jarc iz Doberdoba 1.000 lir, družina Černigoj iz Gorice 5.462 lir, N.N. iz Gorice 4.855 lir; N.N. iz Gorice 740 lir; Butkovič iz Sovodenj 3.24 lir in Ciril Klanjšček iz Števerjana 27 kg. krompirja. Vsem darovalcem najlepša hvala.

—«»—

Včeraj 15. oktobra sta se v Sovodnjah poročila vaščana Miroslava Tomšič in pa Drago Butkovič. Novoporočenca pojeta v domačem pevskem zboru in sta tudi aktivna v prosvetnem društvu. Ob vstopu v zakonsko življenje jima čestitajo vaščani in pa naše uredništvo.

Kino v Gorici

CORSO. 14.30: «Trnova postelja», R. Burton, B. Rush.

VERDI. 14.30: «Izgubljeni svet», M. Renie, C. Rains, cinemascope v barvah.

VITTORIA. 15.15: «Lov na moža», S. Mondanini, M. Carotenuto, v barvah.

CENTRALE. 15.00: «Skrivnost treh celin», M. Hyer, C. Thompson, v barvah.

MODERNO. 15.00: «Dvoboj na Atlantiku».

—«»—

Kino v Tržiču

NAZIONALE. 15.00: «Zorrov znak», T. Power.

EXCELSIOR. 15.00: «Adua in prijateljice», S. Signoret, M. Mastroianni.

AZZURRO. 15.00: «Noga v peklu», A. Ladd, D. Murray, v barvah.

PRINCIPE. 15.00: «Veter nevihte», C. Baker, R. Moore, v barvah.

SAN MICHELE. 15.00: «Svet v njegovih rokah», G. Pech, A. Blyth, sledi slikanica Tom in Gerry.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 21 stopinj ob 14. uri, najnižja 9.6 stopinje ob 21. uri. Vlage 86 odstotkov. Včeraj do 17.30 je padlo 9 mm dežja.

Zimski vozni red Ribijevih avtobusov

GORICA—STEVERJAN—MEDANA

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.—, 12.45 in 16.—.
odhod iz Medane ob 8.—, 13. uri in 45 in 17.—.
Ob praznikih:
vozi avtobus samo do Števerjana po naslednjem urniku: odhod iz Gorice ob 14.30, 16.30, 18.30.
odhod iz Števerjana ob 15.—, 17.—, 19.—, 22.30.

TRBIZ—BOVEC—TOLMIN—GORICA

Ob delavnikih in prazniki:
odhod iz Trbiža ob 5.15.
odhod iz Gorice ob 16.30.
V zimskem času ko je prelaz Predil zaprt:
odhod iz Bovca ob 7. uri.
odhod iz Gorice ob 16.30.

GORICA—LOKVE

Avtobusi vozijo samo ob praznikih in nedeljah v zimskem času:
odhod iz Gorice ob 8.— in 13.30.
odhod iz Lokev ob 12.— in 17.—.

GORICA—DOL—TRST

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.15 in 13.30.
odhod iz Trsta ob 13. uri in 19. uri.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 7.30 in 13. uri.
odhod iz Trsta ob 12.30 in 19.30.

GORICA—TRBIZ (Čez Gradiško)

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 6.45, 7.45, 11.30, 12.10, 12.45, 13.30, 16.00, 18.30.
odhod iz Tržiča: (izpred Solvay) 17.10, (izpred ladjedelnice) 17.15, 19.35, (z glavnega trga) 7.40, 9.00, 11.00, 12.50, 14.00, 17.20, 19.45.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice: 8.00, 12.30, 15.00, 19.00.
odhod iz Tržiča (trg): 9.00, 13.30, 16.00, 20.10.

GORICA—TRBIZ (Čez Doberdob)

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7. uri, 13.50 (vozi od Devetakov) in 19.10.
odhod iz Tržiča (trg) ob 7.50, 12.50, 17.20.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice: 13.30, 18.45.
odhod iz Tržiča: 14.40, 19.40.

GORICA—TRBIZ (Čez Jamlje)

Avtobus vozi samo ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7. uri.
odhod iz Tržiča ob 17.20.

GORICA—OSLAVJE—STEVERJAN

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.00, 7.20, 10.00, 12.45, 16.00.
odhod iz Števerjana: 7.50, 8.35, 10.30, 14.20, 17.35.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 14.30, 16.30, 18.30, 22.00.
odhod iz Števerjana ob 15.00, 17.00, 19.00, 22.30.

GORICA—GROJNA—STEVERJAN

Ob delavnikih:
odhod iz Gorice ob 7.00, 12.30, 13.30, 18.00, 19.15.
odhod iz Števerjana ob 7.00, 7.30, 13.00, 14.15, 18.30, 19.45.
Ob praznikih:
odhod iz Gorice ob 15.30, 17.30.
odhod iz Števerjana ob 16.00, 18.00.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Po zmagi na olimpiadi še svetovni rekord

Fenomenalni Bolotnikov nov rekorder na 10.000 m

V sedmem krogu je pustil vse nasprotnike za cel krog za seboj - V ponedeljek bo tekel na 5.000 m in namerava zrušiti še drugi Kutsov rekord

KIJEV, 15. — Sovjetski lahkoatlet ter olimpijski zmagovalec na 10.000 m Peter Bolotnikov je danes v okviru lahkoatletskega prvenstva SZ postavil nov svetovni rekord v teku na 10.000 m z izrednim časom 28'18"8. Prejšnji rekord je pripadal sovjetskemu tekmovalcu Kutsu s časom 28'30"4. Kuts ga je postavil 11. septembra 1956 v Moskvi.

Tek, ki ga je Bolotnikov zaključil z novim svetovnim rekordom, je bil ob mili temperaturi in brez vetra, torej v zelo dobrih razmerah. Bolotnikov je nastopil kot član «Spartaka». Prešel je že takoj v začetku v vodstvo ter ves čas ostal na čelu. Pri tem je ohranil neverjeten ritem; že prvih 1000 m je pretekel v času, ki je bil za 2" sekundi boljši od Kutsovega, ko je on postavil svetovni rekord na enaki progi. V drugem delu teka je Bolotnikov ritem še pospešil, v zadnjem krogu pa je tekel kot kak kratkoprogaš. Na koncu je bil še razmeroma svež.

Njegov trener Grigorij Nikiforov je mož, ki je svoj čas pripravil tudi Kutsa.

Doslej še nikoli noben tekač ni s tolikšno razliko — 11"6 — izboljšal prejšnjega rekorda na 10.000 m kot danes Bolotnikov. To dejstvo že samo dovolj poudarja veliko vrednost Bolotnikovega uspeha. Ta atlet, ki ima sedaj 30 let, je v eni sezoni izboljšal lasten čas na 10.000 m skoraj za 40" ter na 5000 m za 15".

Zanimivo je, da Bolotnikov tudi fizično spominja na Kutsa. Razlika med obema pa je v stilu: pri Kutsu energija, pri Bolotniku pa sproščen in lahek tek. Razen tega pa je pri Bolotnikovu hitrost v zaključnem delu nekaj izrednega. O tem smo se lahko prepričali že v Rimu, ko je zadnji krog (400 metrov) pretekel v neverjetnem času 57'4.

Tekač obiskuje sedaj neki tečaj, da bi postal trener.

Danes so skupaj z Bolotnikom tekli Artinjuk, Žukov, Desjaščikov, Šernjavski in drugi. Pri sedmem kilometru je že vse svoje nasprotnike prehitel za cel krog. Zadnji krog pa je pretekel kot doslej še nihče in je še v zadnjih 400 m pridobil 1"1 v primerjavi s starim rekordom.

Na koncu teka je Bolotnikov izjavil, da se ne počuti prav nič truden; dostavil je, da bo v ponedeljek na 5000 m skušal zrušiti tudi rekord, ki s 13'35" pripada Kutsu; ta ga je postavil na olimpijskem stadionu v Rimu 13. oktobra 1957

Navajamo še čase za vsak kilometer Bolotnikovega rekordnega teka na 10 km:

1. km: 2'43; 2. km: 2'48"; 3. km: 2'51"; 4. km: 2'51"; 5. km: 2'54"; 6. km: 2'50"; 7. km: 2'52"; 8. km: 2'53"; 9. km: 2'5"; 10. km: 2'43"8.

Navajamo še zgodovinski razvoj rekorda na 10.000 m:

30'58"8 Bouin (Fr.) 1911
30'40"2 Nurmi (Fin.) 1921
30'35"4 Ritola (Fin.) 1924
30'23"2 Ritola (Fin.) 1924
30'05"2 Nurmi (Fin.) 1924
30'05"6 Salminen (Fin.) 1937
30'02"0 Maki (Fin.) 1938
29'52"6 Maki (Fin.) 1939
29'35"4 Heino (Fin.) 1944
29'38"2 Zatopek (ČSR) 1949
29'27"2 Heino (Fin.) 1949
29'21"2 Zatopek (ČSR) 1949
28'02"6 Zatopek (ČSR) 1950 Turku (Fin.)
29'01"6 Zatopek (ČSR) 1953 Stara Boleslav
28'54"2 Zatopek (ČSR) 1954 Bruxelles
28'42"8 Iharos (Madž.) 1956 Budimpešta
28'30"4 Kuts (SZ) 1956 Moskva
28'18"8 Bolotnikov (SZ) 1960 Moskva

—«»—

V slabem vremenu troboj Srbija-Hrvaška-Slovenija

BEOGRAD, 15. — V hladnem vremenu, ki je posebno neugodno vplivalo na rezultate v teku, se je pričel danes v Beogradu tradicionalni troboj republiških reprezentanc Srbije, Hrvaške in Slovenije. Najboljši rezultati so bili doseženi v skoku v daljino in v metu krogle. V skoku v daljavo je Branko Miler (Hrvaška) zmagal s 7.54 m, v metu krogle pa je dosegel sedanji rekorder Jocević rezultat 16.47. Po prvem dnevu tekmovanja vodi ekipa Srbije s 77, druga je Hrvaška s 73, Slovenija pa z 48 točkami.

Zaključek lahkoatletske sezone

V Neaplju danes ženski troboj Italija-Madžarska-Romunija

Največje zanimanje vlada seveda za svetovno rekorderko v skoku v višino Balasovo

NEAPELJ, 15. — Za zaključek lahkoatletske sezone 1960 bo jutri na stadionu v Fuorigrotti ženski lahkoatletski troboj Italija-Madžarska-Romunija. Čeprav bo vsaka izmed treh reprezentanc brez kake znane tekmovalke, bo troboj vendar dovolj zanimiv zaradi navzočnosti nekaterih prvakinj svetovnega slovesa, kot na pr. Romunke Jolande Balas, ki si je v Rimu osvojila olimpijsko prvenstvo. V ostalem pa ni pričakovati kakih izrednih rezultatov. Med Italijankami bo odsotna predvsem Giusi Leone, ki se po treh dneh poroči, nakar bo zapustila šport. S tem bo Italija izgubila dvoboj z Romunijo, medtem ko za dvoboj z Madžarsko še ostaja upanje. Zaradi poroke ne bo tudi prvakinje v skoku v daljavo Tizzonijeve, nadalje Bortoluzzijeve, Ciardijeve, Mussove in Govonijeve.

Pozitivno pa je, da bodo v vseh treh reprezentancah nastopile nekatere mlade tekmovalke, polne navdušenosti ter z gotovo bodočnostjo.

Če bi bila italijanska reprezentanca kompletna, tedaj bi bilo mogoče tudi govoriti o zmagi. V romunski ekipi je poleg Balasove tudi Lia Manoiu (bronasta medalja za disk na olimpiadi), ter še nekaj prav dobrih. Italija se bo torej borila z Madžarsko za drugo mesto. Stvar ne bo lahka, kajti mlade tekmovalke se lahko ob prvem nastopu zmedejo. Pričakuje se vsekakor kaj od Valentijeve, pa tudi od Bertonijeve. Tudi v štafeti bi lahko Italijanke zmagale. V ostalih disciplinah se bodo morale boriti za čim boljša mesta, ki bodo potem odločala o končni klasifikaciji.

V gostujočih ekipah bodo nastopile sledeče tekmovalke:

Madžarska:
100 m: Marko, Heldt
200 m: Munkacsi, Heldt
800 m: Aranka Kazi, Sasvari
80 m ovire: Bacskai, Benkovics
Štafeta 4x100 m: Heldt, Marko, Munkacsi, Bata
Višina: Steitz, Beke
Daljina: Mme, Rozsavolgyi, F. Toth
Krogla: Bognar, Mikus
Disk: Koncsek, Bognar
Kopje: Antal, Balogh.
Romunija:
100 m: Petrescu Ioana, Makcsay Crista
200 m: Petrescu, Makcsay
800 m: Grecescu Florica, Teodorif Elisabeta
80 m ovire: Sirbu Aurelia, Stancu Florentin
Višina: Balas Jolanda, Mayer
Daljina: Pandele Maria, Grosu Sandra
Krogla: Coman Ana, Scherer Erika
Disk: Manoliu Lia, Catarama Olimpia
Kopje: Diti Maria, Millos Iiona
Štafeta 4x100 m: Petrescu, Makcsay, Grošu, Luta.

Ali bo tudi danes ostal na vrhu lestvice strelcev Manfredini (Roma), ki ga tu vidimo v akciji? Doslej je dal 7 golov, sledi pa mu Firmani (Inter) s 5

Šport na «Mladinski dan»

Športni nastopi na današnji *«Mladinski dan»* se bodo vrstili po sledečem sporedu:

Ob 9. uri **NAMIZNI TENIS.** Moštva bodo razdeljena v tri skupine:
skupina A: Koper, Gorica:
skupina B: P.d. Škamperle, Sovodnje;
skupina C: Škedenj, Pevma.
Zmagovalec vsake skupine se uvrsti v finale, kjer igra vsak z vsakim.

Ob 9. uri bo tudi **STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO;** najboljši Tržačani se bodo pomerili s koprskimi strelci.

Ob 12. uri **ODBOJKA.** Najprej je na vrsti tekma Taborniki - Gorica, ob 12,30 Škamperle - Gorica ob 13. uri Škamperle - Taborniki.

Ob 14. uri **NOGOMET.** Nastopita moštvi Zarja in Sovodnje.

—«»—

Ob 16,30 pozdravi, nato sledi kulturni spored in končno prosta zabava in ples.

Danes ena najtežjih dirk

Koliko jih bo zvozilo «Sormanski zid»?

Anquetil je še vedno skeptičen, srečen pa je Massignan

MILAN, 15. — Letošnja dirka po Lombardiji je privabila pravzaprav skoraj vse, kar v kolesarskem športu več pomeni. Od velikih kolesarjev se dirke ne udeležujejo nekateri dirkači, za katere se je to že vedelo v naprej kot n. pr. Rivière, ki je po svoji hudi nesreči prav včeraj zopet sedel na dirkalno kolo ter prevozil 20 km, Bobet, Gaul in Carlesi.

Od 178 prijavljenih za dirko pa se jih je danes javilo k zapečatenju koles 148, torej kar 30 manj. Pri mnogih je deloval «rešpekt» pred «Sormanskim zidom», nekaj pa jih je, ki se zdravstveno ne počutijo v redu za tolikšni napor. Tako je Alfredo Sabbadin.

Danes se je spet mnogo govorilo o «Sormanskem zidu» in Anquetil je bil zelo skeptičen o možnosti, da bi v dežju, mrazu in megli privozil na vrh. Po mnenju Nencinija bo pravzaprav spust odločal o razredčenju vrste dirkačev. Ronchini in Defilippis menita, da se lahko dirka odloči tudi prej, n. pr. na Ghisallu. Najbolj srečen ob «Sormanskem zidu» pa je slej ko prej Massignan, ki upa, da bo na tej strmini izpisal eno izmed najlepših strani svoje kariere.

Start dirke bo ob 10.15. Do strmine bi morali dirkači privoziti okrog 13.45 in nekaj so organizatorji govorili o televizijskem prenosu, ki ga pa ne moremo potrditi.

—«»—

Žirovnik prvak Jugoslavije v kolesarski cestni vožnji

BEOGRAD, 15. — V tretji in zadnji kolesarski dirki, ki se šteje za letošnjo prvenstvo države je zmagal član beograjskega Partizana Gavrilo Vukojević, ki je prevozil cesto, dolgo 180 km, v 5,33'02". Drugi je Janez Žirovnik s časom 5,33'06". Z dosego drugega mesta v zadnji dirki si je Janez Žirovnik priboril naslov prvaka Jugoslavije v cestni vožnji, ker je v vseh treh dirkah zbral 54 točk. Drugi je Levačič z 52 točkami, tretji Vukojević z 31, četrti Bajc in tako dalje.

—«»—

Fortunato zopet v moštvu Triestine

Triestina bo danes igrala v Veroni. Obe moštvi se zavedata, da bi bilo neprijetno izgubljati točke, vendar bi bilo to manj sprejemljivo za Verono in je tudi manj verjetno, da jih bo izgubila ona. Lahko bi izgubila vsaj eno in Triestina bi mogla biti s tem že zelo zadovoljna, kajti na več res ni mogoče računati.

V moštvu Triestine bo zopet nastopil Fortunato in upajmo, da bo to ugodno vplivalo na vse moštvo.

Moštvi bosta verjetno nastopili v sledečih postavah:

TRIESTINA: Luison; Bernard, Brach; Larini, Frigeri, Degrassi; Trevisan, Gregori (Rebizzi), Rebizzi (Demenia), Sadar, Fortunato.

VERONA: Ciceri; Fassetta, Grava; Morin, Begalli, Zamperlini; Corso, Cera, Cosma, Fiordini (Pacco), Fontanesi.

Sodil bo Angonese.

—«»—

Sodniki današnjih tekem

Atalanta-Torino: Samani
Bari-Lecco: Roversi
Bologna-Napoli: Campanati
Internazionale-L. R. Vicenza: Di Tonno
Juventus-Catania: Butti
Padova-Fiorentina: Lo Bello
Roma-Spal: Genel
Sampdoria-Milan: De Marche (15.10)
Udinese-Lazio: Righi

MATEVŽ HACE

KOMISARJEVI ZAPISKI

62.

Druga knjiga

Sredi kolonice je sklonjen gazil sneg Boris Kraigher

27. decembra. V mrzli noči smo se premaknili čez Lepenatko. Ko smo šli čez visoko gorovje, so nas od strani obstreljevali Nemci. Nekatere terenke in kulturnice so pešale. Morali smo jim pomagati naprej. Vlasta, ta drobna aktivistka, pa je hitro hodila. Bila je utrjena.

28. decembra. V Podvoljeku smo se ustavili. Intendantje so preskrbeli vsakemu borcu četrt litra mleka. Neka četa je odšla pred nami na Veliko Planino. Zvečer smo odšli nad Lucami kar po oddelkih in odsekih posebno disciplinirani.

«Da, samo mi se s šefi odsekov in z onimi v propagandi predobro poznamo,» sem pripomnil.

31. decembra. Bilo je mrzlo in snežilo je. Kraigher bo obiskal brigade in aktiviste na severnem pobočju Savinjske doline in na Pohorju. Odločil sem se, da ga bom spremljal, ker sem dobro poznal Štirinajsto divizijo. S seboj sva vzela tudi dva mitraljezca in šestnajst hrabrih borcev, med njimi mojega kurirja Pirca, ki je odtehtal za deset borcev.

Potem smo poslušali po radiu novoletne čestitke iz mnogih evropskih držav. Iz Moskve so čestitali hrabrim jugoslovanskim partizanom, ki se bore v zasneženih gorah Balkana in v visokih gorah na avstrijski meji. Bilo nam je prijetno pri srcu.

«Nocoj že ne greva na pot. Jutri pojdeva,» je odločil Kraigher.

Tako smo pozno v noč sedeli v topli sobi in se pogovarjali. Stante je iztegnil roko na staro mizo in pripovedoval, kako je zmagova' na Primorskem.

«Gromska strela, to so bili dnevi! Če bi me ne držali nazaj, bi s svojo divizijo zasedel Benetke in Padovo; vso severno Italijo bi očistil fašistov!» je govoril ves v ognju.

Kraigher Boris, ki je sedel ob strani, se je tiho smehljal in dejal.

«Ti, Peter, meni se zdi, da so tudi drugi zmagovali, ne samo ti.» Spogledali smo se in se glasno zarežali. Stante je odgovoril z malo nižjim glasom: «Seveda, ampak priznati morate, da je bila moja divizija res nekaj posebnega.»

Kazalec na stenski uri je kazal enajst. Kraigher se je obrnil k meni: «Rad bi si ogledal nočne straže.» Šla sva v mrzlo novoletno noč. Skoro do pasu sva gazila sneg. Visoko v gozdu so od avstrijske meje neprestano švigale v zrak plave, zelene in rdeče rakete. Stražarji so naju ustavili. Ko sva povedala geslo, so naju pustili bliže. Bili so dobro oblečeni. Vprašali so, če bo kmalu polnoč. Vsakemu stražarju sva dala po dve cigareti.

Vračala sva se. Kulturniki so peli dolgo in zateglo: «Pojdem v Rute, v Rute, tam čer je mraz...» Visoko v gozdu je šumelo.

Ko sva se vrnila v štab, je bilo deset minut čez polnoč. Vsivprek smo si stiskali roke in si želeli veselja, sreče in kar je glavno, da bi živi prišli ob koncu vojne v domače kraje. Macesnikovo dekle je nosilo kavo na mizo...

Novo leto. Leto hrepenenj in želja po svobodi.

1. januarja 1945. Zgodaj zjutraj smo odšli od Macesnika. Pirc mi je pomežiknil:

«Preveč nas je deset, štirje bi bili dovolj.» Nato me je prav tiho vprašal, če bo med potjo lahko obiskal svoje dekle.

Del štaba cone je ostal na Macesniku. Tam je ostala tudi vesela skupina propagandistov z Janezom Perovškom-Pelkom.

Solčava je bila pogreznjega v globok zimski mir. Na vogalu stare hiše se je osameli stražar nerodno in trudno prestopical. Mrzlo je bilo in izza oblakov je le zdaj pa zdaj pokukalo sonce. Šli smo sklonjeno in v gosjem redu. Sredi kolonice je sklonjen gazil sneg Kraigher. V rokah je držal brzostrelko vedno pripravljeno na strel. Kapuco si je potegnil čez ušesa. Nekajkrat smo morali opozoriti kurirje, ker so govorili preglasno. Tiste dni so bile povsod nemške patrole. Križarile so po cestah in bližnjih gričkih, kjer ni bilo brigad.

Ko smo se vzpenjali po strminah Raduhe prot. Smrekovcu, so na nekem ovinku planili štirje moški s črnimi klobuki s steze v grapo. Pirc je nameril nanje hitrostrelko, a smo ga zavrnili. Verjetno so bili skrivači.

Nočni pomenki

Pri gorskem kmetu Tratniku smo zopet srečali skupino Savinjčanov iz komande mesta Ljubno. Nekam veseli so bili. Pripovedovali so, koliko ranjencev so rešili in jih spravili na varno v bunkerje.

Pri Tratniku smo počivali več ur. Spremljevalci so hitro pospali. Janez se je spravil na široko kmečko peč. Jaz se nisem upal takoj zaspati, ker sem odgovarjal za vso skupino.

Previdnosti sem se naučil že leta 1942 v borbah, pri terenskem delu in na raznih nočnih pohodih. Že takrat sem videl nekatere partizane in funkcionarje, kako so bili brezbrižni do sebe in, kar je še huje, tudi do svojih enot. Uspehi v borbah so marsikomu omajali razsodnost, ki je v vojski zelo važna. Seveda so se nekateri tudi posmehovali moji previdnosti, da meji že na plašljivost. Ali kako po neumnem so nekateri padli! To je marsikoga streznilo.

Nič kaj rad nisem potoval z višjimi funkcionarji. To je bila velika odgovornost. Ker je bil Kraigher Boris komisar glavnega štaba slovenske vojske, sem moral biti še bolj previden. Če bi se mu kaj pripetilo, bi bil jaz kriv. Zato sem tudi kurirjem naročil, da ne smejo govoriti, kakšni funkcionarji hodijo po Savinjskih gorah.

Tako so vsi spali, jaz pa sem se neprenehoma obračal in opazoval skozi okno našega stražarja. Prisedel je starejši možakar iz Spodnje Savinjske doline in začel pripovedovati svoje doživljaje. Imel je okoli štirideset let. Predvsem so mi padle v oči njegove roke, ki so bile lepe, kakor ženske. Kadil je slab tobak. Govoril je počasi in preudarno:

«Nemci so me vzeli v svojo vojsko. Bil sem na severu. Koliko svinjarij sem videl v nemški vojski! Kako so ti ljudje brez duše, brez srca in vesti! Človeka ti ubijejo hladnokrvno kot jaz zajca.» Pri tem so se možakarju čudno zaiskrile oči. «So pa tudi taki, ki bi ti ne napravili nič žalega.» Po krajšem premoru je nadaljeval: «Doma smo lepo živeli. Oče jih ima sedemdeset in je še trden. Jaz sem bil komaj dve leti poročen. Imeli smo lepe konje in krave, telice, pa vrt in hmeljski nasad. Osem nas je bilo: oče in mati, jaz in žena, dva brata in dve sestri. Vse smo sami obdelovali. Lepo je na kmetiji, kjer vse delo opravi domača družina. Našo hišo so zidali trije rodovi. Oče je bil ranjen v prvi vojni na laški fronti. Bil je tudi zelo ponosen da je bil starejši vodnik. Dobil je štiri medalje.» Prižgal si je cigareto: «Kako me je prizadelo, ko je razpadla naša armada v nekaj dneh! Od mladih let sem bil prepričan, da je to najboljša in najhrabrejša armada na svetu. Šel sem za sadno sušilnico in sem se razjokal. Drugi kmetje so se pa od veselja napili in kričali: No, pa je ušivo Jugoslavijo vzel hudič. Nemec je dober gospodar. Dal nam bo zastonj umetnih gnojil, dal nam bo poceni strojev. Pa hmelj bo dražji. Ej, živeli bomo kakor bogovi! Ali Nemec je takoj pokazal zobe.

Neko junijsko noč so prišli s kamioni. Samo pol ure so nam pustili. Ženo, starše in sestre so odgnali v Srbijo, mene in brata pa v nemško vojsko. Potem sem prišel na dopust in takoj šel v partizane. Ker so me bolele noge, so me poslali v komando mesta Ljubno. V našo zmago verjamem. Samo vedno mislim na svoje. Vidiš, tako je ta hudičeva nacistična ideja razbila naš dom. Četrto leto teče, kar so nas razgnali.» Možak je umolknil in si utrnil edino solzo, ki mu je pripolzela po levem licu...

Šel sem ven in premenjal straže. Kurirji so začeli vstajati. Ko sem se vrnil v sobo, je možak strmel v zasnežene vrhove Raduhe. Nato je pograbil svojo skoraj novo avstrijsko puško, pokazal na vrhove Menine in rekel: «Tja grem, tam bom vsak dan videl svojo rodno hišo.» Iz hiše je šel sključen. Opletal je z nogami. Potem ga nisem videl nikoli več. Če pa še živi, mu želim vso srečo v domačem kraju, ki ga je tako ljubil...

Tratnica nam je prinesla rženih žgancev, politih s kislim mlekom. Jedli smo s slastjo starih gozdarjev. S Kraigherjem sva celo uro gledala na karto in ugibala, kje bova bolj varno in poločno prišla proti Pohorju. Pozno popoldne smo odšli v Zavodnje k Ročniku. Tam je bilo nekaj okrajnih in terenskih aktivistov in obveščevalcev. Kraigher jim je priredil politično uro. Pirc je godrnjal: «V brigado bi jih nagnali ne pa da pijejo mošt pri Ročnikovih.»

(Nadaljevanje sledi)

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
- Cena 35 lir

Leta XVI. - Št. 248 (4711)

TRST, nedelja 16. oktobra 1960

Kljub temu, da se upravičeno dvomi v njihovo učinkovitost

Danes okrog 8.000 volilnih zborovanj Od teh jih bo KD sama imela kar 5.000

Nenni pojasnjuje borbo socialistov proti centrizmu KD in frontizmu KPI - «Politično vodstvo katoličanov ne pripada KD, ampak zunanjim skupinam pritiska in kontrole»

(Od našega dopisnika)

RIM, 15. — Sedaj, ko je parlament zaključil s proračunsko razpravo in odobril vse državne proračune, se bodo tudi parlamentarci vrgli z vso paro v predvolilno kampanjo, da bi podprli svoje stranke v njihovi borbi za čim boljše uveljavljenje na bližnjih upravnih volitvah. Spričo tega se bo borba in polemika med strankami od sedaj dalje postopno stopnjevala do 4. novembra, ko bo predsednik vlade s svojim nastopom na televiziji uradno zaključil predvolilno kampanjo.

Kljub temu, da si vodstva strank ne delajo bogve kakšnih utvar glede učinkovitosti predvolilnih zborovanj, pa se število teh zborovanj od nedelje do nedelje vedno bolj veča; če jih je prejšnjo nedeljo bilo okrog 5000, jih bo jutri okrog 8000, od teh jih bo samo Krščanska demokracija organizirala nad 5000!, hkrati pa se bo vršilo 36 pokrajinskih in medconskih zborovanj KD, na katerih bodo demokristjanski voditelji naknadno proučili najustreznejše prijeme v predvolilni kampanji.

Nenni je danes govoril v Alessandrii in podčrtal dve glavni smernici, ki vodijo socialiste v njihovi borbi proti pozicijam, ki jih ima desnica v občinskih in pokrajinskih upravah, in v težnji, da bi premagali toge razporeditve političnih sil. Tajnik PSI je dejal, da socialisti vidijo v centrizmu Krščanske demokracije in komunističnem frontizmu dve statični stališči, ki ustrezata «dvema različnima oblikama konservativnosti». Socialisti se prav dobro zavedajo v čem se razlikujejo od komunistov, hkrati pa se prav tako zavedajo nujnosti sporazumov z njimi, kjer se njihove vzajemne koristi skladajo; prav tako in v še večji meri so si socialisti v svesti tega, kar jih loči od laičnih in demokristjanskih levičarskih sil ali usmerjenih v levo, vendar je njihov namen pomagati jim, da se osvobode varuštva desnice, namesto da bi jih potisnili v objem desnice. Pri tem ne gre za dve nasprotujoči si zadržanji, ampak za dvojno plat preobrata v levo. Edini način, da se ta preobrat uresniči je v tem, da se razbije kristalizacija, blokirajo frontisti, premaknejo v levo pozicije oblasti, je poudaril Nenni. V nadaljevanju svojega govora je Nenni primerjal stališče socialistov z notranjim in mednarodnim političnim položajem in pribil, da bi hladna vojna in neuspeh vrhunske konference utegnila pahniti svet v nov spopad, če bi med obema blokoma obstajala praznina. Namesto te imamo aktivno prisotnost nevtralnih ali neangažiranih dežel, nove azijske in afriške dežele, ki se nočejo istovetiti s hegemonsko silo tega ali onega bloka in vodijo dosledno politiko v službi miru, kakor predstavljajo socialisti v notranji politiki najdoslednejšo silo v službi demokracije.

Ko je danes govoril v Imperii je minister Sullo zanikal, da bi nasprotovanje KD komunizmu in fašizmu pomenilo, da se KD namerava vrniti k centrizmu in dodal, da je taka vrnitev nekaj skoraj povsem «utopističnega». Zavisi seveda tudi od PSI, je podčrtal Sullo, kakor tudi od volivcev, da bi podobna vrnitev k centrizmu postala dejansko nemogoča.

V članku, ki ga objavlja jutrišnja številka socialističnega glasila «Avanti» Nenni daje tajniku KD Moru sicer priznanje za njegovo obvezo, da se KD po volitvah ne bo vezala z desnico in fašisti, vendar pa dodaja, da je večina vodilne skupine KD usmerjena povsem drugače in da gre pri tem za «čisto italijansko desnico, ki stoji na najnevarnejših pozicijah, in okrog katere se zbira vse, kar je gospodarsko, politično in kulturno zastarelega in nazadnjaškega v naši deželi». V dokaz te svoje trditve Nenni navaja dolgo vladno krizo, ki je razgalila protislovja tako imenovanega katoliškega sveta in dokazala, da «politično vodstvo katoličanov ne pripada KD, ampak zunanjim skupinam, ki izvajajo nanjo pritisk in kontrolo». Te skupine so potisnile deželo v krizo in organizirale komplot, da bi se maščevale za poraz, ki ga je v Genovi doživel klero-fašizem. Pod pritiskom protifašističnega prebivalstva je «vlada provokacije» sicer padla, toda tisti, ki nosijo odgovornost za ta komplot, niso bili javno razkrinkani.

A. P.

Še niso našli izgubljenega letala

GENOVA, 15. — Potniškega letala z enajstimi potniki, ki se je izgubilo včeraj na progi med Genovo in Rimom, še vedno niso našli. Iščejo ga okrog toskanskega arhipelaga, ker je prav nad njim letalo oddalo zadnje signale. Toda prav nad tem področjem vlada slabo vreme in veter piha do 100 kilometrov na uro. Poleg ribiških motornih čolnov iščejo letalo tudi minolovci vojne mornarice.

Izgubljeno letalo je zadnje štirimotorno letalo tipa «De Havilland-Heron», ki ga je družba «Italia» postavila na progo Rim-Genova, katero preleti v eni uri in pol z brzino 259 km na uro, prostora pa je v njem za 17 potnikov.

Začasno rešena kriza v Argentini

BUENOS AIRES, 15. — Namesto dosedanjega ministra za vojno Larcherja je bil imenovan ravnatelj vojaškega kolegija general Fraga. General Jose Maria Rosas pa je bil imenovan za vrhovnega poveljnika glavnega štaba. Oba generala spadata v skupino, ki je podpirala generala Montera proti Frondiziju.

Kriza, ki je bila nastala zaradi pritiska skupine generalov na Frondizija, je bila rešena prav v trenutku, ko so bili opazovalci mnenja, da ni mogoč noben sporazum. Res je, da je Frondizi popustil, vendar pa so vsaj za sedaj popustili tudi generali, ker so opazili, da so vedno bolj osamljeni in si niso upali izvršiti državnega udara. Mornarica in letalstvo sta bila namreč proti njim, čeprav sta se v nekaterih točkah z njimi strinjala. Razen tega so izjave generala Larcherja glede zahtev omenjene skupine spravile Montera in njegove tovariše v zadrego in zaradi tega se je Montero prepričal, da čas ne deluje zanj.

Opazovalci pa so mnenja, da vsi vzroki spora med Frondizijem in vojsko še niso izginili. Argentinsko javno mnenje pa je ves čas krize kazalo precejšnjo indiferentnost.

Kriza se je rešila sinoči po sestanku med Frondizijem in 22 višjimi častniki, ki jih vodi general Montero. Generali so umaknili svoje zahteve za odstranitev nekaterih ministrov in za odstavitev nekaterih pokrajinskih guvernerjev. Frondizi pa je izjavil, da se strinja z «delovno metodo», ki jo bodo morali uporabljati v prihodnje za upoštevanje «vprašanj in zaskrbljenosti» oboroženih sil. Ta delovna metoda bo naslednja: Posebna komisija ministrstva za obrambo bo proučila vsa vprašanja, ki so vzrok vznemirjenosti v vojski. Komisija bo predložila predsedniku republike vse že pripravljene elemente, tako da bo Frondizi lahko sprejel sklep. Generali so Frondiziju zagotovili, da bodo spoštovali ustavni režim.

Kar se tiče včerajšnje zaplembe najbolj razširjenega dnevnika «La Razon», pa se je zvedelo, da je bil zaplenjen, ker je list objavil vest, da so generali sporočili Frondiziju pravi ultimat z zahtevo, naj umakne svojo izjavo v poslanici prebivalstvu, ki jo je bil izdal v torek in v kateri je govoril o zarotnikih, ki pripravljajo državni udar. Vlada pa je to vest zanikala. Ravnatelj omenjenega lista, ki so ga bili včeraj aretirali, pa je bil danes izpuščen in list je začel spet izhajati. Vendar pa je policija izvršila preiskavo v prostorih lista ter je zaplenila vse izvode včerajšnje številke.

Demonstracije na Japonskem

TOKIO, 15. — Danes so se po vsej Japonski nadaljevale demonstracije zaradi umora predsednika socialistične stranke Inejira Asanume. Demonstracij se je udeležilo okrog četrt milijona delavcev, študentov in trgovcev. V samem Tokiu je demonstriralo okrog 80.000 ljudi, v velikem industrijskem središču Osaka pa okrog 50.000. Pred tem se je s policijo spopadlo v tokijskem parku Hibija več tisoč študentov organizacije «Zengakuren». Policaji so jih napadli z gumijevkami in uporabili tudi deset oklepnih avtomobilov ter aretirali večje število demonstrantov. Samo policajev je bilo okrog 8.000.

Razstava sodobne elektronike v Ljubljani

LJUBLJANA, 15. — V Ljubljani so danes odprli VII. mednarodni sejem sodobne elektronike, na katerem sodeluje 109 razstavljavcev iz 18 držav. Na otvoritvi so bili med drugimi navzoči tudi predsednik skupščine Slovenije Miha Marinko, Franc Leskošek in Boris Kraigher. Sejem bo odprt do 23. oktobra.

Sedem dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

bi šli v smeri reorganizacije, bi bilo potrebno več ko leto dni, da bi izvedli to reorganizacijo. In kaj vse bi se v tem času lahko zgodilo z njimi? Ali ne bi tudi pri njih skušali vnesti duha hladne vojne? Kjer položaj še ni urejen, bi z raznimi mahinacijami lahko prišlo tudi do oboroženih spopadov in do državljanskih vojn.

Zatem je Tito poudaril, da je Jugoslavija v svojem ravnanju dala prvo mesto kolonialnemu vprašanju, vprašanjem Konga, Alžirije itd. Dala je vso podporo zakoniti vladi v Kongu zahtevajoč, da se negativne akcije popravijo, in v tem je Jugoslavija uživala vso podporo. Jugoslavija je dala vedeti, da se ne more strinjati s spremembami na hitrico v OZN, ker bi to lahko privedlo do kaosa. Strinja pa se s tem, da je nujno potrebno postopno in ne v škodo delovanja OZN spremeniti nekatere stvari v organizacijskem oziru. Kajti danes je že okrog sto držav, jutri jih bo več ko sto, in sedanja organizacija ne bo prikladna za pravilno delovanje, temveč bo treba najti nove, boljše, pripravnejše oblike, še sposobnejše za pravilno delovanje te organizacije. Tito je še dejal, da današnji položaj v OZN ni ravno ohrabrujoč, vendar pa ne bi smeli biti preveliki pesimisti, prav tako pa tudi ne pretirani optimisti. Tisto, kar se je doslej zgodilo, bo imelo šele kasneje svoj pozitivni učinek. Tito je poudaril, da je Jugoslavija podprla sovjetsko stališče glede razorožitve, prav tako kakor podpira njeno stališče glede kolonialnega vprašanja, ker je to tudi jugoslovansko stališče, ki ga je Jugoslavija že zdavnaj zagovarjala. Izjavil je tudi, da si je v OZN pridobil ogromno izkustvo in da je vse, kar je videl, zanj velik nauk. Med razgovori s predstavniki izvenblokovskih držav se je prepričal o neverjetni enotnosti gledišč o najosnovnejših vprašanjih, ki danes tarejo svet. Bile pa so tudi težnje, da bi prikazali, da Jugoslavija postaja vedno manj zanimiva kot činitelj v mednarodnih odnosih. Vendar se je tudi tokrat pokazalo, da to ne drži, ker je Jugoslavija ostala zvesta svoji dosedanji politiki in si je na zasedanju pridobila ogromen ugled. Miroljubna koeksistenca je dobila svojo potrditev v tem, da jo je ogromna večina posebno gospodarsko nerazvitih držav pozdravila kot edino pot, da bi se človeštvo rešilo nove katastrofe. Toda aktivna koeksistenca ni možna, če drug odb drugem samo životarimo, temveč je potrebno, da aktivno sodelujemo glede raznih vprašanj, da odstranimo iz mednarodnega besednjaka besadi «blokovska razdelitev» in na svetu utrjujemo enotno gledišče, da je mir vzvišen nad vsem in da se mora temu vse drugo podrediti.

Italija

Po odobritvi vseh državnih proračunov so poslanci in senatorji odšli na počitnice vsaj do upravnih volitev 6. novembra, in tako bodo mogle politične stranke posvetiti vse svoje napore volilni kampanji. Bližnje upravne volitve pa so itak osrednji argument italijanskega političnega življenja, če izvzamemo vprašanje Južne Tirolske, ki ga je avstrijska vlada postavila pred OZN, in okrog katerega skušajo fašisti razpihovati nacionalistične strasti z organiziranjem študentovskih protiavstrijskih demonstracij. Poleg gesla o «italijanstvu» Južne Tirolske (zanimivo je pri tem, da je za italijanske nacionaliste, šoviniste in fašiste neka pokrajina tem bolj italijanska, čim manj Italijanov živi v njej!), se na teh demonstracijah pojavljajo izrazito fašistična gesla, kakor «Dol s sporazumom De Gasperi-Gruber!», «Proti deželni ureditvi države» in podobno, kar spada v uradni program neofašističnega gibanja MSI.

Precejšnje zanimanje med prebivalstvom je vzbudila volilna propaganda po televiziji. Vlada je sprejela zahtevo političnih strank, da se tudi radio in televizija uporabita za obrazložitev volilnega programa vsake posamezne stranke, hkrati pa bo RAI-TV dala vsako soboto in nedeljo zvečer kratek objektiven izvleček iz sobotnih in nedeljskih volilnih govorov glavnih političnih predstavnikov vseh strank, tako da bodo mogli radijski in televizijski naročniki slediti volilni kampanji, ne da bi se jim bilo treba oddaljiti iz svojega stanovanja. Do sedaj so na televiziji nastopili notranji minister Scelba, tajnik KD Moro, tajnik MSI Michelini, generalni tajnik KPI Togliatti in tajnik monarhistične PDI Covelli. Posebna privlačnost teh televizijskih nastopov voditeljev posameznih strank je tudi v tem, da jim novinarji morejo zastavljati vprašanja, s katerimi jih skušajo spraviti v zadrego.

Tudi pri teh nastopih na televiziji voditelji raznih strank ne opuste prilike za napade na socialistično stranko, ki je postala glavna tarča za vse tiste politične sile, ki bi jo hotele pridobiti za svojo politiko, da ne govorimo o napadu tistih, ki so proti vsakršnemu sodelovanju socialistov v javnem življenju. Borba za socialiste je hkrati borba za tako imenovani preobrat v levo, ali z drugimi besedami borba za radikalne socialne reforme, ki so v Italiji postale neodložljive. Preobrat v levo pa pojmuje vsaka stranka po svoje in zato postavlja socialistom določene pogoje: socialisti pa vztrajajo pri svojih pogojih, in od tod polemika in napadi nanje.

Začetek razprave proti Bajarju in soobtožencem

V petek se je na otoku Jaši v Marmarskem morju začela sodna razprava proti voditeljem bivšega režima v Turčiji. Na čelu skupine 450 obtožencev je bivši predsednik republike Bajar. Zanj kakor tudi za bivšega predsednika vlade Adnana Menderesa, za 16 ministrov bivše vlade in za več kot 20 drugih obtožencev zahteva obtožnica smrtno kazen.

Obtožnica kolektivno bremeni demokratsko stranko, da je odgovorna za kršitev ustave, za kršitev jamstev o neodvisnosti sodišč, za kršitev zakona o javnih zborovanjih in za ustanovitev posebne preiskovalne komisije.

Branje obtožnice je trajalo več kot tri ure.

S posebno ladjo so prepeljali iz Istanbula ljudi, ki so bili povabljeni, naj prisostvujejo začetku zasedanja. Obravnavi prisostvuje tudi 11 diplomatskih predstavnikov, med njimi predstavniki veleposlaništev Sovjetske zveze, Velike Britanije in drugih.

Bivše režimovske ljudi sodi posebno sodišče, v katerem je šest civilnih sodnikov in trije vojaški sodniki. Sklepi sodišča so dokončni in izvršni in proti njim ni dovoljena pritožba, razen v primeru smrtne kazni. Pritožbe proti kazni je treba predložiti Odboru narodne enotnosti.

Obtožence zagovarja 29 zagovornikov. Bivši predsednik republike Bajar nima svojega odvetnika, ker nihče ni hotel biti njegov zagovornik. Šestindvajset zagovornikov, ki so jih izbrali sami obtoženci, ni prišlo na obravnavo.

Nova nevarnost iz Nemčije

V preteklem tednu je prišlo na dan, da v Zahodni Nemčiji že več let razvijajo novo metodo cenejše proizvodnje obogatenega urana, ki služi tudi kot razstrelivo za atomsko bombo. Ko so vesti o tem prodrle v britanski in ameriški tisk, so v Bonnu potrdili, da je strokovnjakom podjetja za atomsko kemijo in metalurgijo «Nukem» v Hanau uspelo s pomočjo tako imenovane ultracentrifuge (ali plinske centrifuge) dobiti obogateni uran 235. Prav tako so sporočili, da so te načrte v sporazumu z ameriško vlado proglasili za tajne.

Konstruktor nove plinske centrifuge Grot je izjavil, da je že v sedanjem stanju razvoja iskavanja potrošnja električne energije za uporabo nove metode izločanja urana 235 desetkrat manjša kot v dosedanjem procesu tako imenovane plinske difuzije. Dejal je, da bodo v nekaj letih to metodo tako spopolnili, da bodo lahko pridobivali obogaten uran «s še mnogo cenejšim in preprostejšim procesom».

To napoved so po vsem svetu sprejeli z velikim vznemirjenjem. V političnih krogih poudarjajo, da ameriško-zahodnonemški sporazum ter sodelovanje Velike Britanije, ZDA in Zahodne Nemčije pri nadaljnjem razvijanju te metode praktično pomeni razveljavitev obveznosti Zahodne Nemčije, da ne bo izdelovala atomskega orožja.

Spričo nastalega položaja [illegible] upati, da se bodo razgovori v Ženevi o prekinitvi poizkusov z jedrskim orožjem premaknili z mrtve točke. Zahodnonemške militaristične sile delajo naglo in od nikogar ne zahtevajo dovoljenja za svoj posel. Bonn ne spoštuje mednarodne obveznosti, ko gre za oboroževanje njegove vojske. Pri tem bi zahodne Nemčije lahko ustavile zahodne [illegible] sile, toda potrebno je, da se prej sporazumejo o prepovedi jedrskih poizkusov in da potem uničijo vse atomsko orožje. Spričo dosedanjega ravnanja zahodnih velesil pa je treba na žalost ugotoviti, da [illegible] države razorožitve ne želijo oziroma da jo zavlačujejo v upanju, da bodo dobile premoč nad Sovjetsko zvezo. [illegible] nov pritisk vseh miroljubnih sil zlasti v izvenblokovskih državah, jih bo lahko prisilil, da začnejo o stvari trezno razmišljati in da se uklonijo volji ogromne večine človeštva.

Ferhat Abas naklonjen konfederaciji ki bi zajemala Tunizijo in Alžirijo

V Franciji se vedno bolj širi protestno gibanje proti vojni v Alžiriji Maroška vlada zaprla francoski konzulat v Ujdi na alžirski meji

PARIZ, 15. — V Franciji se vedno bolj širi gibanje, ki zahteva obnovitev pogajanj z Alžirijo. Splošna zveza dela je predlagala včeraj, naj se v vsej Franciji za eno uro prekine delo iz solidarnosti v zahtevi za obnovitev pogajanj v Alžiriji. Katoliški in socialistični sindikati pa se še dalje pogajajo s sindikatom študentov za vsedržavno manifestacijo v prid pogajanj za mir.

Centralni komite KP Francije je po dvodnevnem zasedanju objavil včeraj resolucijo, s katero se zavzema za takojšnje prenehanje vojne v Alžiriji ter poziva vse prebivalstvo na enotno akcijo ne glede na strankarsko opredelitev. Značilno je, da sta med zasedanjem Thorez in Waldeck Rochet kritizirala akcijo skupine, ki je podpisala znani manifest proti vojni v Alžiriji, češ da «samo akcija, ki jo šest let vodi komunistična stranka, je razvila odpor ljudskih množic».

General de Gaulle pa bi baje želel zlasti v zvezi z Alžirijo govoriti naravnost v narodni skupščini. Nekateri so mnenja, da je prav to glavni vzrok za njegov predlog o reviziji ustave, ki naj bi mu omogočil, da lahko osebno govori v skupščini. Na «enotnost Francozov» pa pozivajo tudi reakcionarne in fašistične sile, ki se upirajo vsakemu načrtu, ki bi predvideval vsako najmanjšo koncesijo Alžircem.

Predsednik alžirske vlade Ferhat Abas pa je danes izjavil dopisniku lista «Al Ahram», da je naklonjen severnoafriški federaciji, ki bi zajemala Alžirijo in Tunizijo. «Ustanovitev take konfederacije, je dodal, bi znatno prispevala k naglemu koncu vojne v Alžiriji.» Glede načrtov, ki se pripisujejo Burgibi, je Ferhat Abas izjavil: «Ne gre za priključitev Alžirije k Tuniziji. Narodi Severne Afrike so vedno upali v ustanovitev enotnega arabskega Magreba.»

Abas je tudi izjavil v zvezi s svojim obiskom na Kitajskem, da Kitajska podpira borbo alžirskega ljudstva in da jo bo brez pridržkov podpirala. Pripomnil je, da bo sodelovanje med Alžirijo in Tunizijo omogočilo hitrejši konec vojne v Alžiriji.

Iz Rabata javljajo, da so maroške oblasti sklenile zapreti francoski generalni konzulat v Ujdi, majhnem mestecu blizu alžirske meje. Vse osebje je zapustilo poslopje. Konzul je protestiral proti temu ukrepu.

Mac Millan predlaga konferenco najvišjih

Izjavil je tudi, da se strinja s Hruščevom, da vojna ni neizbežna

(Nadaljevanje s 1. strani)

«Naše stališče je jasno in enostavno. Nočemo samo govoriti o razorožitvi, hočemo, da države sveta izvršijo razorožitev. Razorožitveno vprašanje se leto za letom obravnava v skupščini OZN v njenem odboru, in to je pravilno, ker ves organizem OZN ima trajen interes o tem vprašanju, ki se tiče vseh. Toda diskusija med skoraj sto državami lahko poteka samo v splošni obliki.» Dodal je, da namerava ostati pri svojem predlogu, naj se poveri proučevanje vprašanja ožji skupini strokovnjakov. «Načela se morejo in se morajo diskutirati v skupini predstavnikov različnih interesov in različnih področij sveta. Na primer v odboru desetorice. Toda ko gre za praktične metode, jih morajo diskutirati osebe, ki nekaj vedo o tem orožju in vedo, kako se dejansko lahko uresniči pravo nadzorstvo nad njim. Prepričan sem, da je za napredovanje potrebno, da praktična diskusija o tehničnih podrobnostih poteka vzporedno z najobširnejšimi načelnimi diskusijami.»

V zvezi z Afriko je Mac Millan omenil še posebej Kongo in dejal, da je treba iz nastalega položaja v Kongu potegniti nauk: «To je opozorilo bodisi o nevarnosti prepočasne politike kolonialne osamosvojitve, kakor tudi o nevarnosti prenagljene politike. Na vsak način smo mi dali narodom naših ozemelj dobro izurjenost in dobro možnost razvoja.»

Glede NATO je dejal: «Če NATO, ki sem jo z zadovoljstvom branil v skupščini OZN, ne bi bila ustanovljena in če bi jo sedaj Amerika, Kanada, Velika Britanija ali Francija zapustile, bi malo ostalo od svobode in narodne neodvisnosti.»

Kakor poročajo iz New Yorka, je britanska delegacija predložila skupščini OZN osnutek resolucije, ki v skladu z nedavnim Mac Millanovim govorom v skupščini in z današnjim govorom, predlaga ustanovitev komisije izvedencev, ki bi imela nalogo proučevati način nadzorstva nad razorožitvenimi ukrepi, zlasti kar se tiče prenehanja izdelovanja atomskih snovi in zaščite pred iznenadnimi napadi.

Resolucija vsebuje naslednje točke: 1. Priporoča, naj se v kratkem času imenujejo tehnični, znanstveni, vojaški in upravni izvedenci, da dobijo nalogo, da v šestih mesecih predložijo razorožitvenemu odboru OZN poročilo o sistemih inšpekcije in nadzorstva, ki naj bodo učinkoviti in hkrati pravični do vseh prizadetih, glede naslednjih razorožitvenih ukrepov: A) Prenehanje izdelovanja atomskih snovi v vojaške namene in uporabljanje sedanjih atomskih snovi v miroljubne namene. B) Preprečiti, da se tajno ustvarijo zaloge jedrskega orožja in atomskih snovi v vojaške namene. C) Ukrepi za zmanjšanje nevarnosti iznenadnih napadov in vojne zaradi pomote. D) Zmanjšanje števila oboroženih sil in oborožitve na dogovorjeno višino. E) Postopno zmanjšanje in odprava orožja za množično uničevanje in sredstev za prevažanje tega orožja na cilj. F) Preprečiti izdelovanje kemijskega in bakteriološkega orožja. G) Ukrepi za uporabljanje vesoljskega prostora samo v znanstvene namene. H) Priporoča, naj se izvedenci pri svojem proučevanju omejijo na znanstveno, tehnično in upravno plat nadzorstva.

Proces v Turčiji

ANKARA, 15. — Pred sodiščem na otoku Jaši se je danes nadaljevala razprava proti voditeljem bivšega turškega režima. Številni obtoženci so se danes lahko sestali s člani svojih družin in to prvikrat, odkar so bili aretirani.

Danes so govorili o prodaji psa, ki ga je bivšemu predsedniku Bajardu daroval afganistanski kralj. Neka obremenilna priča, ki je zaposlena v zoološkemu vrtu, je poročala, da je ravnatelj vrta dobil od ministra za kmetijstvo telefonski poziv z ukazom, naj kupi od Bajarja omenjenega psa. Povedal je, da mu je njegov ravnatelj po omenjenem telefonskem pozivu izjavil: «Z veliko težavo izplačujemo plače, in sedaj mi pravijo, da moram tudi kupiti Bajarjevega psa. Prisiljeni smo plačati dvajset tisoč lir (približno 925 tisoč italijanskih lir). Priča je dodala, da je bil zoološki vrt prisiljen prodati 200 ovac, da je lahko plačal psa. Po zaslišanju še drugih prič in po govoru državnega pravdnika je predsednik sklenil, da bodo razprave nadaljevali 20. oktobra, zato da si Bajar lahko poskrbi odvakata in da zagovorniki bivšega ministra za kmetijstvo pregledajo sodni spis.

Državni pravdnik je zahteval za bivšega ministra za kmetijstvo uveljavitev zakona, ki določa kazen od treh do petih let zapora. Vendar pa mu je priznal olajševalne okoliščine.

Bivši ravnatelj zoološkega vrta, ki je bil prisiljen kupiti psa, je izjavil z obžalovanjem, da bi z dvajset tisoč lirami, ki jih je plačal za psa, rad kupil enega krokodila.

Januarja konferenca afriških voditeljev?

RABAT, 15. — Uradno glasilo stranke Istiklal «Al Alam» piše, da bo konferenca najvišjih predstavnikov afriških držav prihodnjega januarja v Maroku. List dodaja, da sta se maroški prestolonaslednik Mulaj Hasan in gvinejski predsednik Seku Ture sporazumela, da bosta zaprosila etiopskega cesarja, naj pošlje vabila državnim poglavarjem, ki bi se lahko udeležili te konference.

Kvemoj in Macu v volilni kampanji ZDA

LOS ANGELES, 15. — Republikanski kandidat za ameriškega predsednika Nixon je danes na volilnem zborovanju izjavil, da bo v primeru svoje izvolitve dal pobudo za sklicanje regionalnih konferenc na najvišji ravni za prihodnje leto. Nixon predlaga: 1. Priporoča naj se na prihodnjem zasedanju ministrov NATO, ki bo decembra, da bi naslednji sestanek, ki bo spomladi, bil na ravni državnih ali vladnih poglavarjev. 2. Sklicati konferenco najvišjih predstavnikov zahodnih držav. 3. Sklicati državne poglavarje držav Afrike in Azije in iskati z njimi rešitve, «ki jih zahodni svet lahko da za njihove gospodarske probleme».

Bela hiša pa je danes objavila, da se Eisenhower in Nixon v celoti strinjata z ameriško politiko do vprašanja otokov Kvemoj in Macu. To vprašanje je namreč zavzelo precejšnjo važnost v sedanji volilni kampanji.

To so objavili v zvezi z debato med obema predsedniškima kandidatoma, Kennedyjem in Nixonom. Kennedy je izjavil, da omenjena otoka nista strateško važna, in je dodal, da so ZDA skušale svetovati Čangkajšku, naj se umakne s teh otokov. Nixon pa je izjavil, da je treba ta dva otoka načelno braniti. Kennedyja je obtožil, da hoče odpreti pot za predajo, Kennedy pa je obtožil Nixona, da hoče potegniti ZDA v vojno zaradi omenjenih otokov. Sedaj pa se je stališče obeh kandidatov precej približalo in se v glavnem strinjata, da bi bilo treba omenjena otoka braniti, če bi napad nanje pomenil uvod za napad na Formozo. Spor je še v tem, ker se Kennedy zavzema za začetek pogajanj s Čangkajškom v zvezi z omenjenima otokoma.

Uvedli so nove enote za dolžinske in časovne mere

Uporabljali pa jih bodo samo znanstveniki

PARIZ, 15. — Skupina znanstvenikov, ki se je zbrala v Parizu na enajsti mednarodni konferenci o merah in utežih, je danes sporočila, da so uvedli nove enote za dolžinske in časovne mere, ki so potrebne v današnji vesoljski dobi.

Kar se tiče enote dolžinskih mer, je znano, da predstavlja «vzorec metra» palica iz platine in iridija, ki jo hranijo od leta 1889 v blagajni v Sevresu blizu Pariza pod stalno temperaturo nič stopinj Celzija ali 32 stopinj Fahrenheita.

Palica iz platine in iridija je torej podlaga metričnega sistema, ki ga je uvedlo osemdeset držav. Na podlagi današnjih sklepov omenjene konference so se soglasno sporazumeli, da bodo za meter uvedli naslednjo definicijo: «Meter je enak 1.650.763,73 valovnim dolžinam rdeče-oranžne barve, ki jih oddaja v praznino atom plina krypton 86.»

Kar se tiče sekunde, t. j. časovne enote, je bila do sedaj označena kot 86.400. del povprečnega sončnega dneva. Odslej bo veljala kot 31 milijardni 556.925.974. del sončnega leta 1900, kakor izhaja iz astronomskih tabel.

Za človeka z ulice bosta meter in sekunda ostala taka, kakršna sta. Toda znanstveniki so označili za «zgodovinske» sklepe te konference in poudarjajo, da bodo ti sklepi imeli velike posledice.

Vprašanje, pred katerim je bila konferenca, je bilo ne samo v tem, da se dolžinski in časovni enoti da bolj primerna definicija, temveč tudi v tem, da se določijo najmanjše enote, ki se dajo točno izmeriti.

S tem v zvezi je ameriški delegat Louis K. Polk izjavil: «Pomisliti je treba, da bi pomota za milijoninko palca (palec je nekaj manj kakor tri centimetre) v osi giroskopa, ki se uporablja za vodenje na daljavo, lahko povzročila razliko tisočev milj pri izstrelitvi vesoljske naprave proti Luni. Taka napaka bi lahko bila zelo resna tudi v primeru plovbe podmornice pod ledeno plastjo na Severnem tečaju.»

Milijoninka palca je približno najmanjša mera, ki se lahko skrbno določi uporabljajoč palico iz platine in iridija vzorca metra. Če pa se s posebno napravo meri valovna dolžina rdeče-oranžne barve, ki jo oddaja plin krypton 86, je mogoče doseči natančnost do stomilijoninke. Upoštevati je treba dalje, da je valovna dolžina, ki jo oddaja krypton 86, približno enaka dvajsetmilijonskemu delu palca.

Plin krypton 86 je bil izbran, ker je njegova valovna dolžina zelo stabilna.

Znanstveniki niso povsem zadovoljni z novo definicijo sekunde, ki pa jo imajo za bolj natančno od prejšnjih; vendar pa predstavlja vedno še «samovoljen čas». Upajo, da bodo nekega dne naslonili definicijo sekunde na nespremenljivo točko kakor n. pr. na atom, namesto da bi se naslanjali na Sonce in na kroženje Zemlje, ki nista povsem stabilna.

Visoko odlikovanje Josipu Vidmarju

LJUBLJANA, 15. — Predsednik ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko je izročil danes predsedniku slovenske akademije znanosti in umetnosti Josipu Vidmarju red socialističnega dela, s katerim ga je ob njegovi 65-letnici odlikoval predsednik republike za zasluge v dolgotrajnem kulturnem in družbeno-političnem delovanju. Slovesne izročitve odlikovanja so se udeležili tudi Boris Kraigher, dr. Jože Vilfan, Vida Tomšič in drugi javni kulturni delavci Slovenije.

Mednarodni sejem gradbeništva v Beogradu

BEOGRAD, 15. — V Beogradu so danes odprli prvi mednarodni sejem gradbeništva. Na sejmu sodeluje poleg 213 jugoslovanskih podjetij tudi 98 podjetij iz 12 drugih držav, ki razstavljajo sodobne gradbene stroje in material. Sejem je velikega pomena za nadaljnji razvoj jugoslovanskega gradbeništva, kateremu se posveča vedno večja pozornost. Perspektivni načrt gospodarskega razvoja predvideva namreč, da bo v gradbeniško industrijo vloženo dva in polkrat več kot doslej.

Stanovanjska reforma na Kubi

Aretirali so še enega ameriškega državljana, ki je pripadal skupini, ki se je prejšnji teden izkrcala na Kubi

HAVANA, 15. — Kubanska vlada je izvedla «mestno reformo». Ukinjen je sedanji lastniški sistem nad nepremičninami. Zakon daje možnost stanovalcem, da lahko kupijo stanovanje, v katerem stanujejo. Stare stavbe, v katerih stanujejo revnejši ljudje, pa bodo postale last države. V vseh krajih so ustanovili svete za mestno reformo, ki morajo določiti cene in pogoje za prenos lastnine.

Zakon določa tudi, da bo država lahko zidala stanovanjske hiše in jih dajala v najem za najemnino, ki bo povprečno 10-odstotna od plače najemnika. Pozneje bo država zgradila stanovanja, ki jih bo odstopila dokončno in brezplačno družinam, ki nimajo stanovanj. Zakon razveljavlja vse sedanje najemninske pogodbe za poslopja v mestnih središčih. Cene zasedenih stanovanj, ki bodo prodana, bodo enake petletni najemnini za stare stavbe; za stavbe, ki se še zidajo, bo država določila cene in tudi odločala, komu naj se stanovanja dodelijo. Razlaščeni lastniki ne bodo mogli dobivati več kokar 600 kubanskih pezosov na mesec. Država bo malim lastnikom dala pokojnino. Kdor bo postal lastnik stanovanja, v katerem stanuje, ga ne bo mogel odstopiti in prodati in tudi ne zamenjati brez uradnega dovoljenja. Vse hipoteke so razveljavljene.

Danes so javili, da je ljudska milica aretirala štiri osebe, ki so pripadale skupini 27 ljudi, ki so se prejšnji teden izkrcala na Kubi. Med aretiranimi je tudi en ameriški državljan.

AVTOMOTOR
IMPORT — EXPORT
Nadomestni deli italijanskih, nemških, angleških in ameriških avtomobilov, DIESEL motorjev in traktorjev
Trieste - Trst, Via Udine
tel 30-197 30198

CATTUNAR UMBERTO
TRST UL. F. SEVERO
TEL. 34089
UVOZ ZIVINE IN KONJ

VIGNA
Trst, Ul. Crispi 73 - tel.
Specializirana delavnica za popravilo in obnovitev rezervoarjev in naprav

AVTOPREVOZ
Rihard Cunja
Trst, Strada del Friuli
Tel. 35-379
TOVORNI PREVOZI ZA TU IN INOZEMSTVO
- KONKURENČNE CENE

Gostilna «Ex Ussaro»
zopet odprta
lastnik Ivan Filipčič
TRST — Ulica Carducci 41 (nasproti pokritega trga)
vam postreže z domačo hrano — z najboljšim pršutom
istrskim in vipavskim vinom

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
GORICA - Ul. Duca d'Aosta 68 - Tel. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

Pri MADALOSSO v Trstu, Ul. Torrebianca, vogal XXX Ottobre,
dobite vsakovrstno POHIŠTVO, otroške VOZIČKE, žimnice — originalne PERMAFLEX — Cene ugodne